

Projekt Skolesport

Mere idræt og bevægelse i krydsfeltet mellem skole, elev, forening og kommune

Charlotte Østergaard

Projekt Skolesport

Mere idræt og bevægelse i krydsfeltet mellem skole, elev, forening og kommune

Projekt Skolesport – Mere idræt og bevægelse i krydsfeltet mellem skole, elev, forening og kommune

© Charlotte Østergaard, Institut for Idræt, Københavns Universitet 2008

Fotos: Omslag – Dansk Skoleidræt, Johnny Wichmann, Preben Søborg

Side 28, 38, 53, 63 – Dansk Skoleidræt

Side 34 – Lissi Raabjerg Bundgaard

Side 40 – Henrik Bjerregrav

Side 41 – Preben Søborg

Omslagslayout: Simon Schierbeck

Layout: Allis Skovbjerg Jepsen & Simon Schierbeck

Tryk: Det Samfundsvidenskabelige Fakultets ReproCenter

Projekt Skolesport

Mere idræt og bevægelse i krydsfeltet mellem skole, elev, forening og kommune

Charlotte Østergaard

Institut for Idræt
Københavns Universitet
2008

Indhold

1. Indledning	7
1.1. Rapportens opbygning	7
1.2. Baggrund	7
1.3. Projekt Skolesports overordnede mål	9
2. Evalueringens design og metoder	11
2.1. Formålet med evalueringen	12
2.2. Evalueringens design	13
2.2.1. Evaluering af Projekt Skolesports 1. år	13
2.2.2. Evaluering af Projekt Skolesports 2. år	14
2.2.3. Evaluering af Skolesports 3. år	15
2.2.4. Undersøgelsesmetoder. – En oversigt	16
2.2.5. De idrætsusikre og foreningsløse elever. En begrebsdefinition	16
3. Sammenfatning af evalueringens resultater	19
4. De deltagende kommuner – en beskrivelse	21
4.1. Kommunernes medfinansiering.....	23
4.2. Skolesports organisering	24
5. Resultater	25
5.1. Kvantiteten i idrætstilbuddene.....	25
5.1.1. Aktivitetsperiode og struktur	25
5.1.2. Elevsammensætning, antal elever og frafald	28
5.1.3. Opsummering	32
5.2. Kvaliteten i idrætstilbudene	33
5.2.1. Skolernes idrætsprofil.....	33
5.2.2. Idrætslæreren som ildsjæl	36
5.2.3. Junioridrætsledere	39
5.2.4. Elevernes udbytte af skolesportstilbudet	41
5.2.5. Opsummering	44
5.3. Rekruttering	45
5.3.1. Øvrige ressourcepersoner tilknyttet skolesport	47
5.3.2. Opsummering	49
5.4. Elevdemokrati	50
5.4.1. Opsummering	51
5.5. Foreningsdimensionen	51

5.5.1. Foreningsmedlemskab	56
5.5.2. Opsummering	60
5.6 Partnerskaber og netværk	61
5.6.1. Opsummering	63
5.7 Forankring af skolesport	64
5.7.1. Finansiering af de forankrede skolesportstilbud.....	69
5.7.2. Opsummering	74
6. Diskussion og Konklusion.....	76
7. Perspektivering.....	79
8. Referencer.....	81
Bilag 1. Tabeller.....	82

1. Indledning

I maj 2005 indgik Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbund en samarbejdsaftale med Institut for Idræt, Københavns Universitet, om at Institut for Idræt skulle stå for evalueringen af Projekt Skolesport. Der har siden maj 2005 været foretaget løbende evalueringer af skolesportsprojekterne, og resultaterne i denne rapport er et sammendrag af de empiriske undersøgelser, der har fundet sted gennem de sidste 2½ år.

Rapporten sigter efter at udfylde to formål: 1. At evaluere forløbet af Projekt Skolesport samt succesraten for de opstillede mål. 2. At de resultater og den opsamling af viden rapporten rummer i fremtiden kan anvendes af kommuner, der ønsker at opstarte tilbud om idræt og bevægelse for idrætsusikre og foreningsløse børn i umiddelbart forlængelse af skoletid.

1.1. Rapportens opbygning

Rapporten indleder med at beskrive baggrunden for og ideerne bag Projekt Skolesport. Dernæst følger i afsnit 2 en beskrivelse af evalueringens design og metoder. Afsnit 3 er en sammenfatning af evalueringens resultater. Afsnit 4 er en oversigt over de kommuner, der har indgået i Projekt Skolesport. Derefter følger afsnit 5, der beskriver og analyserer de resultater, som er fremkommet gennem de kvantitative og kvalitative undersøgelser, der har fundet sted gennem evalueringsforløbet. På baggrund af evalueringens resultater opstilles i afsnit 6 en diskussion om, hvilke elementer et fremtidigt tilbud om idræt og bevægelse for idrætsusikre og foreningsløse børn og unge bør indeholde. Dernæst følger i afsnit 7 en perspektivering.

1.2. Baggrund¹

I 2002 begyndte Kulturministeriet et udredningsarbejde i samarbejde med Indenrigs- og Sundhedsministeriet samt Undervisningsministeriet. Baggrunden for udredningsarbejdet lå i regeringsgrundlagets planer for idrætten, tankerne var at: For at øge folkesundheden skal der sættes fokus på den sundhedsmæssige dimension af idrætten. Særligt skal den foreningsbaserede idræt og idræt i uddannelsessystemet, især i folkeskolen, styrkes.² Udvalgt arbejde resulterede i antologien „Børn og unge i bevægelse

1. Oplysningerne i dette afsnit stammer fra Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbunds ansøgning til kulturministeriet: Ansøgning om tilskud til projekt „Skolesport“, Nyborg d. 29. oktober 2003.

2. (<http://www.stm.dk/publikationer/regeringsgrundlag/reggrund01.htm#idrætten>).

– perspektiver og ideer“,³ og på baggrund af antologien oprettede Kulturministeriet, med Brian Mikkelsen i spidsen, udviklingspuljen „Børn og unge i bevægelse“ på i alt 24 millioner kroner, som skulle støtte fyrtårnsprojekter, hvor den organiserede idræt i samarbejde med kommunale myndigheder, skole- og institutionsverdenen udviklede nye idrætstilbud for børn og unge, i direkte forlængelse af skoledagen.

I 2003 ansøgte Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbund Kulturministeriet om, at der fra Kulturministerens udviklingspuljen kunne ydes et tilskud på 3.875 mio. kroner til et fælles projekt, under overskriften „Skolesport“. Ideen bag Projekt Skolesport var, at der over en periode på 3 år skulle etableres skolesportsprojekter i en række kommuner landet over. Projekterne skulle etableres ved, at der blev udformet samarbejdsaftaler mellem Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbund samt de deltagende kommuner. Idealet for samarbejdsaftalerne var, at der var tre skolesportsprojekter i hver kommune. Der skulle knyttes en kommunal projektkoordinator en såkaldt „tovholder“, som dels skulle fungere som bindeled mellem ildsjælene på skolerne og som forbindelsesled til Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbund. En „ildsjæl“ skulle drive projekterne lokalt, og ildsjælen skulle være en idrætslærer på skolen. Skolesport skulle ligge i umiddelbar forlængelse af skoledagen. De lokale foreninger skulle støtte projektet ved at tilknytte instruktører. Partnerskabet mellem Danmarks Idræts-Forbund, Dansk Skoleidræt og kommunerne skulle sikre forankring og bæredygtighed. De deltagende kommuner og skoler skulle have stor indflydelse på at tilpasse projekterne lokalt. Både Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-forbund havde inden ansøgningen gennemført pilotprojekter inden for området idræt efter skoletid,⁴ og en af konklusionerne fra disse projekter var, at idrætstilbud som har base på skolerne, kan motivere de idrætsusikre og foreningsløse elever til at deltage i idrætsaktiviteter.

I Danmarks Idræts-Forbund og Dansk Skoleidræts ansøgning om tilskud til projektet står der om formålet med skolesport:⁵

Skolesport skal være en platform, der fungerer som stadie mellem skolens lærerorganiserede idrætsundervisning og foreningernes trænerorganiserede tilbud. Et sted hvor læreren og træneren agerer i fællesskab og skaber et godt miljø for idræt og leg. Skolesport skal være stedet, hvor de idrætsusikre elever med støtte fra en idrætslærer de er trygge ved, kan opnå de fysiske og sociale kompetencer, som er nødvendige ved overgangen fra idrætsundervisning/SFO til foreningens aktiviteter.

3. „Børn og unge i bevægelse – perspektiver og ideer“, Kulturministeriet, juni 2003.

4. DIF-København gennemførte i årene 2000-2002 i samarbejde med Københavns Kommunes Kultur & Fritidsforvaltning og Uddannelses og ungdomsudvalget pilotprojektet: „Projekt Mere Bedre Idræt i København“ og Dansk Skoleidræt oprettede i 1998 pilotprojektet „Projekt Skolesport“.

5. Dansk Skoleidræt og Dansk Idræts-Forbunds ansøgning om tilskud til Projekt Skolesport, Nyborg d. 29. oktober 2003.

Ideen var at skolesport skulle give børn mulighed for mere idræt og bevægelse i hverdagen, med fokus på de elever, der ikke i forvejen var organiseret i idrætsforeningerne. Målgruppen var elever i 3.-7. klasse, med særlig vægt på de foreningsløse og idrætsusikre elever.

I februar 2004 fik Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts Forbund bevilliget de 3.875 mio. kroner til „Projekt Skolesport“,⁶ og allerede ved skolestart i august samme år blev de første skolesportsprojekter skudt i gang, i alt 32 skoler i 8 kommuner.

1.3. Projekt Skolesports overordnede mål

Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-forbund havde på forhånd opstillet tre overordnede mål med Projekt Skolesport:

- At højne kvaliteten i børn og unges idrætsliv, herunder især de idrætsusikre og foreningsløse.
- Udvikle brobygning mellem skole og idrætsforening.
- Skabe fast forankrede idrætstilbud efter skoletid.

At højne kvaliteten i børn og unges idrætsliv handler helt overordnet om at give børn mere idræt og bevægelse i hverdagen, og i særlig grad motivere de idrætsusikre og foreningsløse børn og unge til at dyrke idræt og være mere fysisk aktive før og efter skoletid. Men at højne kvaliteten i børn og unges idrætsliv handler ikke kun om at give børn mulighed for mere idræt, men i lige så høj grad om at udvikle nye typer læringsrum for idrætsaktiviteter, som tilgodeser de idrætsusikre og foreningsløse elevers behov. Det bærende element i skolesport er, at man giver idrætsusikre og foreningsløse elever et tilbud om at dyrke idræt i trygge rammer samt at styrke elevdemokratiet ved at give eleverne mulighed for medbestemmelse. Erfaringerne fra et tidligere pilotprojekt⁷ viste, at skal der skabes idrætstilbud til idrætsusikre og foreningsløse elever er det nødvendigt, at nøglepersonen i idrætstilbuddene er en voksen som eleverne er trygge ved, som er et kendt ansigt, og som har et særligt engagement, et „stor hjerte“ for disse børn og unge, med andre ord en ildsjæl.⁸ Det var derfor afgørende at ildsjælen i Projekt Skolesport i forvejen var idrætslærer på skolen, da de via den obligatoriske idrætsundervisning havde de pædagogiske virkemidler samt kendskab og den direkte kontakt til de idrætsusikre

6. Kulturminister Brian Mikkelsens tale ved den Nationale åbning af EU-projektet: „Det Europæiske år for uddannelse gennem Idræt“ – EYES-2004. 2. februar 2004

7. Dansk Skoleidræts projekt „Projekt Skolesport“. I 1998 blev 8 pilotprojekter etableret landet over. Projekternes målgruppe var idrætssvage og socialt belastede elevgrupper, og formålet med pilotprojekterne var at udvikle nye aktivitetstilbud, foreningsformer samt rekrutteringsformer. Idrætstilbudene lå i umiddelbar forlængelse af skoledagen.

8. Projekt Skolesport. Slutrapport – marts 2000. Udarbejdet af Karin Hansen, Projektkoordinator for Skolesport, Dansk Skoleidræt.

elever. I pilotprojektet havde man desuden haft succes med at inddrage samt uddanne elever fra de ældste klasser, som hjælpeinstruktører, hvilket bl.a. efterfølgende resulterede i, at Dansk Skoleidræt etablerede en Junioridrætslederuddannelse.⁹ Ideen med skolesport var derfor også, at videreføre og videreudvikle konceptet med at uddanne og tilknytte junioridrætsledere.¹⁰ Junioridrætsledere er elever fra skolernes 8.-10. klasser, som gennem uddannelsen opnår kompetencer til, i et samarbejde med ildsjælene, at stå for idrætsaktiviteterne i skolesportstilbuddene. Junioridrætslederne fungerer som hjælpere og som positive rollemodeller.

Et andet formål med Skolesport har været, at udvikle brobygning mellem skoler og idrætsforeningerne. Hensigten med projektet har været, at der udvikledes en platform for samarbejdsrelationer mellem skoler og foreninger. Idrætsforeningerne var haft mulighed for at præsentere deres idrætter i skoleregi og herved bane vejen for nye medlemskaber, og idrætslærerne har haft mulighed for at hente ny inspiration til deres undervisning.

Det tredje overordnede mål med Projekt Skolesport har været at kommunerne, der indgik i projektet, skulle videreføre projekterne og finansiere dem fuldt ud efter projektperiodens ophør. For at optimere muligheden for at projekterne efter projektperiodens ophør blev videreført i fast forankrede tilbud, har kommunerne lige fra begyndelsen bidraget økonomisk til projekterne.

9. Projekt Skolesport. Slutrapport – marts 2000. Udarbejdet af Karin Hansen, Projektkoordinator for Skolesport, Dansk Skoleidræt, p. 5

10. Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbunds Projektbeskrivelse: Projekt >>Skolesport<< (Idræt efter skoletid) u.å.

2. Evalueringens design og metoder

Evalueringens design er blevet skabt i et samarbejde mellem repræsentanter fra Dansk Skoleidræt, Danmarks Idræts-Forbund og Institut for Idræt. Evalueringen har overordnet været tænkt som en procesevaluering, og resultaterne af de løbende evalueringer er blevet benyttet af de involverede parter i Projekt Skolesport til at lave løbende justeringer af projekterne. Formålene med evalueringen var at medvirke til, at der blev skabt nogle solide skolesportsprojekter, som kan fungere som prototyper eller gode eksempler for nye kommuner, der i fremtiden påtænker at opstarte lignende tilbud. Evalueringen er blevet foretaget i perioden maj 2005 til november 2007. Der har været udarbejdet to interne evalueringsrapport ved afslutningen af de to første skoleår.¹¹ De overordnede resultater fra disse rapporter er indbefattet i nærværende evalueringsrapport.

Videnskabelig assistent Charlotte Østergaard har gennem hele evalueringsforløbet forestået de empiriske undersøgelser samt udarbejdet de løbende projektrapporter. I forbindelse med evalueringen af projektets 2. år var specialestuderende Maria Albrechtsen tilknyttet projektet. Data fra Maria Albrechtsens speciale „Fra projektidræt til foreningsidræt? – En undersøgelse af idrætsusikre og foreningsløse børns deltagelse i *Projekt Skolesport*“¹² indgik som en del af evalueringen af forløbet af Skolesports 2. år.¹³ Derudover foretog Maria Albrechtsen den kvalitative del af de empiriske undersøgelser i forbindelse med evalueringen i projektets 2. år. Anden delrapport er derfor udarbejdet i et samarbejde mellem Charlotte Østergaard og Maria Albrechtsen. Professor Else Trangbæk har været faglig vejleder gennem projektforsøget. Der er ydet hjælp til den statistiske behandling af de kvantitative data af tre medarbejdere på Institut for Idræt; Jytte Holm, Marianne Jensen og Mette Rosenlund Sørensen.

11. Charlotte Jørgensen (nu Østergaard): Evaluering af Projekt Skolesport 2005. Første delrapport: Spørgeskemaundersøgelse, Institut for Idræt, Københavns Universitet, 2005. Samt Charlotte Østergaard og Maria Albrechtsen: Evaluering af Projekt Skolesport 2006. Anden delrapport, Institut for Idræt, Københavns Universitet 2006.

12. Maria Albrechtsen: Fra projektidræt til foreningsidræt – en undersøgelse af idrætsusikre og foreningsløse børns deltagelse i Projekt Skolesport, Institut for Idræt, Københavns Universitet, 2006.

13. Specialet omfatter en afklaring af målgruppen idrætsusikre og foreningsløse børn og unge samt en undersøgelse af, hvilke kvalitetskriterier et vellykket idrætsprojekt for denne målgruppe bør opfylde.

2.1. Formålet med evalueringen

Arbejdet med evalueringen af Projekt Skolesport har haft til formål at:

- kortlægge og analysere om og hvordan de overordnede mål for Projekt Skolesport er blevet indfriet.
- skabe grobund for, at der gennem løbende opsamling af viden om de lokalt forankrede skolesportsprojekter var mulighed for, at de involverede parter kunne opnå indsigt samt lade sig inspirere af hinanden, og dermed løbende optimere og udvikle projekterne lokalt.
- vurdere skolesportsmodellens kvalitet, dens styrker og svagheder, som grundlag for en kommende implementering af skolesport i andre kommuner.

I samarbejde med repræsentanter fra Dansk Skolesport og Danmarks Idræts-Forbund udviklede evaluator en model for, hvordan man dels kunne opnå faktisk viden om projekterne, og dels kunne anvende denne viden handlingsorienteret gennem projektperioden. Resultatet blev, at der skulle foregå løbende evalueringer de tre år projektet fandt sted, og at resultaterne af disse evalueringer skulle formidles til såvel styregruppe, tovholdere samt ildsjæle. Formidlingen skulle foregå gennem udarbejdelse af projektrapporter, gennem en årlig midtvejskonference samt ved afholdelse af netværksdage, hvor resultaterne fra evalueringen blev fremlagt og anvendt som afsæt til diskussion i efterfølgende workshops.

For at indsamle faktisk viden om projekterne, blev det besluttet, at der efter afslutningen af hvert af de tre skoleår blev udsendt et spørgeskema. Spørgeskemaet skulle undersøge, hvordan det var gået med Projekt Skolesport ude på skolerne, om projekterne havde formået at tiltrække den primære målgruppe, de idrætsusikre og foreningsløse elever, samt om det var lykkedes at danne partnerskaber mellem skoler og idrætsforeninger. Da formålet med evalueringen endvidere var at udvikle modeller for best practice, blev der på baggrund af første års resultater udvalgt to projekter, som hver især havde haft en høj succesrate i forhold til målbeskrivelsen. De to projekter blev i evalueringens anden fase genstand for kvalitative undersøgelser. Målet med dette var blandt andet at opnå en dybere indsigt i ildsjælernes, foreningsinstruktørernes samt elevernes subjektive vurderinger i forhold som samarbejdet mellem de involverede parter, målgruppens særlige behov samt børnenes udbytte af projektet. Beskrivelsen og analysen af de to cases kom derved i evalueringens anden fase til at bidrage som „gode eksempler“ og udgangspunkt for justeringer og hjælp til de projekter, hvor der var opstået problemer undervejs.

2.2. Evalueringens design

Samlet oversigt over evalueringer, der er foretaget i forbindelse med Projekt Skolesport:

1. år:

Spørgeskemaundersøgelse. Udsendt pr. post, et spørgeskema pr. skolesportsprojekt, henvendt til ildsjælene.

Udarbejdelse af evalueringsrapport 1. delrapport, intern.

2. år:

Spørgeskemaundersøgelse. Udsendt pr. post, et spørgeskema pr. skolesportsprojekt, henvendt til ildsjælene.

Casestudie af to udvalgte skolesports projekter. Observationer, kvalitative interview med tovholdere, ildsjæle, foreningsinstruktører samt elever.

Udarbejdelse af evalueringsrapport 2. delrapport, intern.

3. år:

Spørgeskemaundersøgelse. Udsendt elektronisk i programmet SurveyXact, et spørgeskema pr. kommune, henvendt til de kommunale tovholdere.

Telefoninterview med de 14 tovholdere.

Udarbejdelse af Evalueringsrapport, Ekstern.

2.2.1. Evaluering af Projekt Skolesports 1. år

Ved afslutningen af Projekt Skolesports 1. år blev iværksat en spørgeskemaundersøgelse. Spørgeskemaundersøgelsen som undersøgelsesmetode blev valgt, fordi det i evalueringen af Projekt Skolesports 1. år var vigtig at få et samlet billede af, hvordan projektet var kommet i gang på de enkelte skoler. Der blev derfor i maj 2005 udarbejdet et spørgeskema til alle de på dette tidspunkt 32 deltagende skoler. Spørgeskemaundersøgelsen blev forberedt i maj 2005 og udsendt ultimo maj. Spørgeskemaerne samt et følgebrev blev sendt med post sammen med frankerede svarkuverter. For at sikre den højst mulige svarprocent blev spørgeskemaerne sendt til de otte kommunale tovholdere, der ifølge kontrakten mellem kommunerne og Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbund var forpligtet til at bidrage til evalueringen af Projekt Skolesport. Det var derfor tovholdernes ansvar at videreformidle spørgeskemaerne til ildsjælene på skolerne samt retursende besvarelserne. De besvarede spørgeskemaer blev ved modtagelsen statistisk behandlet i programmet SPSS. Som hovedregel blev resultatet af de samlede svar gengivet, men hvor det blev skønnet interessant, blev der suppleret med særlige

kategoriseringer og særkørsler. Den samlede svarprocent var 81%, hvilket vil sige, at 26 ud af de 32 skemaer blev besvaret.¹⁴

Der blev i spørgeskemaet spurgt til skolesportsprojekternes form (aktivitetsperiode, antal ugentlige aktivitetsgange) og til elevsammensætningen i forhold til klassetrin og andel af idrætsusikre og foreningsløse elever (den primære målgruppe). Derudover blev der i spørgeskemaet spurgt til, hvem der stod for aktiviteterne samt hvilke idrætsforeninger skolerne samarbejdede med. Der blev også spurgt til, om skolen havde deltaget i fælles skolesportsarrangementer med andre skoler, og om eleverne havde haft mulighed for medbestemmelse i planlægningen af aktiviteter. Endelig blev der spurgt til, om nogle af de foreningsløse og idrætsusikre elever var begyndt at dyrke idræt i en forening, samt til ildsjæle, junioridrætsledere og idrætsinstruktørers eventuelle kursusdeltagelse i forbindelse med projektet.

Resultater samt analyse af spørgeskemaundersøgelsen blev formidlet i første delrapport „Evaluering af Projekt Skolesport 2005. Første delrapport: Spørgeskemaundersøgelse“.¹⁵

2.2.2. Evaluering af Projekt Skolesports 2. år

I lighed med 1. år blev der ved afslutningen af Projekt Skolesport andet år iværksat en spørgeskemaundersøgelse. Spørgeskemaet var en udvidet og revideret version af 1. års spørgeskema, og blev udsendt ultimo maj 2006. Skemaerne blev udsendt samt efterbehandlet efter samme procedure som 1. år. Den samlede svarprocent var på 83%, 43 ud af de 52 deltagende skoler havde besvaret og retursendt spørgeskemaet.

På baggrund af evalueringen 2005 blev der i samråd med Projekt Skolesports overordnede styregruppe udvalgt to skolesportsprojekter til den kvalitative del af 2. års evaluering; Munkevænget skole i Kolding og Skolen v. Rønnebær allé i Helsingør. Udvalgelseskriterierne omfattede projektskolernes deltagelseskvotient af idrætsusikre og foreningsløse elever samt børn af anden etnisk oprindelse end dansk. Dertil kom skolernes positive udbytte og opfattelse af Projekt Skolesport samt de to steders vel fungerende projekter. Formålet med casestudierne var at undersøge, hvad der på lokalt niveau er betydningsbærende for et vellykket skolesportsprojekt. I de to casestudier indgik fokusgruppeinterview med projekternes børn, samt interview med ildsjæle og foreningsinstruktører. Muligheden for kommunal forankring af skolesportsprojekterne blev ligeledes undersøgt, dette gennem interview med tovholderne i de to kommuner, hvor også partnerskabet mellem skolen, idrætsforeningerne og kommunen blev undersøgt. Casestudiets fokusgruppeinterviews, de individuelle interviews samt observations-

14. For en mere specifik beskrivelse af de metodiske overvejelser i forhold til bearbejdningen af spørgeskemaerne henvises til evalueringsrapporterne del 1 (2005) og del 2 (2006)

15. Charlotte Jørgensen (nu Østergaard): Evaluering af Projekt Skolesport 2005. Første delrapport: Spørgeskemaundersøgelse, Institut for Idræt, Københavns Universitet, 2005.

studierne fandt sted i november-december 2005, mens de kommunale tovholdere blev interviewet i maj-juni 2006.

Samtlige interviews er løbende transskriberet og analyseret ved *meningsfortolkning*^{16, 17}.

Kombination af en kvantitativ undersøgelse bestående af en spørgeskemaundersøgelse, der dækker alle de involverede skolesportsprojekter, og en kvalitativ undersøgelse af to udvalgte skolesportsprojekter, blev valgt, fordi det i evalueringen af Projekt Skolesports 2. år var vigtigt dels at få et samlet billede af, hvordan projekterne fungerede, men også at få et dybere indblik i lokale forholds betydning for projekternes kvalitet.

Resultatet af spørgeskemaundersøgelsen, samt casestudierne blev formidlet i anden delrapport „Evaluering af Projekt Skolesport 2006 - anden delrapport“.¹⁸

2.2.3. Evaluering af Skolesports 3. år

Et af de overordnede mål med Projekt Skolesport har været, at kommunernes tilbud om idræt for idrætsusikre og foreningsløse børn og unge ikke kun er et tilbud, der eksisterede i den treårige projektperiode, men at tilbuddene er forankret lokalt efter projektperiodens ophør. For at undersøge skolesports forankring, blev der i august 2007 udsendt et spørgeskema til tovholderne i de 14 deltagende kommuner, skemaerne blev udsendt elektronisk i programmet SurveyXact. Samtlige skemaer blev besvaret og retursendt. På baggrund af besvarelsene gennemførte evaluator efterfølgende 14 opfølgende interview med alle de kommunale tovholdere. Formålet med de opfølgende interview var at afdække uklarheder, samt at gå i dybden med udvalgte dele af besvarelsene. Der blev til hvert interview udformet en individuel spørgeguide. Interviewene blev foretaget telefonisk og havde en varighed på 15-30 minutter. Alle interview blev optaget digitalt. Ud fra nogle på forhånd definerede temaer er der udarbejdet et skriftligt referat af de 14 interview. Gennem udsendelse af spørgeskemaerne samt efterfølgende interview er det undersøgt, hvor mange af projekterne, som er blevet videreført, i hvilket regi, samt hvordan de er blevet finansieret¹⁹. Hensigten med analysen af de fremkomne data fra denne undersøgelse var bl.a. at den ud over at kunne aflæse succesraten for målet om at skabe fast forankrede idrætstilbud efter skoletid, også kunne danne erfaringsgrundlag for en eventuel igangsættelse af projektet i fremtidige kommuner. Resultater samt analyse

16. Ved analysemetoden meningsfortolkning fremkommer interviewets mening og betydning ved, at interviewpersonernes udtrykte meninger fortolkes gennem en proces inspireret af hermeneutikken (Kvale, 2002).

17. En udførlig beskrivelse af de to casestudier, findes i Maria Albrechtsens specialeafhandling: Fra projektidræt til foreningsidræt – en undersøgelse af idrætsusikre og foreningsløse børns deltagelse i Projekt Skolesport, Institut for Idræt, Københavns Universitet, 2006. Afhandlingen rummer ligeledes en grundig beskrivelse af de metodiske overvejelser, der er foretaget i forbindelse med de empiriske undersøgelser.

18. Charlotte Østergaard og Maria Albrechtsen: Evaluering af Projekt Skolesport 2006. Anden delrapport, Institut for Idræt, Københavns Universitet 2006.

19. I august/september 2007 var projektperioden afsluttet i 8 ud af de i alt 14 deltagende kommuner.

af spørgeskema og interview indgår, i modsætning til de to tidligere års undersøgelser, kun i denne evalueringsrapport.

2.2.4. Undersøgelsesmetoder. – En oversigt

Resultaterne i denne evaluering er fremkommet på baggrund af:

- To spørgeskemaundersøgelser udsendt til samtlige deltagende skoler i maj 2005 og april 2006
- Elektronisk spørgeskema udsendt til de kommunale tovholdere i august 2007
- Telefoninterview med 14 kommunale tovholdere foretaget i august/september 2007
- Observationsstudie af to udvalgte skolesportsprojekter foretaget i november/december 2005
- Fokusgruppe interview med deltagende elever på to skoler. I alt 25 børn i alderen 10-12 år, heraf 12 piger og 13 drenge foretaget i november/december 2005
- Interview med ildsjæle på de to udvalgte skoler foretaget i november/december 2005
- Interview med foreningsinstruktører på de to udvalgte skoler foretaget i november/december 2005
- Interview med tovholdere fra de to udvalgte kommuner foretaget i maj/juni 2006
- Gennemgang af interne evalueringer, projektansøgninger, mødereferater, konferencepapirer m.m.
- Indsamling af nyhedsbreve, deltagelse i og referater fra diverse møder og konferencer

2.2.5. De idrætsusikre og foreningsløse elever. En begrebsdefinition

For at sikre at evalueringen kunne indfange de mest præcise data vedrørende spørgsmål, der berørte elever inden for målgruppen, var der behov for en fælles definition af, hvilke elever, der var indbefattet i målgruppen. Begrebet „de idrætsusikre elever“ var ikke på forhånd defineret, hvorfor evaluator og styregruppe i samarbejde udarbejdede en definition på hvilke elever, der var indbefattet i målgruppen for dette projekt. Definitionen har dannet grundlag for alle kvalitative og kvantitative undersøgelser.

Definition: De idrætsusikre elever falder ind under en eller flere af følgende beskrivelser:

- Dårlig kondition
- Overvægt
- Manglende fornemmelse for kroppen
- Manglende lyst til at bevæge sig
- Manglende sociale kompetencer til at agere med de idrætsaktive elever
- Manglende idrætskultur i hjemmet/manglende forældreopbakning

Selve begrebet „de idrætsusikre elever“ har været årsag til kritik og diskussion gennem projektperioden. Det kan diskuteres om begrebet „idrætsusikker“ er det rigtige

begreb til at definere den gruppe børn, som dette og lignende projekter henvender sig til. Flere af de i projektet involverede ildsjæle og foreningsinstruktører har været forbeholdne overfor begrebet „idrætsusikker“, som efter deres mening nærmere er en problematisering af en type børn, der i stedet burde opfattes som et medlemspotentialer for idrætsforeningerne.

De to casestudier, der blev foretaget i 2. år af Projekt Skolesport havde et særlig fokus på begrebet „idrætsusikker“. Analysen af casestudierne viser, at forståelsen for, hvorfor nogle børn bliver enten idrætsusikre og/eller foreningsløse, af ildsjælene bliver beskrevet som værende bundet til bagvedliggende, familiære faktorer. Dermed peger ildsjælene på, at børn af socialt vanskeligt stillede forældre ofte er mere fremmedgjorte i deres forhold til idræt end børn af socialt velstillede forældre. Samtidig peger ildsjælene på, at familiens kultur og oprindelse samt tradition for idrætsdeltagelse er afgørende for barnets forhold til idræt - både i relation til, om han/hun er idrætssikker/usikker, når de deltager i skolesport, men også i forhold til om barnet tilegner sig forståelse for den danske foreningskultur og - struktur. På den måde er familien en central faktor for, om barnet udvikler sig idrætsusikkert eller idrætssikkert, samt bliver foreningsløs eller foreningsaktiv. Sammenholder man dette med den i projektet opstillede definition på målgruppen bliver de sundhedsfysiologiske aspekter af begrebet „idrætsusikker“ nedtonet. Casestudierne viser, at ildsjælene ikke skelner til overvægt og dårlig kondition i deres måde at opfatte idrætsusikkerhed på. Sammen med barnets motoriske funktion tillægger ildsjælene de nævnte sociale faktorer størst betydning. Faktorer, der kun bliver synlige ved grundigt kendskab til børnene og deres sociale bagland. På den måde bliver ildsjælsrollen meget central i skolesportsprojekterne, da han/hun netop har indsigt i børnenes sociale liv via virket som lærer på skolen.

Det interessante ved resultaterne af evalueringens casestudier er, at ildsjælene har et andet perspektiv end det aktuelle sundhedsbudskab formuleret af regeringen i antologien „Børn og Unge i bevægelse - perspektiver og ideer“,²⁰ der gik forud for udviklingspuljen af sammen navn, og som Projekt Skolesport er støttet af. Skolesportsinstruktørerne (ildsjæle og foreningsinstruktører) i de to skolesportsprojekter er bevidste om, at manglende fysisk aktivitet kan føre til overvægt, fedme og livsstilssygdomme, men perspektivet indgår ikke som primær karakteristik i deres opfattelse og forståelse af et idrætsusikkert og/eller foreningsløst barn. At et barn eksempelvis er overvægtigt kan ifølge ildsjælene give en pejling på, om vedkommende er idrætsusikkert og/eller foreningsløst, men skal ildsjælene forstå barnets situation og derudfra identificere vedkommende som tilhørende målgruppen, lægges fokus primært på barnets sociale livssituation. Det tyder således på, at begrebet „idrætsusikker“ bliver betragtet forskelligt afhængigt af hvilken faglige position, der er tale om.

Såfremt man i fremtidige tilbud ønsker at sætte øget fokus på den sundhedsmæssige dimension vil det derfor være en fordel, at andre ressourcepersoner så som sundhedsplejersken inddrages i arbejdet med at få indkredset målgruppen. Sundhedsplejersken

20. „Børn og unge i bevægelse – perspektiver og ideer“, Kulturministeriet, juni 2003.

har den sundhedsfysiologisk forståelse for børnenes situation og kan i konsultationen vejlede dem til øget fysisk aktivitet ved at henvise dem til Projekt Skolesport. Fordelen ved at inddrage sundhedspersonale, som for eksempel sundhedsplejersken understøttes yderligere af, at ildsjælene giver udtryk for, at forældre til de idrætsusikre og foreningsløse børn nogle gange er mere lydhøre overfor sundhedsplejersken end overfor barnets lærer, da sundhedsplejersken har den lægelige autoritære funktion.

3. Sammenfatning af evalueringens resultater

- 92% af skolesportsprojekterne har gennemført projekterne i projektperioden, kun fire projekter er blevet lukket ned.
- 62% af de afsluttede skolesportsprojekter er blevet videreført efter projektperiodens ophør.
- Gennem den 3-årige projektperiode har der været stor frihed til, at de deltagende kommuner og skoler kunne planlægge og tilpasse aktiviteterne efter lokale forhold. På baggrund af erfaringerne fra evalueringerne, må det konkluderes, at skolesport, hvis det skal have en fremtidig udbredelse i andre kommuner, i sin struktur skal bygges op, så det bliver tilpasset de lokale forhold.
- Skolesport har haft succes med at indfange den primære målgruppe, de idrætsusikre og foreningsløse, og disse elever har på langt de fleste skoler haft stort udbytte og glæde af skolesport. Projektets form har vist sig egnet til at varetage målgruppens behov, både hvad angår familiernes velvillighed overfor skolesport, tidspunktet i umiddelbart forlængelse af skoletid og aktiviteterernes udformning.
- Ildsjælen, der har drevet projektet lokalt har været idrætslærer på skolerne. Det er forbundet med flere fordele, at det er en folkeskolelærer, som er den ansvarlige for at rekruttere de foreningsløse og idrætsusikre elever. Gennem den daglige kontakt med eleverne har lærerne et indgående kendskab til eleverne og deres familier samt hvilke elever, der har gavn af tilbudet. Lærerne opfattes som kendte og har en autoritet, der bevirker, at forældre, der normalt er skeptiske overfor de aktiviteter, der foregår i foreningslivet, har haft en langt større åbenhed overfor tilbuddet. Evalueringen af projektet bekræfter, at familier af anden etnisk herkomst er langt mere fortrolige med skolen som institution, hvorfor der har været en stor åbenhed for at børn af begge køn, må deltage i skolesport.
- Det forhold, at skolesport har været et gratis tilbud, har virket positivt i den forstand, at der ikke har været en økonomisk barriere, for at elever fra mindre bemidlede hjem kunne deltage.
- Skolesport har været et tilbud lige efter skoletid. Fordelen ved dette er, at det har udfyldt et tomrum, hvor der ikke er andre idrætsaktiviteter. En anden fordel er, at det er nemt for eleverne at gå til skolesport, der har ikke været problemer med at forældre skulle indgå og assistere med transport. Dette er vigtigt at fastholde i de kommende tilbud, da mange elever i målgruppen har en familiebaggrund, der forhindrer, at forældre har tid/overskud til at transportere barnet til en idrætsaktivitet.
- Inddragelse af Junioridrætsledere som hjælpere i skolesport har alle steder været en kæmpe succes. Resultatet fra de kvantitative data viste både efter 1. og 2. år, at inddragelse af junioridrætsledere har en positiv effekt for fastholdelsen af de idrætsusikre og foreningsløse elever. De projekter, der har benyttet sig af junioridrætsledere, har haft en frafaldsprocent, der var markant lavere end i de projekter, hvor der ikke har indgået

junioridrætsledere. Resultaterne fra de kvalitative undersøgelser viser desuden, at lærerne har været meget glade for at have junioridrætslederne med som hjælpelærere, ikke kun som ekstra hænder, men også fordi de har en anderledes tilgang til de deltagende elever. Junioridrætslederne fungerer som positive rollemodeller, og de er med til at skabe øget tryghed ikke kun i selve skolesportstilbudet, men også på skolen generelt. Det har stor betydning, at de mindre elever kender nogen af de store elever på skolen.

- Inddragelse af junioridrætsledere har ikke kun vist sig at være en gevinst for de elever, der deltager i skolesportstilbudet, men i høj grad også for junioridrætsledere selv. De elever, der er blevet junioridrætsledere er vokset med opgaven. Ved at få overdraget et ansvar, har eleverne fået større selvtillid samt større glæde ved at gå i skole.
- De fleste skolesportsprojekter har formået at skabe et samarbejde mellem skole og foreningsliv, det første år havde 80,8% af skolerne foreningssamarbejde, og det andet år var tallet steget til 83,3%. I disse skolesportsprojekter har samarbejdet de fleste steder været velfungerende. Men der har også været skoler, hvor samarbejdet ikke har fungeret optimalt, eller som slet ikke har formået at etablere et samarbejde.
- De skolesportsprojekter, som har kørt uden samarbejde med en eller flere idrætsforeninger har nogen steder alligevel være en succes. Andre steder er projekterne lukket ned, fordi det ikke er lykkedes at etablere et sådant samarbejde, og det dårlige eller manglende foreningssamarbejde er i flere af disse projekter årsagen til, at tilbudet om skolesport ikke føres videre efter projektperiodens ophør.
- I ca. to tredjedele af skolesportsprojekterne er foreningsløse og idrætsusikre elever, der deltog i skolesport, begyndt at dyrke idræt i en forening. Antallet af elever, der i de enkelte skolesportsprojekter er blevet foreningsaktive, har strakt sig mellem 1-30 elever.
- Erfaringerne med at etablere en brobygning mellem idrætsforeningerne og skolerne har været meget blandet. Samarbejdet er meget personafhængigt og baseret på personlige kontakter, hvorfor det nogle steder har været uden problemet at etablere et sådant samarbejde, da ildsjælene i flere projekter selv har været foreningsaktiv, og da nogle kommuner på forhånd har haft et godt og etableret samarbejde med flere af de lokale foreninger i kommunen. Andre steder har man ikke fra skolens eller kommunens side på forhånd haft et tidligere samarbejde med foreningslivet, og her har det vist sig vanskeligere at etablere, og få steder er det slet ikke lykkedes.
- Et af de kriterier, der på forhånd blev opstillet, var at projekterne skulle indeholde elevdemokrati/medbestemmelse. Ud fra evalueringens resultater må det konkluderes, at graden af medbestemmelse bør tilpasses elevgruppen. I flere af de projekter, hvor der har været en overvægt af idrætsusikre og foreningsløse elever, har forsøget med at introducere medbestemmelse vist sig ikke umiddelbart at være en god ide, da denne elevgruppe har svært ved at administrere selv at skulle have medindflydelse på aktiviteterne. Tiltaget har således skabt mere forvirring end gavn. Modsat har man i projekter med mange stærke elever haft stor glæde af medbestemmelse.

4. De deltagende kommuner – en beskrivelse

Dansk Skoleidræts og Danmarks Idræts-Forbunds oprindelige plan for Projekt Skolesport var, at der gradvist over projektperiodens 3 år skulle etableres 60 skolesportsprojekter i 20 kommuner landet over.²¹ Der skulle etableres tre skolesportsprojekter i hver kommune. Formålet med, at der skulle etableres tre projekter med skolesport i hver af de deltagende kommuner var, at ildsjælene, hvis arbejdsopgaver i forbindelse med skolesport muligvis ville være meget ressourcekrævende, dermed ville have mulighed for kollegial sparring. Endvidere åbnede etableringen af tre projekter op for den mulighed, at der kunne laves aktiviteter på tværs af skolerne. En tredje årsag var, at man fra Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbunds side havde en forventning om, at det for idrætsforeningerne ville være mere attraktivt at blive involveret tre forskellige steder, da man derved kunne anvende en ressource, der er brugt tid på at udvikle, flere steder.²²

Gennem de tre år Projekt Skolesport har kørt har der været 14 deltagende kommuner, med i alt 52 deltagende skoler. 8 kommuner med i alt 32 skoler påbegyndte skolesport august 2004,²³ året efter fulgte de resterende 6 kommuner med 20 deltagende skoler. Skolesportsprojekterne i de seks kommuner, som kom med i projektets andet år, afsluttes først juni 2008.

I tabel 1 ses en oversigt over, hvilke kommuner der har deltaget i skolesport. Tabellen viser ligeledes, hvor mange skoler der har deltaget i Projekt Skolesport i de enkelte kommuner, og at den oprindelige plan med, at hver kommune opstartede skolesportsprojekter på tre skoler, har været en realitet for ti ud af de fjorten kommuner. I de sidste fire kommuner har man i to kommuner, Helsingør og Egebjerg, opstartet skolesportsprojekter på i alt syv skoler, i Egebjerg er de to af projekterne dog lukket ned i projektperioden, mens man i Holstebro og Spøttrup har haft skolesportsprojekter på fire skoler. Tabel 1 viser endvidere at størstedelen af de deltagende kommuner og skoler har haft succes med at finde en form til projektet, så det har fungeret i projektperioden, kun på fire skoleformåede man ikke at få skolesport til at fungere, og projekterne blev derfor lukket ned.

21. Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbunds Projektbeskrivelse: Projekt „Skolesport“ (Idræt efter skoletid) u.å.

22. Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbunds Projektbeskrivelse: Projekt „Skolesport“ (Idræt efter skoletid) u.å.

23. I projektets andet år blev Projekt Skolesport opstartet på yderligere to skoler i en af de 8 kommuner.

Tabel 1: Oversigt over kommuner og antal deltagende skoler

Kommune	I alt deltagende skoler	Skoler hvor projekt er lukket ned i løbet af projektperioden	Skolesportsprojekter som har gennemført i procent
Helsingør	7	0	100 %
Aabybro	3	0	100 %
Brøndby	3	2	33 %
Vejle	3	0	100 %
Kolding	3	0	100 %
Holstebro	4	0	100 %
Egebjerg	7	2	71 %
Spøttrup	4	0	100 %
Brørup	3	0	100 %
Køge	3	0	100 %
Esbjerg	3	0	100 %
Næstved	3	0	100 %
Hanstholm	3	0	100 %
Odense	3	0	100 %
I alt	52	4	92 %

Anm.: På nogle få skoler har projektet været lukket i en kortere periode, bl.a. på to skoler i Esbjerg. Ligeledes har projektet på enkelte skoler taget en anden form end den på forhånd aftalte. På en af projektskolerne i Vejle er projektet gået fra at være et tilbud om idræt efter skoletid til at være et tilbud om organiserede idrætsaktiviteter i frikvartererne

Der har fra Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbunds side ikke været opstillet nogen profil for, hvilke kommuner man ønskede at involvere i Projekt Skolesport. Projektet var åbent for deltagelse af alle landets kommuner. De kommuner, der valgte at deltage i projektet repræsenterer et bredt udsnit af kommuner landet over, fra by- til landkommuner, fra små til store kommuner, fra kommuner med meget stærke foreningstraditioner til kommuner, hvor idrætsforeninger ikke er så stærk repræsenteret, og hvor man på grund af befolkningssammensætningen har mange borgere, der ikke er medlemmer af idrætsforeninger. Fra kommuner med socialt belastede områder samt mange børn af anden etnisk baggrund til kommuner med en befolkningssammensætning med meget få socialt belastede grupper. Et af de forhold, der gennem evalueringsprocessen er blevet tydelig, er at grundet de deltagende kommuners forskellighed, har kommunerne haft nogle meget forskellige motiver og bevæggrunde for at have interesse i at opstarte skolesportsprojekter. Det er ligeledes blevet tydeligt, at de problemer, som er opstået undervejs i forløbet, har været af meget forskelligartet karakter. Kommunernes forskellighed har også betydet at karakteren af de enkelte skolesportsprojekter er blevet forskellig. De lokale forhold omkring projektet har haft afgørende betydning for,

hvordan skolesportsprojekterne er blevet udformet og organiseret. Det drejer sig blandt andet om forhold som, hvad der rent praktisk har været muligt, hvilken elevgruppe der har deltaget, hvor nemt det har været at etablere kontakt med det lokale foreningsliv, samt hvor oplagt det har været at involvere andre ressourcepersoner i projektet. Den erfaringsopsamling som har fundet sted i forbindelse med de løbende evalueringer viser entydigt, at det har været af stor og afgørende betydning for skolesportsprojekterne, at man lokalt har haft stor frihed til at udvikle projekterne, så de blev tilpasset den virkelighed, der eksisterer omkring projekterne. På baggrund af de erfaringer, der er opsamlet i evalueringen, må det derfor slås fast, at et tilbud som skolesport ikke egner sig til at blive sat i en fast form, men at skolesportskonceptet består af nogle elementer, som kan vælges til og fra, alt efter de forhold der eksisterer lokalt. Et godt eksempel på et uforudset praktisk problem, en af skolerne i en landkommune løb ind i var, at eleverne pga. den lange afstand mellem hjem og skole var afhængige af at blive transporteret hjem med skolebussen. Da skolebussen kun kørte en gang, og det i umiddelbar forlængelse af skoletid, var det trods interesse ikke praktisk muligt for eleverne at deltage i Skolesportstilbudet. Hvis gymnastiksalen, når der var skolesport, ikke skulle stå tom, måtte skolesport derfor planlægges efter nogen lidt andre retningslinjer.

4.1. Kommunernes medfinansiering

Kommunerne har som beskrevet selv skullet melde aktivt ud, at de ønskede at deltage i Projekt Skolesport. Ud over dette har kommunerne også skullet forpligte sig økonomisk. Kommunerne har været forpligtede til både at stille økonomiske og arbejdsmæssige ressourcer til rådighed. Kommunerne har dækket udgifterne til honorering af de kommunale projektkoordinatorer/ tovholdere, samt delvis dækket udgifterne til honorering af ildsjælene²⁴. Spørgsmålet er, om en projektmodel som denne, hvor de deltagende kommuner fra begyndelsen af har været forpligtede til at bidrage med egne ressourcer, skaber bedre og mere holdbare projekter? Det er ikke undersøgt i denne evaluering, men det er oplagt at undersøge om en projektmodel med medfinansiering skaber mere langtidsholdbare projekter end modeller, hvor projektmidler alene finansierer projekterne. 92% af de deltagende skoler har gennemført projektet, og som rapporten senere vil komme ind på, er skolesportstilbudene videreført i 62% af de skolesportsprojekter, hvor projektperioden ophørte ved afslutningen af skoleåret 2006/2007.

24. Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbunds Projektbeskrivelse: Projekt „Skolesport“ (Idræt efter skoletid) u.å.

4.2. Skolesports organisering

Ansvarsfordelingen for Projekt Skolesport:

- **Dansk Skoleidræt** og **Danmarks Idræts-Forbund** har været politisk ansvarlige og været ansvarlige for at hjælpe med at få projekterne forankret. Derudover har de stillet relevante kurser og uddannelse til rådighed, samt sikret at projektet blev synliggjort gennem pressemeddelelser, nyhedsbreve m.m.
- **Kommunerne** har været ansvarlige for at udvikle en model for skolesport, som var tilpasset de lokale forhold. Derudover har de stillet de nødvendige økonomiske og arbejdsmæssige ressourcer til rådighed.
- **Den kommunalt udpegede tovholder** har været forbindelsesled projektskolerne imellem, samt været forbindelsesled til Danmarks Idræts-Forbund og Dansk Skoleidræt. Desuden har tovholderen været ansvarlig for at etablere samarbejde og netværk mellem skoler og idrætsforeninger.
- **Ildsjæle** har stået for den daglige koordinering på skolerne (planlægning af aktiviteter, lokaler, koordinering med instruktører og junioridrætsledere samt formidling og kontakt til elever).
- **Idrætsforeningerne/klubberne** har skullet stille frivillige ressourcer til rådighed samt deltage med instruktion og stille konkrete forslag til aktiviteter.

Skolesport har været organiseret omkring en model, hvor interesseorganisationer, kommuner, skoler samt det frivillige foreningsliv skal indgå partnerskaber. Ud over at disse aktører har skullet finde en model for samarbejde, var der også på forhånd lagt op til at inddrage andre ressourcepersoner i Projektet. Da erfaringerne fra tidligere viste positive resultater i forhold til at inddrage elever fra skolens ældste klasser, var intentionen, at man i projektperioden ville arbejde videre med at uddanne og inddrage junioridrætslederne i skolesport. Ligeledes blev der lagt op til at eksperimentere med at inddrage øvrige ressourcepersoner, så som sundhedsplejersker, pædagoger fra SFO/fritidshjem og forældre, alt efter hvad der kunne lade sig gøre lokalt.

5. Resultater

Dette afsnit er bygget op i forhold til de syv evalueringstemaer, der har ligget til grund for det løbende evalueringsarbejde.

De 7 evalueringstemaer.

- Kvantiteten i idrætstilbuddene: Evaluering af Skolesportsforløbene i forhold til antal uger, antal gange/timer om ugen. Evaluering af hvilke elever der har deltaget i skolesport, hvor mange elever der har deltaget, samt hvor mange der er faldet fra.
- Kvaliteten i idrætstilbuddene: Evaluering af, hvordan man får skabt et idrætstilbud, der i særligt omfang er rettet mod målgruppens ønsker og behov. Med fokus på udviklingen af nye pædagogiske værktøjer, der sikre at målgruppen tilgodeses og fastholdes.
- Rekruttering: Evaluering af hvordan rekrutteringer af målgruppen finder sted, hvem "indfanger" og fastholder målgruppen, her med fokus på erfaringer med inddragelse af "andre" ressourcepersoner.
- Elevdemokrati: Evaluering af, om eleverne har indflydelse på aktiviteterne form og indhold, samt hvorvidt det har indflydelse på deres engagement.
- Foreningsdimensionen: Evaluering af, hvorvidt der er lykkedes at etablere et samarbejde med idrætsforeningerne, og hvordan samarbejdet mellem ildsjæle og foreningsinstruktører har fungeret i praksis. Med fokus på at der i tilrettelæggelser af foreningernes aktivitetsudbud er taget hensyn til målgruppen af idrætsusikre og foreningsløse børn og unge særlige behov.
- Partnerskaber og netværk: Evaluering af hvilke netværk der er blevet etableret, samt samspillet mellem kommunens forvaltninger – skolen – foreningsliv.
- Forankring af Skolesport: Evaluering af, om samt hvordan kommunerne har videreført skolesport efter projektperiodens ophør.

5.1. Kvantiteten i idrætstilbuddene

5.1.1. Aktivitetsperiode og struktur

Ved afslutningen af projektets første og andet år blev det undersøgt, hvordan man på de enkelte skoler havde bygget skolesportsprojekterne op, samt hvilke elevgrupper der havde deltaget i skolesport. Resultaterne fra både første og andet års undersøgelse viste en meget stor spredning, hvad angik skolesportsprojekternes struktur samt aktivitetsperiode.

Både første og andet år var der en stor variation i aktivitetsperiodes længde i de enkelte skolesportsprojekter. Første år varierede projekterne med aktivitetsperioder på et interval mellem 15 og 44 uger, med 30-34 uger som det hyppigst forekommende (bilag 1.1.). I projektperiodens andet år blev Skolesport tilbudt i 25 uger eller derover på over 75% af skolerne (bilag 1.2.). En forbedring i forhold til projektets første år, hvor der kun på 65% af skolerne blev tilbudt skolesport i 25 uger eller derover. Langt størstedelen af skolesportsprojekterne var både første og andet år udformet, så de fandt sted 1 gang

om ugen. I projektets første år blev der på 15% af skolerne tilbudt skolesport to gange om ugen, og i projektets andet år blev skolesport tilbudt mere end en gang om ugen på knap 15% af skolerne (bilag 1.3 og 1.4). Skolesportsprojekterne blev i projektets første år udbudt fra 1 til 4 timer om ugen, med 1,5 – 2 timer om ugen som det hyppigst forekommende (69%) (bilag 1.5). I projektet 2. år blev skolesport tilbudt fra 1 til 6 timer om ugen, igen med 1,5-2 timer om ugen som det hyppigst forekommende (76%) (bilag 1.6). I projektet andet år tilbød en enkelt skole skolesport hele 6 timer om ugen fordelt over tre ugentlige gange.

Både hvad angår aktivitetsperiodens længde, timetal samt antal gange om ugen ses en lille stigning fra projektets første til andet år. En opsummering af resultaterne fra projektets første og andet år viser, at et typisk skolesportsprojekt har haft en aktivitetsperiode på ca. 32 uger, har fundet sted en gang om ugen og har varet 2 timer.

Efter projektperiodens andet år blev det undersøgt, hvordan skolerne havde valgt at organisere skolesport. Det blev undersøgt, om projekterne var tilbudt som et sammenhængende forløb eller var opdelt i moduler. Desuden blev tilmeldingsformen undersøgt. Resultatet viste, at skolesport var struktureret som et sammenhængende forløb på ca. 60% af skolerne (bilag 1.7). En enkelt skole havde haft en tilmeldingsform hvor skolesport var et sammenhængende forløb for 1.-4. klasse, mens aktiviteterne for 0.-1- klasse var opdelt i moduler. De resterende 38% af skolesportsprojekterne havde en struktur, hvor aktiviteterne var opdelt i mindre moduler. I de modulopdelte projekter var skolesport opdelt i 2-6 moduler med 4 moduler som det hyppigst forekomne.

Strukturen på projekterne har vist sig at have betydning for elevernes deltagelse. Gennem casestudierne²⁵ blevet det klart, hvordan måden at strukturere et skolesportsprojekt på har betydning for elevernes deltagelse. Struktureringen af skolesportsprojekterne må ses i forhold til, hvad der er målet for det enkelte lokale skolesportsprojekt. Er målet eksempelvis at målrette de idrætsusikre og foreningsløse elever mod kommende foreningsdeltagelse, ser det ifølge resultatet af casestudierne ud til at være en god ide at strukturere skolesporten som et sammenhængende forløb i en enkelt aktivitet. Derigennem erfarer eleverne egenskaber som kontinuitet, progression og fællesskab, der har karakter af at være foreningsorienterede kvaliteter. De idrætsusikre og foreningsløse elever bliver derved bevidste om, hvad det vil sige at gå til idræt i en forening - man kan måske tale om en form for foreningstilvænnning gennem skolesporten. Er formålet med skolesport derimod at lade det enkelte barn finde ud af, hvilken idræt, der er attraktiv for ham/hende, synes det mere oplagt at strukturere projektet omkring et bredt udbud af forskellige idrætter, så børnene bliver præsenteret for så mange aktiviteter som muligt, hvilket den modulopdelte struktur giver mulighed for. Begge måder at bygge et skolesportsprojekt op på rummer fordele og ulemper. Et forløb i en enkelt aktivitet appellerer til et mere begrænset udvalg af børn i forhold til et projektprogram, der varierer fra gang til gang, mens et mere varieret program kan virke motiverende og stimulerende

25. Her refereres til de to casestudier der blev foretaget i forbindelse med evalueringen af Projekt Skolesport andet år.

på en større elevgruppe, men med en fare for at børnene mister kontinuiteten i forløbet, da de lettere kan zappe mellem tilbuddene.

Resultatet af undersøgelsen, foretaget efter projektperiodens andet år, viste, at de projekter, som var inddelt i moduler, havde lettere ved at fastholde eleverne end de projekter, som havde haft en struktur med et sammenhængende forløb. 50% af de projekter, der var inddelt i moduler, havde en lav frafaldsprocent (0-19%), mens det samme kun gjorde sig gældende for 30% af de projekter, som havde en struktur med et sammenhængende skolesportsforløb. Resultatet bekræftes i de interviews, som er foretaget med de kommunale tovholdere efter projektets tredje år. Flere af tovholderene nævner betydningen af, at et varieret aktivitetsudbud har virket motiverende og fastholdende, specielt i forhold til de idrætsusikre og foreningsløse elever. Det bliver fremført af flere tovholdere, at skolesports succes i deres kommune har været baseret på, at strukturen og aktivitetsudbudet ikke ligner det, man har i foreningerne, men derimod er lang mere varieret og legepræget. Det bliver nævnt, at en klar fordel ved at strukturere skolesport over et varieret udbud af aktiviteter er, at de idrætsusikre ikke så nemt skiller sig ud fra de idrætssikre, da alle elever oplever at prøve nogle nye idrætsaktiviteter. Erfaringerne fra en af de kommunale tovholdere er, at en model for skolesport, hvor en foreningsinstruktør kommer og viser en idrætsaktivitet 4-5 gange har virket optimalt, da det er, hvad de foreningsløse og idrætsusikre elever kan klare.

Projekternes tilmeldingsform blev undersøgt i forbindelse med evaluering af skolesports andet år. Resultatet viste, at tilmeldingsformen spændte fra projekter med en helt åben tilmeldingsform, hvor elever fra målgruppen frit kunne komme og deltage, til projekter, der havde en helt fast struktur, hvad angik elevdeltagelse, hvor kun de elever, der havde meldt sig ved projektstart kunne deltage (bilag 1.8). 40% af skolesportsprojekterne havde en åben tilmeldingsform, mens 26% havde en tilmeldingsform med fast tilmelding ved projektstart, de sidste 34% havde en tilmeldingsform, der befandt sig et sted mellem en helt fast og en helt åben tilmeldingsform (se bilag 1.8). Ved at krydse resultatet af projekternes tilmeldingsform med elevfracfaldet viste resultatet, at de projekter, som havde en fast tilmeldingsform eller en kombination af fast og åben tilmeldingsform, havde lettere ved at fastholde elever end projekter med en åben tilmeldingsform. 60% af de projekter, der havde haft en tilmeldingsform, hvor kun de elever, der meldte sig til ved projektstart, havde mulighed for at deltage, havde en lav frafaldsprocent (0-19%). Ser man på samme forhold for de projekter, der angav, at de både havde en fast og en åben tilmelding, havde 67% af disse projekter en lav frafaldsprocent. Mens det kun gjorde sig gældende for 15% af de skolesportsprojekter, der havde en åben tilmeldingsform. Hvis man vil sikre, at eleverne ikke falder fra, ser det således ud til at være en fordel, at skolesportstilbudet bliver gjort til et idrætstilbud, man skal melde sig til. På en af projektskolerne har skolesport været delt op i fire perioder. Der var tilmelding ved hver ny periode, og eleverne fik udleveret et stempelkort, hvilket har været en stor succes i forhold til elevdeltagelsen, da der er gået sport blandt

eleverne i, hvor mange stempler man kunne få,²⁶ et godt eksempel på et skolesports-tilbud, hvor man har kombineret den modulopdelte struktur med en tilmeldingsform med fast tilmelding.

5.1.2. Elevsammensætning, antal elever og frafald

Den definerede målgruppe for Projekt Skolesport er elever i 3-7 klasse, med særlig vægt på de idrætsusikre og foreningsløse. Resultaterne fra både første og andets års undersøgelse viste, at den overordnede målsætning med at tilbyde skolesport til elever i 3.-7. klasse er blevet tilpasset de enkelte skolars muligheder og behov (bilag 1.9 og 1.10). I projektets første år blev skolesport samlet set tilbudt elever fra 0. til 7. klasse. Det eneste klassetrin, der første år fik tilbudt skolesport i alle skolesportsprojekter, var elever i 3. klasse, dog fik elever fra 4. og 5. klassetrin også tilbudt skolesport i stort set alle projekter. 6 skolesportsprojekter tilbød skolesport for elever helt ned til 0. klasse. I projektets andet år blev skolesport samlet set tilbudt elever fra 0. til 9. klasse. 4. klasse var det klassetrin, der andet år fik tilbudt skolesport i flest skolesportsprojekter, da alle projekter på nær ét tilbød skolesport til 4. klasse. Elever fra 3.-5. klasse var de elever der i projektets andet år hyppigst fik tilbudt skolesport. Disse 3 klassetrin fik tilbudt skolesport i 81% af projekterne eller derover. Også i projektets andet år blev der tilbudt skolesport helt ned til 0. klasse. Begge år var der stor spredning i hvilke klassetrin, der fik tilbudt skolesport på de enkelte skoler, samt hvor mange klassetrin der fik tilbuddet. På nogle skoler valgte man kun at tilbyde skolesport til to eller tre klassetrin. I modsætning hertil tilbød man i en kommune begge år skolesport til elever fra 0. klasse til 7. klasse.

26. Informationen stammer fra et af de 14 interviews med de kommunale tovholdere foretaget august/september 2007.

Tilbage meldingen fra et par af de skoler som har tilbudt skolesport til 7. klasses elever er, at de er for gamle, eleverne mister motivationen til at gå til skolesport, og man har derfor valgt ikke at forsætte med at tilbyde skolesport til 7. klasses elever i de fremtidige skolesportstilbud.²⁷

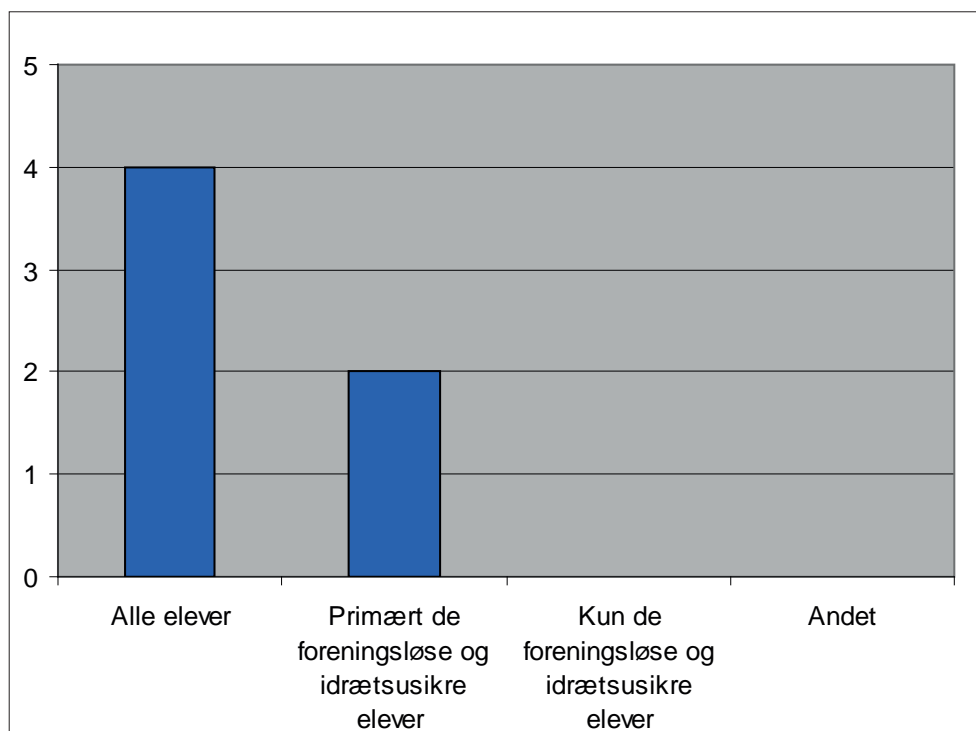
Målsætningen med Projekt Skolesport har været at oprette idrætstilbud, der i kraft af deres forankring til skolen kan indfange de elever, der ikke i forvejen dyrker idræt i de organiserede idrætsforeninger. Resultatet fra undersøgelserne efter 1. og 2. år viste at langt de fleste skolesportsprojekter blev tilbudt alle elever på de pågældende klassetrin. Første år var kun 3 skolesportsprojekter udelukkende rettet mod de foreningsløse og idrætsusikre elever, mens man i 6 projekter primært rettede tilbudet mod de foreningsløse og idrætsusikre elever. De resterende 17 (65%) projekter blev tilbudt alle elever (bilag 1.11). Andet år havde ingen af skolerne valgt at tilbyde skolesport udelukkende til de foreningsløse og idrætsusikre elever, på to skoler tilhørte alle de deltagende elever dog denne målgruppe. I 14 projekter rettede man primært tilbudet mod de foreningsløse og idrætsusikre elever. Mens 27 (64%) af skolesportsprojekter andet år blev tilbudt til alle elever på de pågældende klassetrin (bilag 1.12). Ud af de 27 projekter, gav to af projekterne dog 1. prioritet til målgruppen, mens et tredje af projekterne tilbød skolesport til handicappede elever.

I de interne evalueringsrapporter fra 2005 og 2006 blev spørgsmålet rejst, om man på baggrund af de i rapporterne oplyste tal for, hvor mange elever skolesportsprojekterne havde formået at indfange fra den primære målgruppe, havde nået det ønskede resultat. Og det blev lagt op til diskussion, om der var forhold ved projekterne, som kunne justeres, så de i endnu højere grad var i stand til at indfange og fastholde de foreningsløse og idrætsusikre elever. Størsteparten af projekterne havde både i projektets 1. og 2. år tilbudt skolesport til alle elever på udvalgte klassetrin, mens kun en tredjedel af projekterne udelukkende eller primært var tilbudt de foreningsløse og idrætsusikre elever. At skolesport på langt de fleste skoler var tilbudt alle elever, og dermed også de elever, der i forvejen er foreningsaktive og idrætssikre, har betydet, at andelen af elever fra den primære målgruppe har varieret meget projekterne imellem. Resultaterne fra andet års evaluering viste, at lidt under halvdelen af projekterne havde en andel af foreningsløse og idrætsusikre elever på 50% eller derover, mens andelen i 9 projekter lå under 25%, og på en enkelt skole havde ingen af de deltagende elever tilhørt den primære målgruppe. Og en sammenligning med resultatet fra første års evaluering viste, at der ikke var sket en forbedring i forhold til andelen af foreningsløse og idrætsusikre elever, snarere tværtimod. Det rejste spørgsmålet om, hvem skolesporttilbudet skal rettes til. Skal det være et tilbud til alle elever? Eller skal skolesport være forbeholdt elever, der er idrætsusikre og ikke i forvejen dyrker idræt i idrætsforeningerne? Spørgeskemaundersøgelsen foretaget i august/september 2007 viser, som det fremgår af figur 1, at de fast forankrede skolesportstilbud i fire af de seks kommuner, der har valgt at forsætte

27. Informationen stammer fra de 14 interviews med de kommunale tovholdere foretaget august/september 2007.

med skolesport efter projektperiodens ophør, bliver tilbudt alle elever på de pågældende klassetrin, mens tilbudet i to kommuner primært henvender sig til de foreningsløse og idrætsusikre elever. Ingen af de seks kommuner, som viderefører skolesport har fast forankrede skolesportstilbud, som kun henvender sig til den primære målgruppe. Der er i de opfølgende interviews spurgt ind til kommunernes erfaringer med at inddrage alle elever i skolesport, i forhold til henholdsvis positive og negative konsekvenser for de idrætsusikre og foreningsløse elever. Det kommer her frem, at erfaringerne gennem projektperioden har været, at man med succes kan have en blandet børnegruppe, hvor både de idrætsusikre og idrætssikre elever går til skolesport. Skolesportstilbudene tager i deres valg af aktiviteter samt i den overordnede pædagogiske styring udgangspunkt i de idrætsusikre og foreningsløse elevers særlige behov. Erfaringerne er, at deltagelsen af de idrætssikre elever er et positivt bidrag til skolesport, da de fungerer som positive rollemodeller for deres idrætsusikre og foreningsløse kammerater. De kan i børnehøjde vise, hvordan man udøver idrætsaktiviteterne for de idrætsusikre elever, og derigennem bidrage til, at de idrætsusikre elever tilegner sig nye færdigheder og opnår nye kropslige kompetencer.²⁸

Figur 1. Oversigt over hvilke elevgrupper de fast forankrede skolesportstilbud henvender sig til.

Både i Projekt Skolesports første og andet år var der en meget stor spredning i hvor mange elever, der deltog i skolesport på de enkelte skoler. På enkelte skoler deltog kun 5-10 elever, mens andre skoler havde en deltagelse på helt op til 80-100 elever eller

28. Informationerne er fremkommet gennem de 14 interview med de kommunale tovholdere foretaget august/ september 2007.

derover (bilag 1.13 og 1.14). Elevantallet har varieret i forhold til, om skolerne har haft projekter som var åbne, hvor eleverne frit kunne komme og deltage, eller om skolerne har haft projekter med fast tilmelding. Der var ligeledes i projektets 1. og 2. år meget store variationer i den procentvise andel af elever, der var faldet fra i de enkelte skolesportsprojekter. Variationen strakte sig begge år fra 0% som det laveste til 67% som det højeste (bilag 1.15 og 1.16). Første år havde fem skolesportsprojekter en frafaldsprocent på 50 eller derover, mens det andet år kun gjorde sig gældende i to skolesportsprojekter. Første år havde en enkelt skole en frafaldsprocent på 0, og andet år havde tre skolesportsprojekter ikke noget elevfrafald.

Antallet af foreningsløse og idrætsusikre elever strakte sig i projektets første år fra et skolesportsprojekt med kun 4 foreningsløse og idrætsusikre elever til et projekt hvor 50 foreningsløse og idrætsusikre elever deltog. 38,5% af skolesportsprojekterne havde første år en elevdeltagelse af idrætsusikre og foreningsløse elever på mellem 10 og 19 elever (bilag 1.17). Andelen af skolesportsprojekter, som havde en elevdeltagelse af idrætsusikre og foreningsløse elever på mellem 10 og 19 elever, var i projektets andet år 35,7% (bilag 1.18). Et skolesportsprojekt, der havde haft i alt 44 deltagende elever, havde ingen elever, der tilhørte gruppen af idrætsusikre og foreningsløse, og i 8 skolesportsprojekter i skolesports andet år var andelen af foreningsløse og idrætsusikre elever forholdsvis lav, idet kun 1-9 elever tilhørte denne gruppe. Et enkelt projekt, havde modsat formålet at mobilisere et stort antal af foreningsløse og idrætsusikre elever, ca. 60 foreningsløse og idrætsusikre elever havde deltaget, hvilket svarede til ca. 75% af det samlede antal elever, som deltog i projektet. Ser man på, hvor stort et frafald, der var blandt de idrætsusikre og foreningsløse elever, havde 5 skolesportsprojekter et elevfrafald af foreningsløse og idrætsusikre elever på 0% det første år, mens 8 skolesportsprojekter i projektets andet år havde et elevfrafald af foreningsløse og idrætsusikre elever på 0%, hvilket begge år svarer til knap 20% af skolesportsprojekterne (bilag 1.19 og 1.20). Antallet af foreningsløse og idrætsusikre elever i de 8 Skolesportsprojekter, som andet år havde en frafaldsprocent af foreningsløse og idrætsusikre elever på 0% strækker sig fra et projekt, hvor kun 2 foreningsløse elever deltog, til et projekt der havde deltagelse af 35 foreningsløse og idrætsusikre elever. Samlet set havde halvdelen af skolesportsprojekterne begge år en frafaldsprocent på 0-19%, mens den anden halvdel havde en frafaldsprocent på mellem 20-53%. Resultaterne fra undersøgelsen af Projekt Skolesports 2. år, hvad angår frafald blandt de foreningsløse og idrætsusikre elever, er i meget høj grad overensstemmende med resultatet af projektets første år, hvorfor det må konkluderes, at de eventuelle initiativer der i projektets andet år blev foretaget for at fastholde de foreningsløse og idrætsusikre elever ikke i første omgang ser ud til at have haft den ønskede effekt.

Det er i projektets 1. og 2. år blevet undersøgt, hvor stor en andel af foreningsløse og idrætsusikre elever der deltog set i forhold til det samlede antal elever (bilag 1.21 og 1.22). I projektets første år havde ca. halvdelen af skolesportsprojekterne en andel af foreningsløse og idrætsusikre elever på under 50%, og i 23,1% af skolesportsprojekterne var andelen af elever i den primære målgruppe på 24% eller derunder. Stort set

samme resultat fremkom af undersøgelsen af projektets andet år, idet godt halvdelen af de respondenter der havde besvaret spørgsmålene; Hvor mange elever har i alt i løbet af dette skoleår deltaget i Projekt Skolesport samt; hvor mange foreningsløse og idrætsusikre elever har deltaget, havde en andel af foreningsløse og idrætsusikre elever på under 50%, og 25,7% af respondenterne havde en andel i den primære målgruppe på 24% eller derunder. Der var dog modsat også projekter der både i projektets første og andet år formåede at have en høj andel af idrætsusikre og foreningsløse elever. To projekter havde andet år udelukkende haft elever fra denne målgruppe. Ud over de to projekter havde fem andre projekter haft en høj andel, dvs. mellem 75% - 95%, af foreningsløse og idrætsusikre elever.

Der kan være mange årsager til, at der i projektets andet år forsat var så forholdsvis mange projekter med en lav andel af foreningsløse og idrætsusikre elever. Nogle af årsagerne kan bunde i, at projekterne stadig ikke i særlig høj grad formåede at tiltrække elever fra denne primære målgruppe, men en anden og meget væsentlig årsag kan også være, at andelen af elever, som tilhører den primære målgruppe, på nogle af projektskolerne var meget lille. Følgende kommentar fra en af skolerne bekræfter dette forhold: En brugerundersøgelse indenfor målgruppen viste, at der kun var 2 foreningsløse elever. Begge er involveret i projektet.²⁹ I de efterfølgende interviews som blev foretaget i august/september 2007 fortæller en af de kommunale tovholdere, at kommunens erfaring med Projekt Skolesport er, at projektet ikke egner sig til at indgå på de ressourcestærke skoler, og at skolesport derfor lukker ned på den ene af de tre skoler, som har deltaget, idet der ikke har været nogen foreningsløse elever.

5.1.3. Opsummering

- Et typisk skolesportsprojekt har haft en aktivitetsperiode på ca. 32 uger, har fundet sted en gang om ugen og har varet 2 timer.
- Der har i projektperioden været en stor variation i, hvilke elever der fik tilbudt skolesport.
- Skolesportsprojekterne er i vid udstrækning blevet tilpasset den enkelte skoles behov. Samlet set har elever fra 0.- 9. klasse deltaget i skolesport. Også hvad angår antallet af deltagende elever har der været stor variation mellem projekterne. Projekterne har strakt sig fra projekter på kun 5-10 deltagende elever til projekter med over 100 elever.
- Elevfrafaldet har varieret meget skolesportsprojekterne imellem, fra projekter med et elevfrafald på 0% til projekter med et elevfrafald på over 50%, med 67% som det højeste frafald. Hvad angår elevfrafaldet blandt de foreningsløse og idrætsusikre elever

29. Citatet stammer fra spørgeskemaundersøgelsen, der blev foretaget april 2006.

har halvdelen af skolesportsprojekterne begge år haft en frafaldsprocent på 0-19%, mens den anden halvdel havde en frafaldsprocent på mellem 20-53%.

- Målsætningen med Projekt Skolesport har været at oprette idrætstilbud, der i kraft af deres forankring til skolen kan indfange de elever, der ikke i forvejen dyrker idræt i de organiserede idrætsforeninger. Resultatet fra undersøgelserne efter 1. og 2. år viste, at langt de fleste skolesportsprojektet blev tilbudt alle elever på de pågældende klassetrin. Undersøgelsen foretaget efter skolesports 3. år viser, at også i de skolesportstilbud som er forsat efter projektperiodens ophør bliver skolesport i 2/3 af kommunerne tilbudt til alle elever. At alle elever i langt størstedelen af skolesportstilbudene får tilbud om at deltage i skolesport kan umiddelbart forekomme som en misforståelse i forhold til skolesports overordnede formål. Det viser sig dog ikke at være tilfældet, da skolesportstilbudene gennem deres valg af aktiviteter samt i den overordnede pædagogiske styring tager udgangspunkt i de idrætsusikre og foreningsløse elevers særlige behov. Deltagelsen af de idrætssikre elever er et positivt bidrag til skolesport. De fungerer som positive rollemodeller for deres idrætsusikre og foreningsløse kammerater.
- Resultatet af undersøgelsen foretaget efter projektperiodens andet år viste, at projekter, som var inddelt i moduler, havde lettere ved at fastholde eleverne end de projekter som havde haft en struktur med et sammenhængende forløb. At aktivitetsudbudene i skolesport har været varieret har virket motiverende og fastholdende, specielt i forhold til de idrætsusikre og foreningsløse elever. Skolesportsprojekternes succes har været baseret på, at strukturen og aktivitetsudbudet ikke ligner det man har i foreningerne, men derimod er langt mere varieret og legepræget.

5.2. Kvaliteten i idrætstilbudene

Et af formålene med projektet har været at udvikle nogle tilbud om idræt efter skoletid, som var rettet mod målgruppens behov. Evalueringen af projektet har derfor også haft fokus på, hvilke pædagogiske værktøjer der skal anvendes for at de foreningsløse og idrætsusikre elever tilgodeses og fastholdes i skolesport. Dette afsnit omhandler nogle af de erfaringer, der er blevet gjort med hensyn til hvilke initiativer der med succes kan anvendes til at motivere og fastholde målgruppen, men også de efterfølgende afsnit om rekruttering og elevdemokrati vil bidrage til en belysning af dette.

5.2.1. Skolernes idrætsprofil

For at få et overblik over hvordan idrætsprofilen og elevsammensætningen så ud på de skoler, som var med i Projekt Skolesport, blev der i spørgeskemaundersøgelsen første og andet år spurgt til om skolerne inden opstart af Projekt Skolesport havde en idrætssvag

profil samt hvordan elevsammensætningen så ud på skolerne i forhold til foreningsløse, idrætsusikre samt tosprogede elever. Resultatet af første års undersøgelse viste, at der kun var en skole, der havde en lav prioritering af idrætsområdet på ledelsesniveau, mens fire skoler havde en høj procent af både foreningsløse, idrætsusikre og tosprogede elever og yderligere to skoler havde en høj procent af foreningsløse og idrætsusikre elever. Ingen af skolerne havde ifølge undersøgelsens resultater utilstrækkelige og/eller dårlige idrætsfaciliteter (bilag 1.23). Resultatet af undersøgelsen andet år viste et noget andet billede, idet 7 af de ildsjæle der havde besvaret spørgeskemaet nu vurderede, at deres skole havde utilstrækkelige og/eller dårlige idrætsfaciliteter. Dette var således en klar forskel fra 1. års resultat. Kun tre af de skoler, som havde svaret, at de havde utilstrækkelige og/eller dårlige idrætsfaciliteter, var „nye“ skoler i Projekt Skolesport. Fire af skolerne havde deltaget siden opstart af projektet i 2004. Det fremgik ikke af besvarelserne, hvorfor skolerne andet år, i modsætning til første, havde svaret at de havde utilstrækkelige og/eller dårlige idrætsfaciliteter. To skoler svarede, at de havde en lav prioritering af idrætsområdet på ledelsesniveau. 19% af respondenterne svarede andet år, at skolen havde en andel af foreningsløse elever på 20% eller derover. Ligeledes angav 8 (19%) af respondenterne at skolen havde en andel af idrætsusikre elever på over 20%. Syv (16,7%) skoler havde andet år en andel af tosprogede elever på 20% eller derover.

I alt havde 13 skoler svaret ja til at have en høj procent af en eller flere af de tre elevgrupper. Fire skoler havde i lighed med første års besvarelse svaret, at de havde en høj procent af både foreningsløse, idrætsusikre og tosprogede elever (bilag 1.24). Ud fra

besvarelsene fra spørgeskemaundersøgelserne foretaget første og andet år tegner der sig et klart billede af, at det er skolerne i de større byer og forstadskommuner, der har en stor andel af elever der falder inden for den i projektet definerede primære målgruppe.

Før at skabe indsigt i, hvordan lokale faktorer kan have betydning for en skoles idrætsprofil, suppleres resultatet af spørgeskemaundersøgelsen her med en karakteristik af Munkevænget skole og Skolen v. Rønnebær Allés lokalområder.³⁰ Begge skoler har ifølge spørgeskemaundersøgelsen en høj procentandel af både idrætsusikre, foreningsløse og tosprogede elever. Dette uddybes følgende i ildsjælens beskrivelse af det lokalområde, som skolen befinder sig i, og som er med til at sætte sit præg på skolen.

Munkevænget skole i Kolding

Det mest karakteristiske for Munkevænget skole er ifølge både ildsjæl og tovholder, de mange tosprogede elever, der går på skolen, næsten 50%. De beskriver, hvordan mange af skolens elever kommer fra et socialt boligbyggeri, der til dels omkranser skolen og som rummer mange forskellige nationaliteter og kulturer. Tovholderen beskriver området som socialt belastet og på grænsen til at være ghettoområde. Det er dog ikke udpeget af Integrationsministeriet til at være ghettoområde.

At skolen har ry for at være tosproget gør, at mange danske familier flytter deres børn fra skolen. De danskere, der vælger skolen til, er ofte enlige mødre og folk på overførselsindkomster. Derfor går der også danske børn på skolen, som er socialt udsatte. Ifølge tovholderen er der ikke mange foreninger i området. Samtidig er der mange forældre i området, som ikke har bil og dermed heller ikke muligheden for at bringe deres børn til og fra idrætsaktiviteter. Det vil sige, at børnenes muligheder for at gå til idrætsaktiviteter er meget begrænsede. Af samme årsag stiftede ildsjælen derfor foreningen Munkevænget Fritids- og Idrætsforening tilbage i 1997, i hvilken skolesport på Munkevænget skole kører sideløbende med foreningens andre aktiviteter.

Skolen v. Rønnebær Allé i Helsingør

Skolen v. Rønnebær Allé er en af de fire skoler i Helsingør, som tovholderen beskriver som „den sociale akse“, og som karakteriseres ved at have mange inaktive, tosprogede og socialt udsatte børn. Udover Skolen v. Rønnebær Allé er de fire skoler Nordvestskolen, Borupgård skole samt Skolen ved Gurrevej. Heraf er Borupgård skole ikke med i Projekt Skolesport. Tovholderen beskriver, hvordan der på de fire skoler opleves et øget behov for bevægelse, motion og fritidsaktiviteter for børnene.

I skolens lokalområde findes der, ifølge ildsjælen, en del foreninger. Atletikklubben HIF-atletik, hvor også skolens skolesportsinstruktører er frivillige ledere, holder til i skolens idrætsfaciliteter og har opført et klubhus i forlængelse af skolens gymnastiksale. Skolesport på Skolen v. Rønnebær Allé foregår i tæt samarbejde med HIF-atletik. Der findes også andre foreninger i området, bl.a. en fodboldklub og en bokseklub. Alligevel er der, ifølge ildsjælen, mange børn og unge, der ikke går til organiserede

30. Casestudierne blev i forbindelse med 2. års evaluering foretaget på disse to skoler.

idrætsaktiviteter i deres fritid. De spiller eksempelvis fodbold på egen hånd, men melder sig ikke ind i foreningerne.

Begge projektskoler har udmærkede idrætsfaciliteter. På Munkevænget skoles område findes en stor hal samt et stort græsareal. På Skolen v. Rønnebær Allé finder skolesporten sted i skolens to gymnastiksale samt i de træningslokaler, som foreningen har bygget i forlængelse af skolens lokaler. Udendørs findes et atletikstadion.

Noget tyder på, at tilstrækkelige faciliteter og idrætsdeltagelse ikke altid hænger sammen. I begge skolers tilfælde gælder det, at de mange idrætsusikre og foreningsløse elever vokser op under sociale kår, der gør, at de ikke af sig selv finder vej til foreningslivet. Dette på trods af, at foreningerne findes i lokalområdet, som det er tilfældet i lokalområdet omkring Skolen v. Rønnebær Allé.

5.2.2. Idrætslæreren som ildsjæl

Det bærende element i skolesport er, som nævnt tidligere, at give idrætsusikre og foreningsløse elever et tilbud om at dyrke idræt i trygge rammer. Erfaringerne fra et tidligere pilotprojekt viste, at skal der skabes idrætstilbud til idrætsusikre og foreningsløse elever er det nødvendigt, at nøglepersonen i idrætstilbuddene er en voksen som eleverne er trygge ved, som er et kendt ansigt, og som har et særligt engagement, et „stor hjerte“ for disse børn og unge, med andre ord en ildsjæl. Det var derfor afgørende, at ildsjælen i Projekt Skolesport i forvejen var idrætslærer på skolen, da de via den obligatoriske idrætsundervisning havde de pædagogiske virkemidler samt kendskab og den direkte kontakt til de idrætsusikre elever.

Resultatet af undersøgelsen der blev foretaget efter skolesports første og andet år viste, at ildsjælene det første år i 92% af skolesportsprojekterne helt eller delvis havde stået for aktiviteterne. Kun i to projekter havde der ikke været ildsjæle involveret i aktiviteterne (Bilag 1.25). I disse to projekter var aktiviteterne det ene sted varetaget af unge og voksne foreningsinstruktører, og det andet sted var aktiviteterne varetaget af unge foreningsinstruktører (13-15 år), mens SFO-personalet fungerede som sparingspartnere og back-up for de unge instruktører. I stort set alle skolesportsprojekter havde varetagelsen af aktiviteterne det første år været fordelt mellem to eller flere grupper af undervisere. I de 21 skolesportsprojekter, hvor foreningsinstruktører stod for aktiviteterne enten helt eller delvist, underviste foreningsinstruktører i 8 projekter udelukkende i foreningerne. I 6 projekter underviste foreningsinstruktørerne udelukkende på skolen, og i 7 skolesportsprojekter underviste foreningsinstruktørerne både på skolen og i foreningerne.

Sammenholder man oplysningerne om elevfrafald for det samlede antal elever med oplysningerne om hvilke af ovennævnte grupper, der første år stod for aktiviteterne, viser resultatet, at de skolesportsprojekter, der benyttede unge foreningsinstruktører, alle havde en frafaldsprocent for det samlede antal elever på 20% eller derover. Frafaldsprocenten for de idrætsusikre og foreningsløse elever ser derimod ikke i ligeså høj

grad ud til at være påvirket af, om unge foreningsinstruktører underviser eller ej. Der tegner sig snarere et billede af, at frafaldsprocenten for de foreningsløse og idrætsusikre er afhængig af, om der har været junioridrætslærere knyttet til projektet, idet alle skolesportsprojekter, hvor junioridrætslærere har været involveret som instruktører det første år, har en frafaldsprocent af foreningsløse og idrætsusikre på max. 20%.

Resultatet af undersøgelsen andet år viste, at ildsjælene i 90,5% af skolesportsprojekterne helt eller delvis stod for aktiviteterne. I fire projekter indgik der ikke ildsjæle. I lighed med første år havde varetagelsen af aktiviteterne været fordelt mellem to eller flere af grupper af undervisere (bilag 1.26). I de skolesportsprojekter, hvor foreningsinstruktører stod for aktiviteterne enten helt eller delvist, underviste foreningsinstruktørerne andet år i 11 projekter udelukkende i foreningerne. I 11 projekter underviste foreningsinstruktørerne udelukkende på skolen, og i 6 skolesportsprojekter underviste foreningsinstruktørerne både på skolen og i foreningerne. Sammenholder man oplysningerne om elevfrafald for det samlede antal elever med oplysningerne om hvilke af ovennævnte grupper, der har stået for aktiviteterne, tegner resultatet andet år et billede af, at unge foreningsinstruktører og junioridrætslærere har en positiv indvirkning på fastholdelsen af eleverne, idet der er en større andel af projekter, hvor de to nævnte grupper har indgået, som har en lav frafaldsprocent (0-19%).

Samme billede gør sig gældende for frafaldsprocenten for de idrætsusikre og foreningsløse elever, her har unge foreningsinstruktører og junioridrætslærere også en betydning for om frafaldsprocenten er lav. På baggrund af ovennævnte resultater må det konkluderes, at inddragelsen af junioridrætsledere har haft en positiv indflydelse på frafaldet. Resultatet er noget mere usikkert, når det gælder inddragelsen af unge foreningsinstruktører, da resultatet første og andet år giver et forskelligt og modsatrettet udfald.

I undersøgelsen foretaget først og andet år blev ildsjælene spurgt om, hvor mange lærertimer de havde anvendt på skolesportsprojektet, samt om det levede op til det forventede antal timer. Undersøgelsen viste at 73% af ildsjælene det første år havde brugt det forventede antal lærertimer på projektet, og at der i forbindelse med 7 (27%) skolesportsprojekter var brugt flere lærertimer på skolesport end forventet (bilag 1.27). Andet år havde 57,1% af ildsjælene brugt det forventede antal lærertimer på projektet, mens der i forbindelse med 33,3% af skolesportsprojekterne var brugt flere lærertimer på skolesport end forventet (bilag 1.28). Undersøgelserne foretaget både første og andet år viste, at der var stor forskel på hvor mange timer ildsjælene havde anvendt på skolesport på de enkelte skoler, timeantallet strakte sig fra en enkelt skole hvor ildsjælen andet år kun havde anvendt 5 timer på projektet, hvilket var mindre end forventet, til en skole hvor ildsjælen andet år havde anvendt 500 timer på projektet, hvilket var mere end forventet. De fleste ildsjæle havde dog anvendt et timeantal på mellem 40 og 99 lærertimer, hvilket gjaldt 86% af ildsjælene det første år og 74% af ildsjælene det andet år (bilag 1.29 og 1.30).

Af interviewene foretaget med de kommunale tovholdere fremgår det, at en af de ting ildsjælene i forbindelse med nogle af skolesportsprojekterne har brugt uforholdsmæssig

meget tid på, er at etablere kontakt til idrætsforeningerne. I størsteparten af projekterne har ildsjælen/skolen i forvejen haft kontakt til en eller flere idrætsforeninger, hvorfor denne del af projektet er forløbet uden problemer, men i en mindre andel af projekterne har ildsjælene ikke haft den kontakt og har nogle steder brugt mange ressourcer og tid på at etablere samt vedligeholde kontakten til foreningerne. En tovholder udtaler det således „der har været alt for meget arbejde for lærerne for at få fat i foreningerne, det har de slet ikke fået timer til“.31 I en kommune har man taget konsekvensen af dette og ansat en fritidsvejleder i kommunen, der er blevet forbundet med de fast forankrede skolesportstilbud. Fritidsvejlederens primære opgave er at lette arbejdet for ildsjælene, ved at stå for at formidle kontakten mellem lærerne og idrætsforeningerne. Udover dette er fritidsvejlederens opgave at yde fysisk og økonomisk hjælp „kontingent støtte“ til de børn, der ønsker at komme over i en forening. Den fysiske hjælp består i at fritidsvejlederen er til stede på skolerne en gang om måneden, i en slags „åbent hus“, hvor børnene kan henvende sig. Ildsjælene har flere steder også haft opgaver, der strakte sig ud over at tage kontakt med idrætsforeningerne samt rekruttering, planlægning og gennemførelse af selve skolesportstilbudet. I forbindelse med flere projekter har ildsjælen assisteret de børn, som har haft ønske om at starte i en idrætsforening. Ildsjælen har sammen med barnet besøgt idrætsforeningen inden opstart eller gået med barnet den første gang eller de første par gange, hvilket har haft en tryghedsskabende effekt. Erfaringen fra flere projekter viser, at et sådan tiltag har været nødvendigt, da børnene har været utrygge ved selv at opsøge foreningerne.

31. Citat fra interview med en af de 14 tovholdere foretaget august/september 2007.

5.2.3. Junioridrætsledere

Som nævnt havde man fra et tidligere pilotprojekt gode erfaringer med at inddrage samt uddanne elever fra skolernes ældste klasser som hjælpeinstruktører. En af tankerne med skolesport var derfor at afprøve og videreudvikle dette.

Inddragelsen af junioridrætslederne i skolesportsprojekterne må betegnes som en ubetinget succes. Som det fremgik af ovenstående er det ikke alle skolesportsprojekter som i projektperioden har uddannet og inddraget junioridrætsledere. Første år havde 7 skoler (27%) uddannet junioridrætsledere, mens antallet andet år var steget til 16 skoler (38%) (bilag 1.31 og 1.32). I de kvalitative interviews foretaget med de kommunale tovholdere efter afslutningen af Projekt Skolesports 3. år giver tovholderne en uddybende forklaring på, hvilke aspekter det er junioridrætslederne bidrager med, og som er med til at motivere og fastholde målgruppen til skolesport. Junioridrætslederne fungerer først og fremmest som ekstra hænder som lærerne er glade for at samarbejde med, og overfor de mindre elever fungerer de som identifikations- og rollemodeller. Det er gennem projektperioden blevet tydeligt, at junioridrætslederne ikke kun er et positivt bidrag som hjælpelærer for de elever, der deltager i skolesport. Junioridrætslederne får også selv en positiv gevinst ud af at deltage. Gennem uddannelsen til junioridrætsledere erhverver de unge nogle nye kompetencer, og det forhold, at de unge får overdraget et ansvar for de mindre elever, har vist sig meget positivt og givende, de vokser så at sige med opgaven, får øget selvtillid og synes det er enormt sjovt. Deres engagement smitter af på de mindre elever, som en af tovholderne udtrykker det: „de bidrager med energi, de synes det er sjovt og det smitter af på børnene“.³² I de kommuner hvor man har inddraget junioridrætsledere har de ifølge tovholderne været med til at løfte projektet. Flere tovholdere giver udtryk for, at de i kraft af deres unge alder har en anden tilgang til målgruppen, og at de derved kan motivere og påvirke på en anden måde end de voksne. Desuden har det givet de mindre elever øget tryghed at kende nogen ældre elever på skolen, en af tovholderne udtrykker det således: „Det betyder også noget at de små børn lærer nogen af de store at kende, det giver også øget tryghed i skolegården, at man kender nogen, kan sige hej til nogen af de store“.³³ Det forhold har bevirket, at junioridrætslederne har haft en let tilgang til eleverne og derved har haft held med at yde et opfølgende arbejde, hvis nogen fra målgruppen er droppet ud. En beskrivelse fra en anden kommunal tovholder illustrerer dette: „Genialt koncept. Junioridrætslederne har været et kæmpe plus, har også lavet opfølgende arbejde, hvis der er nogen, der dropper ud. De kan noget vi andre ikke kan, ligesom legepatruljen, har øje på et barn, der ligesom ikke rigtig er med“.³⁴ De erfaringer der har været i forhold til at inddrage junioridrætsledere i skolesportstilbudet er, at elever fra 8-10 klasse er velegnede til at varetage opgaven. På nogle skoler har man lagt uddannelsen til junioridrætsledere som

32. Citat fra interview med en af de 14 tovholdere foretaget august/september 2007.

33. Citat fra interview med en af de 14 tovholdere foretaget august/september 2007.

34. Citat fra interview med en af de 14 tovholdere foretaget august/september 2007.

et valgfag, hvilket har været en succes, da uddannelsen af junioridrætsledere skal foregå som en kontinuerlig proces, i det der hele tiden skal uddannes nye junioridrætsledere. Som en af tovholderne udtrykker det: „det eneste problem er at de forsvinder“.³⁵

I forbindelse med evalueringen af skolesports første og andet år blev det undersøgt, om nogle af de uddannede junioridrætsledere efterfølgende var blevet instruktører i en idrætsforening. Første år var der kun en enkelt skole der gav en positiv tilbagemelding, her havde man uddannet 12 junioridrætsledere, hvoraf 7 af disse var blevet instruktører i en idrætsforening. Andet år var der i halvdelen, dvs. 8 ud af de 16 skolesportsprojekter, hvor der blev uddannet junioridrætsledere, junioridrætsledere der var blevet instruktører i en idrætsforening. Antallet af junioridrætsledere, der andet år blev uddannet lå på mellem 1 og 20 personer pr. skole. På de 8 skoler som havde haft junioridrætsledere, der var blevet instruktører i en idrætsforening, gjaldt det, at mellem 1-3 junioridrætsleder pr. skole var blevet idrætsinstruktør. Det er i dette evalueringsforløb ikke blevet undersøgt, hvilke forhold der henholdsvis gør, at junioridrætsledere bliver idrætsinstruktører i forbindelse med nogle skolesportsprojekter, og hvilke forholdt der modsat gør, at de ikke bliver det i andre.

Men en kommunal tovholders refleksion over dette tema belyser dog noget af denne problematik. I den pågældende kommune er der blevet uddannet junioridrætsledere fra skolernes 10. klasse på alle skolerne. Tovholderen fortæller, at skolerne har gjort foreningerne opmærksom på muligheden for at knytte de uddannede junioridrætsledere til foreningerne. Det har dog ikke resulteret i en eneste henvendelse fra interesserede foreningerne, hvilket af tovholder tolkes, som at foreningerne ikke har nogen interesse i at bruge de uddannede junioridrætsledere.

35. Citat fra interview med en af de 14 tovholdere foretaget august/september 2007.

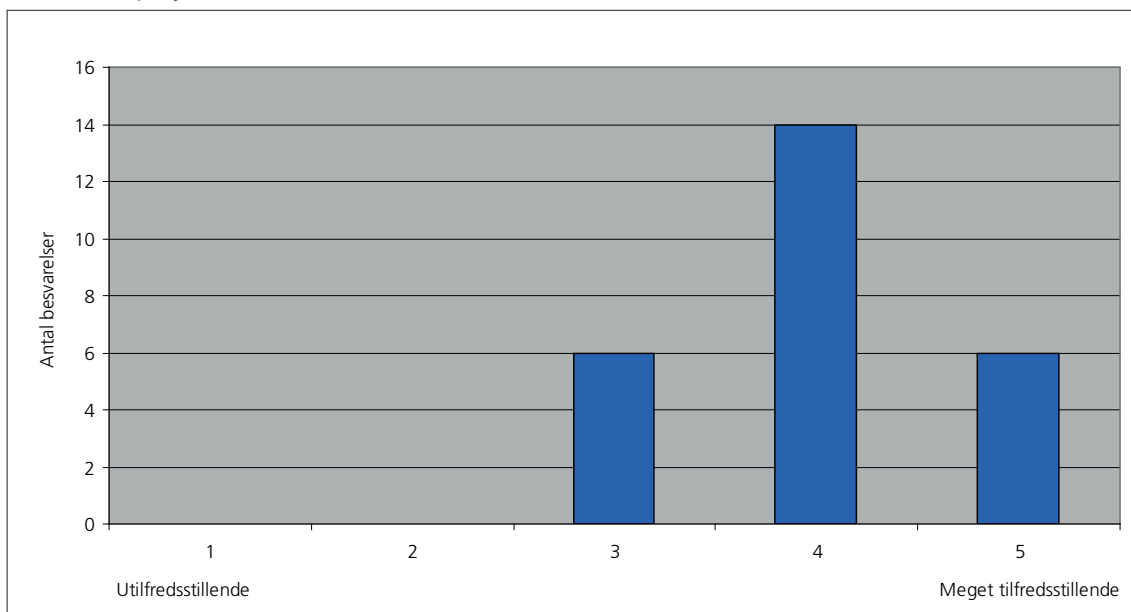
5.2.4. Elevernes udbytte af skolesportstilbudet

I forbindelse med evalueringen foretaget ved afslutningen af Projekt Skolesports første og andet år, blev ildsjælene bedt om at give en vurdering af, hvor tilfredsstillende de mente, at elevernes udbytte havde været af at deltage i skolesportstilbudet. På en skala fra 1-5 med 1 som meget utilfredsstillende og 5 som meget tilfredsstillende gav ildsjælene i de enkelte skolesportsprojekter udtryk for, om de deltagende elever havde haft udbytte og glæde af et tiltag som skolesport. Resultatet var efter projektets første år som det ses på figur 2 meget positivt. Ildsjælene gav samlet set udtryk for, at eleverne havde haft et godt udbytte af at deltage i skolesport. I seks skolesportsprojekter gav ildsjælene udtryk for, at elevernes udbytte havde været meget tilfredsstillende. De kommentarer, der igennem forløbet har været knyttet til elevernes udbytte har gennemgående været, at skolesportstilbudene rammer den primære målgruppe godt, og at eleverne er glade og motiverede for at gå til skolesport.

Det samlede resultat af ildsjælenes vurdering af elevernes udbytte af at have deltaget i Projekt Skolesport var andet år stort set identisk med første års vurdering, se figur 3. I alle skolesportsprojekterne på nær et havde eleverne haft et godt udbytte af at deltage i skolesport. I forbindelse med 8 skolesportsprojekter blev elevernes udbytte betragtet som meget tilfredsstillende. Som det også var tilfældet første år havde over halvdelen af ildsjælene givet et 4-tal i vurdering af elevernes udbytte, hvilket må tolkes som, at eleverne har haft meget stort udbytte af at deltage, men at der stadig er forhold ved tilbudet, der kunne gøres bedre.

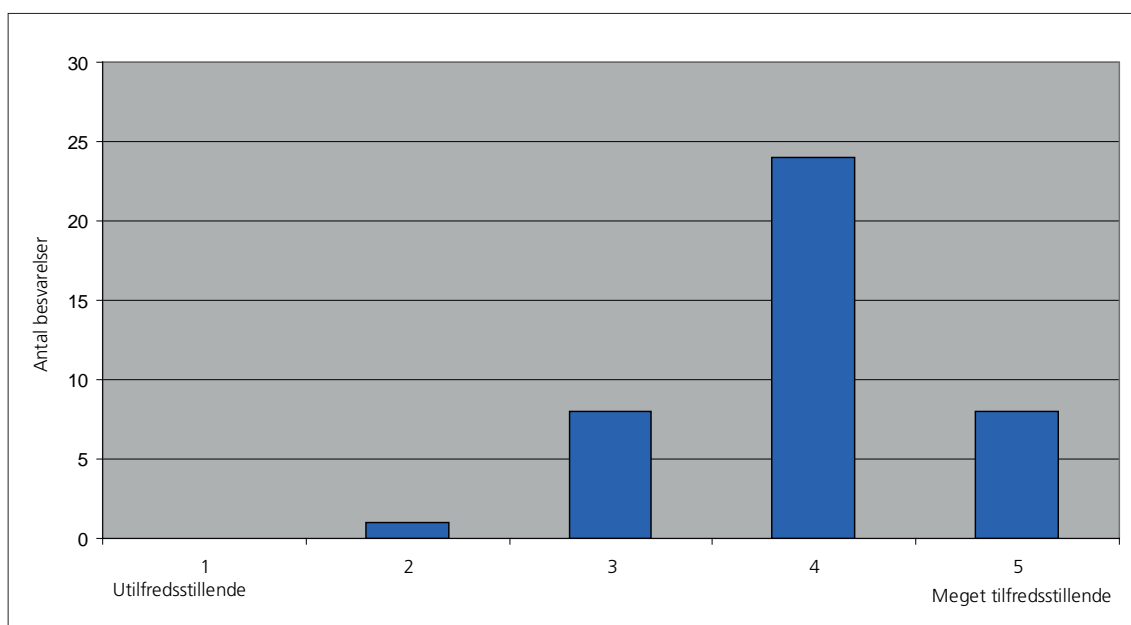
Gennem interview med de kommunale tovholdere ses et overordnet billede af, at skolesport har været en succes for de elever, der har deltaget. Der er stor enighed om, at skolesportstilbudet rammer målgruppen. Aktiviteterne i skolesport har de fleste steder

Figur 2. Skolesportsprojekterne fordelt efter en vurdering af hvor tilfredsstillende elevernes udbytte har været i projektets 1. år.

været mere forskelligartede og legeprægede set i forhold til de aktiviteter, som sædvanligvis foregår i en idrætsforening, hvilket har vist sig som en positiv faktor i forhold til at fastholde de idrætsusikre og foreningsløse elever. Erfaringerne har desuden flere steder været, at det er vigtigt, at aktiviteterne ikke bliver for konkurrenceprægede, hvis de skal fastholde målgruppen af idrætsusikre og foreningsløse elever. En tovholder giver i sin beskrivelse af skolesportstilbudet udtryk for, at det har været et godt tilbud, fordi de aktiviteter som har været i skolesport, har været nogle andre og mere legeprægede

Figur 3. Skolesportsprojekterne fordelt efter en vurdering af hvor tilfredsstillende elevernes udbytte har været i projektets 2. år.

aktiviteter, end dem idrætsforeningerne tilbyder, hvilket har fungeret positivt i den forstand, at de idrætsusikre elever ikke i den grad har skilt sig ud fra de øvrige elever. En anden tovholder giver ligeledes en beskrivelse af skolesport som et godt alternativ til idrætsforeningerne. „Det har været nemt at fastholde målgruppen, specielt på de to skoler. Der har det kørt som et godt alternativt projekt til idrætsforeningerne, specielt på den ene skole med mange tosprogede har det været et godt sted at få de tosprogede til at være med i noget, som kan betegnes som en form for forening.³⁶ I denne kommune har man haft en hel del elever med i skolesportsprojektet, som ifølge tovholderen har haft adfærdsmæssige problemer, hvorfor skolesportstilbudet udfylder et behov for idrætsaktiviteter efter skoletid for en gruppe børn og unge, som ellers ikke ville have haft muligheden for at deltage, idet disse elever har en adfærd, der ikke er plads til i idrætsforeningerne. En tovholder fra en anden kommune fremhæver også de fordele skolesportstilbudene har haft i forholdt til gruppen af tosprogede elever. I de skolesportsprojekter, der har været i denne kommune, har der ifølge tovholderen været rigtig mange tosprogede med. Ifølge tovholderen har det været lidt nemmere at få drengene til at deltage i skolesport, da de får lov til mere af deres forældre end pigerne, men der har ifølge tovholder også været en hel del deltagende „tørklædepiger“.³⁷ De tosprogede elevers forældre har generelt været meget positive overfor projektet, da skolen som tovholderen udtrykker det „er et sikkert og accepteret miljø, i modsætning til foreningslivet“.³⁸ Det forhold, at skolesport har været et gratis tilbud har virket positivt i den forstand, at der ikke har været en økonomisk barriere for at elever fra mindre bemidlede hjem kunne deltage.

Skolesport har været et tilbud lige efter skoletid. Fordelen er, at det har udfyldt et tomrum, hvor der ikke er andre idrætsaktiviteter. En anden fordel er, at det er nemt for eleverne at gå til skolesport. Der har ikke været problemer med at forældre skulle indgå og assistere med transport. I begge de kvalitativt undersøgte skolesportsprojekter foregår skolesporten i skolens hal/gymnastiksale i umiddelbar forlængelse af skoletiden. Børnene behøver ikke at tage hjem efter skoletid, men kan gå direkte fra skolegården og ind for at dyrke idræt. En praktisk foranstaltning, der gør, at børnene kan deltage, og som har vist sig at have en positiv deltagereffekt. Dette aspekt er vigtigt at fastholde i kommende skolesports tilbud, da mange elever i målgruppen har en familiebaggrund der forhindrer, at forældre har tid/overskud til at transportere barnet til en idrætsaktivitet. Ideen med et idrætstilbud i umiddelbar forlængelse af skoledagen ser da også ud til at være et af de aspekter ved skolesport, der bliver fastholdt i samtlige de projekter, som kører videre efter projektperiodens ophør. En af de kommunale tovholdere udtrykker værdien af skolesportstilbudet således „Skolesport udfylder et hul, både tidsmæssigt fordi det ligger lige efter skoletid, hvor de eksisterende tilbud i idrætsforeningerne

36. Citat fra interview med en af de 14 tovholdere foretaget august/september 2007.

37. Begrebet „tørklædepiger“ refererer til tovholder beskrivelse af de piger der har deltaget i projektet.

38. Citat fra interview med en af de 14 tovholdere foretaget august/september 2007.

endnu ikke er gået i gang, og fordi det henvender sig til en gruppe børn og unge, som ikke tidligere har dyrket idræt³⁹.

5.2.5. Opsummering

- De deltagende skoler i Projekt Skolesport har haft en meget varieret idræts og elevprofil. Nogle skoler har haft utilstrækkelige og/eller dårlige idrætsfaciliteter, men langt flertallet af skolerne har haft gode fysiske forhold til idrætsaktiviteterne. Ca. 20% af skolerne har haft en høj procent (20% eller derover) af foreningsløse elever, og ligeledes ca. 20% af skolerne har haft en høj procent af idrætsusikre elever. Ca. 15% af de deltagende skoler har haft en høj procent af tosprogede elever.
- Ildsjælen, der har drevet projektet lokalt har i lidt over 90% af skolesportsprojekterne været idrætslærer på skolerne. Det er forbundet med flere fordele, at det er en folkeskolrelære, som er den ansvarlige for at rekruttere de foreningsløse og idrætsusikre elever. Gennem den daglige kontakt med eleverne har lærerne et indgående kendskab til eleverne og deres familier, og har dermed kendskab til hvilke elever der har gavn af tilbudet. Lærerne opfattes som kendte og har en autoritet, som bevirker at forældre, der normalt er skeptiske overfor de aktiviteter der foregår i foreningslivet, har haft en langt større åbenhed overfor tilbuddet. Evalueringen af projektet bekræfter, at familier af anden etnisk herkomst er langt mere fortrolige med skolen som institution, hvorfor der har været en stor åbenhed for, at børn af begge køn må deltage i skolesport.
- Skolesport har haft succes med at indfange den primære målgruppe, de idrætsusikre og foreningsløse, og disse elever har langt de fleste steder haft stort udbytte og glæde af skolesport. Projektets form har vist sig egnet til at varetage målgruppens behov, både hvad angår familiernes velvillighed overfor skolesport, grundet at ildsjælen har været en kendt idrætslærer fra skolen, tidspunktet i umiddelbart forlængelse af skoletid samt aktiviteterernes udformning som mere lege prægede og mindre konkurrence prægede i forhold til de foreningsbaserede idrætsaktiviteter.
- Det forhold, at skolesport har været et gratis tilbud, har virket positivt i den forstand, at der ikke har været en økonomisk barriere for at elever fra mindre bemidlede hjem kunne deltage.
- Skolesport har været et tilbud lige efter skoletid. Fordelen er, at det har udfyldt et tomrum, hvor der ikke er andre idrætsaktiviteter. En anden fordel er, at det er nemt for eleverne at gå til skolesport. Der har ikke været problemer med at forældre skulle indgå og assistere med transport. Dette er vigtigt at fastholde i de kommende tilbud, da mange elever i målgruppen har en familiebaggrund, der forhindrer at forældre har tid/overskud til at transportere barnet til en idrætsaktivitet.

39. Citat fra interview med en af de 14 tovholdere foretaget august/september 2007.

- Ildsjælene har i forbindelse med nogle skolesports projekter anvendt mere tid end beregnet på projektet, særlig kontakten til idrætsforeningerne har nogle steder krævet uforholdsmæssigt mange ressourcer. En kommune har i forbindelse med de fast forankrede skolesportstilbud forsøgt at løse dette problem. Kommunen har ansat en fritidsvejleder, der skal lette arbejdet for ildsjælene ved bl.a. at tage sig af kontakten mellem lærerne og idrætsforeningerne.
- Inddragelse af Junioridrætsledere som hjælpere i skolesport har alle steder været en kæmpe succes. Resultatet fra de kvantitative data viste både efter 1. og 2. år, at inddragelse af junioridrætsledere har en positiv effekt på fastholdelsen af de idrætsusikre og foreningsløse elever. Resultaterne fra de kvalitative undersøgelser viser desuden, at lærerne har været rigtig glad for at have junioridrætslederne med, ikke kun som ekstra hænder, men også fordi de har en anderledes tilgang til de deltagende elever. De fungerer som positive rollemodeller, og de er med til at skabe øget tryk ikke kun i selve skolesportstilbudet, men også på skolen generelt. Det har stor og positiv betydning, at de mindre elever kender nogen af de store elever på skolen.
- Inddragelse af junioridrætsledere har ikke kun vist sig at være en gevinst for de elever der deltager i skolesportstilbudet, men i høj grad også for junioridrætsledere selv. De elever, der er blevet junioridrætsledere, er vokset med opgaven. Ved at få overdraget et ansvar har disse elever udviklet en øget selvtilid.

5.3. Rekruttering

Det kan på baggrund af både de kvantitative og kvalitative undersøgelser fastslås, at der gennem projektperioden har været gjort en stor indsats på skolerne for at rekruttere elever til skolesport, herunder særligt elever fra den primære målgruppe. Skolerne har anvendt mange forskellige former for rekrutterings mekanismer, og har mange steder inddraget andre ressourcepersoner, så som sundhedsplejersker og pædagoger i arbejdet med at motivere de idrætsusikre og foreningsløse elever og deres forældre.

På alle skoler er der benyttet mere end en form for formidling af skolesport til eleverne og deres forældre. Tabel 2 viser et samlet overblik over hvilke former for formidling skolerne tog i anvendelse i projektets andet år. Første år blev der på 62% af skolerne sendt information om Projekt Skolesport hjem til eleverne og deres forældre, mens projektet på 31% af skolerne blev formidlet ved personlig henvendelse til de udvalgte elever og/eller deres forældre (se bilag 1.33). Andet år blev information om skolesport sendt hjem til eleverne og deres forældre på 81% af skolerne, og på hele 85,7% af skolerne valgte man i klasserne at orientere eleverne om projektet. Sammenholder man oplysningerne om, hvordan projektet er formidlet med oplysningerne om antallet af deltagende foreningsløse og idrætsusikre elever er der særlig to af de anvendte formidlingsformer, der

ser ud til at have en positiv udslagsgivende effekt på andelen af foreningsløse og idrætsusikre elever. Ser man på formidlingsformen „Orientering ved forældremøde“ har kun 6,7% af de projekter, der har en lille andel af foreningsløse og idrætsusikre elever på 10 elever eller derunder, benyttet formidlingsformen, mens 45% af de projekter, hvor antallet af foreningsløse elever ligger på over 10 elever, har orienteret ved forældremøde. En anden formidlingsform, der ser ud til at have en positiv udslagsgivende effekt, er formidlingsformen „Personlig henvendelse“. Ingen af de 15 projekter, der har et antal af foreningsløse og idrætsusikre elever på 10 elever eller derunder har benyttet denne formidlingsform.

Tabel 2. Skolesportsprojekter fordelt efter, hvordan projektet er formidlet til eleverne og deres forældre i projektets 2 år.

	Antal Skoler	%
Sendt en skrivelse til hjemmet	34	81,0
Har brugt folder fra projektet, og printet egen oplysning på	17	40,5
Udarbejdet en informationsfolder	20	47,6
Opslag/plakater	9	21,4
Orientering i klasserne	36	85,7
Orientering ved forældremøde	13	31,0
Orientering ved fællessamling på skolen	13	31,0
Information i skoleblad	16	38,1
Information på skolens hjemmeside	11	26,2
Personlig henvendelse	9	21,4

Laves en lignende sammenstilling mellem oplysningerne om formidlingsform, med oplysningerne om andelen af foreningsløse og idrætsusikre elever i forhold til det samlede antal elever, ser det ud til, at formidlingsformen „Personlig henvendelse“ har en positiv effekt på andelen af foreningsløse og idrætsusikre elever. Alle projekter, som har benyttet formidlingsformen „Personlig henvendelse“, har en andel af foreningsløse og idrætsusikre elever på 35% eller derover. Men også formidlingsformerne „Orientering ved forældremøde“ og „Information på skolens hjemmeside“ ser ud til at have en positiv udslagsgivende effekt på andelen af elever i den primære målgruppe.

I forbindelse med evalueringen af skolesportsprojektets andet år, blev der i spørgeskemaet spurgt til, om skolerne havde foranstaltet særlige tiltag for at få fat på de foreningsløse og idrætsusikre elever. 25 ud af de 42 skoler svarede ja til dette spørgsmål. I de projekter, hvor man havde gjort en særlig indsats for at få fat i den primære målgruppe af børn, bestod tiltagene i, at ildsjælene og/eller skolens lærere havde rettet personlig henvendelse til eleverne og/eller deres forældre indenfor målgruppen. I andre projekter havde man samarbejdet med skolens sundhedsplejerske eller det tilstødende

fritidshjem/klub, og bedt sundhedsplejersker og pædagoger om at holde udikig efter elever i målgruppen samt opfordre eleverne og/eller deres forældre til deltagelse.

Ved at krydse spørgsmålet omkring særlige tiltag, med spørgsmålet om antallet af deltagende foreningsløse og idrætsusikre elever, ser det ud til at de særlige tiltag har haft en positiv udslagsgivende effekt. 70% af de projekter, hvor man har haft mange elever fra den primære målgruppe, defineret som over 10, har foranstaltet særlige tiltag for denne gruppe, mens det samme kun gælder for 46% af de projekter, som har et lille antal deltagende foreningsløse og idrætsusikre elever på 10 eller derunder.

Ved at supplere resultatet fra spørgeskemaundersøgelsen med de kvalitative data fra de to casestudier, fremgår det, at en typisk formidling af Projekt Skolesport har udgangspunkt i ildsjælens arbejde. Både på Munkevænget skole i Kolding og på Skolen ved Rønnebær Allé i Helsingør besøger ildsjælen klasserne på det pågældende klassetrin og fortæller i den sammenhæng eleverne om skolesport. Samtidig deler han/hun typisk et informationsbrev ud, som børnene kan tage med hjem til deres forældre. Derudover gør man de to steder brug af supplerende metoder til formidling af projektet og rekrutteringen dertil. På Skolen v. Rønnebær Allé har skolens sundhedsplejerske mulighed for i konsultationen at vejlede idrætsusikre og foreningsløse børn til øget fysisk aktivitet under henvisning til Projekt Skolesport. I projektet på Munkevænget skole trækker projektet på tidligere erfaringer fra arrangementer, som ildsjælen har stået for. Børnene har stiftet positivt bekendtskab med ildsjælen og hans idrætsinitiativer gennem „åben hal“ -arrangementer. I interviewene med børnene fremgik det tydeligt, at børnene bifaldt disse arrangementer, som ildsjælen tidligere havde stået for gennem sit virke i Munkevænget Fritids- og Idrætsforening. At børnene en gang havde oplevet ildsjælens initiativer som sjove, gjorde, at de fik lyst til også at deltage i skolesport. At ildsjælen tidligere havde givet børnene en positiv idrætsoplevelse, havde således en rekrutterende effekt til Projekt Skolesport. Dette understreger, hvor afgørende det kan være, at personen, der varetager opgaver lokalt, ikke bare er en ildsjæl i forbindelse med skolesport, men også er det ellers i sit fritidsvirke.

5.3.1. Øvrige ressourcepersoner tilknyttet skolesport

Allerede i projektets første år havde en stor del af skolerne valgt at inddrage øvrige ressourcepersoner i skolesportsprojektet. Pædagoger var første år involveret i 16 (61,5%) af skolesportsprojekterne, og sundhedsplejersker var involveret i 8 (30,8%) projekter og sundhedstjenesten var ligeledes tilknyttet i 8 (30,8%) projekter (bilag 1.34). I 5 projekter var både sundhedsplejersker og sundhedstjeneste tilknyttet.

Som det fremgår af tabel 3 var pædagoger i projektets andet år involveret i 21 (50%) skolesportsprojekter, og sundhedsplejersker var involveret i 13 (31%) skolesportsprojekter, hvorimod sundhedstjenesten i projektets andet år kun var involveret i 6 (14,3%) af projekterne.

Tabel 3. Skolesportsprojekter fordelt efter hvilke ressourcepersoner, der ud over tovholder, ildsjæle og foreningsinstruktører er involveret i projektet i projektets 2. år

	Antal foreninger	%
Sundhedsplejerske	13	31,0
Pædagoger (SFO/fritidsinstitution)	21	50,0
Forældre	4	9,5
Sundhedstjenesten	6	14,3
Andre	4	9,5

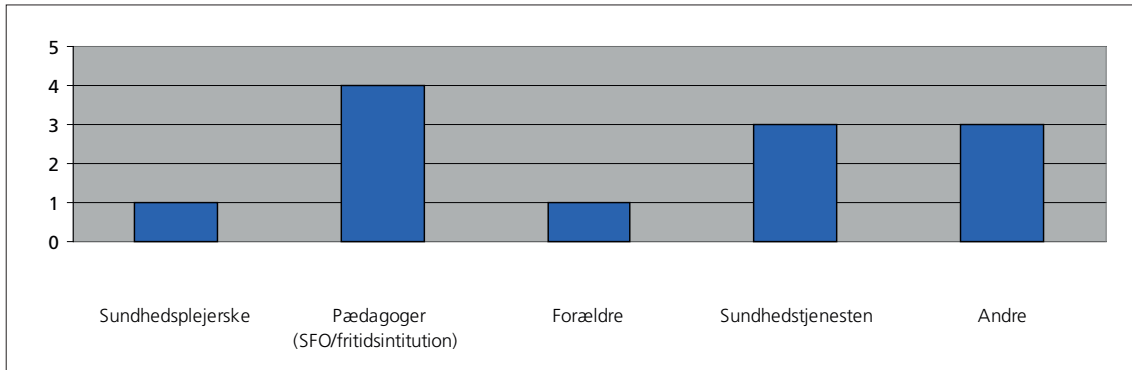
Anm.: I kategorien „andre“ er en morgenfrue, der har været med til skolesport 2-3 gange på en skole, en leder af et værested (hans rolle har været at udpege de idrætsusikre børn), elever fra 8. kl., der har undervist i dans, samt nogle af skolens øvrige lærere på en skole.

Et af delmålene med skolesportsprojektet var at få inddraget de foreningsløse og idrætsusikre elevers forældre i projektet. Det blev opfattet som et vigtigt tiltag, da man må forvente, at forældreinddragelse vil sikre en mere kontinuerlig og vedvarende elevdeltagelse. Det har umiddelbart ikke vist sig at være en let opgave at inddrage elevernes forældre. Kun i forbindelse med to skolesportsprojekter var forældre inddraget i projektets første år (se bilag 1.34). Det var derfor et af de områder, der blev sat fokus på at forbedre i projektets andet år. I projektet 2. år var forældre involveret i fire skolesportsprojekter (9,5%), dette var en lille forbedring i forhold til projektets 1. år, men det må dog stadig ses som et af de områder, hvor resultatet ikke har levet helt op til de forventninger, man på forhånd havde i forhold til forældre inddragelse. De måder forældrene har været involveret på i forbindelse med de fire projekter har været af lidt forskellig karakter. På en af de skoler, hvor forældre har været inddraget, har man tilbudt familiemotion til de forældre, hvis børn deltog i skolesport. Derudover er en forælder på samme skole blevet tilknyttet aktiviteten Kidsvolley i skolesportsprojektet. Denne forælder, der stadig deltager i det fast forankrede skolesportstilbud, har ifølge den kommunale tovholder været og er forsat en vigtig ildsjæl og ressource for skolesportstilbudet på denne skole. På en anden skole har en forælder hjulpet med et Kidsvolleystævne. Og på en tredje skole sørgede forældre for elevernes transport ved at køre eleverne til kampe i forbindelse med skolesport.

Det er ikke ud fra materialet i spørgeskemaundersøgelserne muligt at spore en sammenhæng mellem elevfrafald, og om hvorvidt de i tabel 3 nævnte ressourcepersoner har været involveret i projektet eller ej, men ifølge de kvalitative data (interview) har de involverede ressourcepersoner været et positivt bidrag til skolesport, og indgår også i de skolesportstilbud der efter projektperiodens ophør kører videre som fast forankrede tilbud (se figur 4). Det er særligt pædagogerne, som synes attraktive at inddrage i de fastforankrede tilbud. Pædagogerne er inddraget i to-tredjedele dvs. 4 af de 6 kommuner hvor skolesportstilbudene allerede er forankret. I fem ud af de seks kommuner hvor skolesportstilbudet er forsat efter projektperiodens ophør er mindst en gruppe af de i figur 4 nævnte ressourcepersoner forsat inddraget i skolesportstilbudene. Det er dog ikke

alle steder, at man forsat har opbakning til skolesport fra de øvrige ressourcepersoner. I den kommune hvor ingen af de øvrige ressourcepersoner som deltog i projektperioden længere er involveret i skolesport, udtrykker den kommunale tovholder det således: „Det er som det altid har været, en projektkultur, når projektet starter stor interesse, fader ud, har andre opgaver at se til“.

Figur 4. Oversigt over hvilke ressourcepersoner ud over idrætslærere der i kommunerne indgår i de fast forankrede tilbud.

Anm.: I kategorien andre er: sport study sydfun, fritidskonsulent samt fritidsvejledere.

5.3.2. Opsummering

- De deltagende skoler i Projekt Skolesport har gjort et stort stykke arbejde for at få motiveret de idrætsusikre og foreningsløse elever til at deltage i skolesport. Alle skoler har benyttet sig af mindst to former for formidling af skolesport til eleverne og deres forældre.
- Ildsjælene har været den person, som hovedsagelig har stået for kontakten til eleverne og deres forældre, men også andre ressourcepersoner så som pædagoger og sundhedsplejersker har været tilknyttet skolesport, og deltaget i formidlingen af projektet.
- Pædagogerne har været den faggruppe af øvrige ressourcepersoner, der har været inddraget mest i skolesportsprojekterne. Første år var pædagoger involveret i 61,5% af skolesportsprojekterne, andet år i 50% af skolesportsprojekterne og endelig er pædagoger involveret i 66% af de fast forankrede skolesportstilbud.
- Et af delmålene med skolesportsprojektet var at inddrage de foreningsløse og idrætsusikre elevers forældre i projektet.. Det har umiddelbart ikke vist sig at være en let opgave at inddrage elevernes forældre. Kun i forbindelse med to skolesportsprojekter var forældre inddraget i projektets første år, og andet år var forældre involveret i fire skolesportsprojekter (9,5%). Det må derfor ses, som et af de områder, hvor resultatet ikke helt har levet op til intentionerne og forventningerne.

5.4. Elevdemokrati

Elevernes mulighed for indflydelse på skolesportstilbudene har været et centralt aspekt ved Projekt Skolesport. Elevernes mulighed for medbestemmelse har da også været til stede i langt de fleste skolesportsprojekter

Eleverne havde i projektets første år mulighed for hel eller delvist medbestemmelse i knap 85% af projekterne, og andet år i 78,6% af projekterne (bilag 1.35 og 1.36). De måder eleverne har haft mulighed for medbestemmelse på er, at eleverne i flere skolesportsprojekter har været inddraget i drøftelser om form og indhold og haft mulighed for at være med til at planlægge i forhold til hvilke aktiviteter, der skulle indgå i projektet. I nogle skolesportsprojekter har eleverne desuden haft mulighed for „fri leg“. Ifølge ildsjælernes kommentarer til, hvordan eleverne har været inddraget fremgår det, at ildsjælene i flere projekter har været meget åbne for elevernes ønsker og inddraget disse i planlægningen. Det ser ikke ud til, at det faktum, at eleverne har haft mulighed for medbestemmelse, hænger sammen med, hvem der har stået for aktiviteterne, da der i de projekter, hvor ildsjæle har stået helt eller delvist for aktiviteterne, ikke er større medbestemmelse end i de projekter, hvor der ikke er ildsjæle. Kun i de projekter, hvor der har indgået unge foreningsinstruktører, har eleverne ikke i samme grad som i de andre projekter haft mulighed for medbestemmelse.

I fokusgruppeinterviewene med børnene fra de to projektskoler, Munkevænget skole og Skolen v. Rønnebær Allé, blev børnenes mening om medbestemmelse debatteret. Her fremgik det, at børnene i disse skolesportsprojekter ikke deltog i valg og planlægning af aktiviteterne form og indhold. Børnene beskrev, at de en sjælden gang havde haft mulighed for at bestemme en leg eller opvarmningsøvelse, udformningen af en redskabsbane eller hvilken plads på banen, de skulle spille i en håndboldkamp. Dette var dog ofte i forbindelse med for få fremmødte, hvor de planlagte aktiviteter ikke kunne gennemføres. Ikke desto mindre fandt børnene det svært at være med til at bestemme. Interviewene med ildsjælene fra de to skoler afspejlede imidlertid, at ildsjælene havde den holdning, at det skal være tydeligt hvem, der bestemmer og har styringen i skolesporten. De mente, man ved en for løs undervisningsstruktur mister de idrætsusikre og foreningsløse elever. Man kan indvende mod dette, at Projekt Skolesport har fremstået som udmærket forum for medbestemmelse. Børnene er bevidste om relationen mellem lærer-elev, fordi de kender ham/hende fra skolen. De er trygge ved vedkommende og har respekt for ham/hende. Og modsat har ildsjælen også grundigt kendskab til børnene, deres livssituationer og hvad, der optager dem. Derfor kunne man forestille sig, at medbestemmelse uden problemer kunne inddrages i skolesporten. At være med til at bestemme kunne måske endda have en motiverende og fastholdende effekt hos børnene, hvis det blev inddraget under pædagogiske forhold, der samtidig sikrede inklusion af de idrætsusikre og foreningsløse elever i undervisningen. De to ildsjæles vurdering af, at skolesportstilbudet, som skal rumme elever der er idrætsusikre og foreningsløse, fungerer bedst gennem lærerstyring og en på forhånd planlagt struktur,

bliver dog understøttet af en række udtalelser fra interviewene med de kommunale tovholdere. I flere af de projekter, hvor der har været en overvægt at idrætsusikre og foreningsløse elever, og hvor man har forsøgt at introducere medbestemmelse, har det vist sig ikke umiddelbart at være en god ide. Problemet med medbestemmelse er, at flere af eleverne fra den primære målgruppe har svært ved at administrere det, selv at skulle have medindflydelse på aktiviteterne, og at initiativet således har skabt mere forvirring end gavn. Ifølge de statistiske beregninger er frafaldsprocenten for de foreningsløse og idrætsusikre elever ikke afhængig af, om der er medbestemmelse eller ej. Sammenholder man derimod frafaldsprocenten for alle elever med muligheden for medbestemmelse ses en tydelig positiv sammenhæng mellem de projekter, hvor eleverne har haft enten hel eller delvis medbestemmelse, og de projekter med lavt frafald. Noget kunne derfor tyde på, at det er de elever, som allerede er foreningsaktive og idrætssikre, der nyder stor glæde af muligheden for medbestemmelse, mens det er tvivlsomt, om muligheden for medbestemmelse har nogen positiv effekt for de foreningsløse og idrætsusikre elever. Det må derfor ud fra evalueringens resultater konkluderes, at graden af medbestemmelse bør tilpasses elevgruppen.

5.4.1. Opsummering

- Det må ud fra evalueringens resultater konkluderes at graden af medbestemmelse bør tilpasses elevgruppen. I flere af de projekter, hvor der har været en overvægt af idrætsusikre og foreningsløse elever, har forsøget med at introducere medbestemmelse vist sig ikke umiddelbart at være en god ide, da denne elevgruppe har svært ved at administrere selv at skulle have medindflydelse på aktiviteterne. Det har således skabt mere forvirring end gavn. Modsat ser det ud til at medbestemmelse virker motiverende og fastholdende på de idrætssikre elever, der i forvejen er foreningsaktive.

5.5 Foreningsdimensionen

Et af formålene med Projekt Skolesport har været at danne brobygning mellem skole og foreningsliv. Det har derfor været et væsentligt succeskriterium, at der i alle skolesportsprojekter blev etableret et samarbejde mellem skolen og det lokale foreningsliv. Som det vil fremgå af nedenstående har denne del af projektet nogle steder været en udfordring, og et lille antal skoler har gennemført Projekt Skolesport helt uden samarbejde med foreningslivet.⁴⁰

Ved udløbet af Projekt Skolesports 1. år havde 21(80,8%) af de 26 skolesportsprojekter, der deltog i evalueringen knyttet samarbejde mellem skole og idrætsforeninger.

40. Nogle af de problemstillinger, der har været omkring samarbejdet mellem skoler og foreningsliv opridses i dette afsnit, men for at opnå et dybere kendskab til de mekanismer, der henholdsvis styrker eller forhindrer en sådan brobygning, er der behov for yderligere forskningsbaserede undersøgelser.

Ca. halvdelen af de 21 skoler havde etableret samarbejde med 1-2 foreninger, mens den anden halvdel havde etableret samarbejde med 3-7 foreninger. Ved udløbet af Projekt Skolesports 2. år havde 35 (83,3%) ud af de 42 skolesportsprojekter, der havde besvaret spørgeskemaet etableret foreningssamarbejde. I 14 projekter havde skolerne etableret samarbejde med 1-2 foreninger, mens der i 21 projekter blev etableret samarbejde med 3 eller flere foreninger. Der var således i projektets andet år flere projekter, som havde etableret samarbejde med 3 eller flere foreninger. Resultatet af første og andet års undersøgelse viser, at skolerne i projektperioden samlet set har samarbejdet med et meget bredt udbud af idrætsforeninger. I alt har skolerne samarbejdet med idrætsforeninger omkring 30 forskellige idrætsgrene. Gymnastik efterfulgt af fodbold og håndbold har været de idrætsgrene som hyppigst har indgået i Skolesport. Men også kampsport, som boksning, taekwondo, karate og brydning er hyppigt forekomne aktiviteter, samt idrætsgrene som tennis, bordtennis, volleyball og skydning. Der har dog også indgået aktiviteter som bowling, bordfodbold, kegler, billard samt rollespil.

Trods det faktum, at skolesport havde været i gang i to år, var der stadig andet år projekter, der ikke havde etableret samarbejde mellem skole og foreningsliv. Af de syv skolesportsprojekter, der ikke ved udgangen af projektets andet år havde etableret samarbejde, havde seks af projekterne været med siden Skolesport startede op i 2005. I en af de kommuner, der var med siden projektets opstart i 2005 har der ikke i projektperioden været foreningssamarbejde på nogen af skolerne i kommunen. Skolesport har alligevel været en succes i denne kommune og eksisterer derfor som fast forankrede tilbud på alle projektskoler. Årsagen til at der ikke i denne kommune er dannet brobygning mellem skole og foreningsliv er ifølge den kommunale tovholder at, der trods henvendelse ikke har været nogle interesserede foreninger i lokalområdet.

Sammenholdes oplysningerne om, hvor mange foreninger skolerne har samarbejdet med, med oplysninger om frafaldsprocenten for alle elever, ses at de projekter, som har samarbejdet med 5-7 foreninger, har en højere frafaldsprocent end de projekter, som har samarbejdet med 4 foreninger eller derunder. Sammenholder man oplysningerne om, hvor mange foreninger skolerne har samarbejdet med, med oplysningerne om frafaldsprocenten af foreningsløse og idrætsusikre elever, tegner der sig derimod ikke noget klart billede af, om det virker gunstigt for fastholdelsen af de foreningsløse og idrætsusikre elever, om der i projekterne er etableret samarbejde med mange, få eller ingen foreninger. Spørgsmålet er, om det kan betragtes som et succeskriterium for et skolesportsprojekt, at så mange foreninger som muligt er inddraget i samarbejdet. De to skolesportsprojekter, der har indgået i evalueringens casestudier, har begge haft en skolesportsmodel, hvor de har etableret samarbejde med få foreninger. Til gengæld er samarbejdet med disse tæt. På Munkevænget skole i Kolding har skolesport foregået som del af foreningen Munkevænget Fritids- og Idrætsforenings aktivitetstilbud. Foreningen blev stiftet af ildsjælen i 1997. Derudover blev der også indgået samarbejde med Kolding Håndboldklub, hvor den anden instruktør i projektet er frivillig foreningsleder. Skolesport i projektet på Munkevænget skole har derfor taget udgangspunkt i håndbold,

men for at eleverne også skulle prøve kræfter med andet end boldspil, indgik man korte samarbejdsaftaler med andre foreninger i Kolding. Via besøg i disse foreninger er børnene blevet præsenteret for forskellige idrætter, bl.a. bordtennis og keglespil. I projektet på Skolen v. Rønnebær Allé har skolesportsaktiviteterne fundet sted ved at foreningen HIF-atletik og skolen har indgået et tæt samarbejde. Eleverne blev ved tilmelding til skolesport registreret som medlemmer af klubben ved et symbolsk medlemskab, og har derved haft mulighed for at deltage i klubbens andre tilbud, aktiviteter og stævner.

Fordelene ved at koncentrere samarbejdet omkring en eller få foreninger, gør det muligt at strukturere foreningens aktivitet som et sammenhængende forløb. Ulempen kan dog modsat være, at man ved det begrænsede aktivitetstilbud ikke når en så bred gruppe af børn. De idrætsusikre og foreningsløse elever finder måske ikke projektet, der udelukkende tilbyder håndbold og fodbold, attraktivt, men lader sig rekruttere til projektet, der tilbyder alternative idrætter som kampsport, bordtennis eller atletik.

For at imødekomme dette, har man i projektet på Skolen v. Rønnebær Allé valgt at lade aktiviteterne variere fra gang til gang, men varetager af de samme personer; ildsjælene, der både er idrætslærer på skolen og frivillige i foreningen.

At koncentrere samarbejdet omkring enkelte foreninger kan også skabe en tryghed blandt de idrætsusikre og foreningsløse elever. Ildsjælene beskriver, hvordan de idrætsusikre og foreningsløse elever er tilbageholdende overfor nye idrætslige udfordringer. Er personen, der varetager aktiviteterne en velkendt person fra enten skolen eller den samarbejdende forening, får den idrætsusikre elev måske mod på at prøve kræfter med idrætten og komme igen.

Det samarbejde, der har været indgået mellem skole og forening på både Munkevangen skole og Skolen v. Rønnebær Allé, har været et tæt samarbejde, og man kan her i høj grad tale om, at det har været med til at bygge bro mellem skolen og idræts-

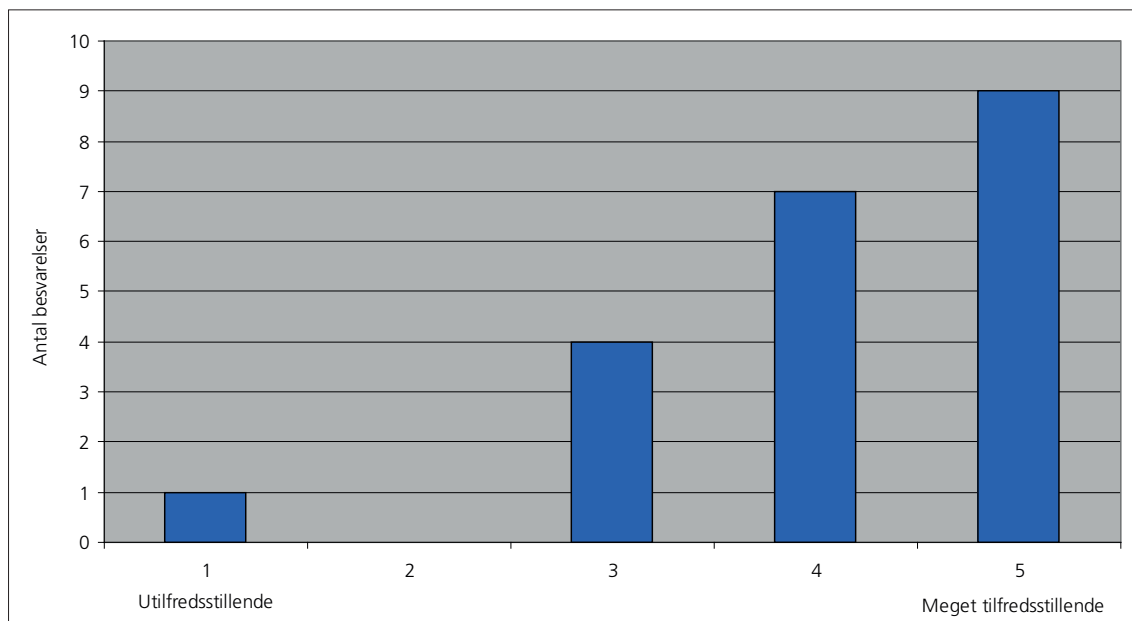

foreningen. Noget af det som ildsjælene begge steder beskriver som centralt for denne brobygning, er afstanden imellem de to samarbejdende parter. At skolesport finder sted i skolens idrætsfaciliteter, der samtidig er tilholdssted for foreningen, gør overgangen mere glidende de to steder imellem. At ildsjælene samtidig er personer, der repræsenterer både skolen som idrætslærer og den tilknyttede forening som instruktør, er med til at forstærke denne brobygning. Dette tætte samspil mellem skole og forening gør også, at selve samarbejdets funktion i praksis bliver forholdsvist gnidningsløs.

Om brobygningen kan beskrives som succesfuldt, bør også vurderes ud fra, om børnene fremtidigt starter til idræt i foreningen. I den anledning står det klart, at de børn der gennem projektet har oplevet, hvordan foreningslivet kan se ud, fordi projektaktiviteterne var struktureret som forløb, er mere målrettede mod et potentielt efterfølgende foreningsliv. Det var tydeligt, at børnene på Munkevænget skole, der havde tilegnet sig færdigheder i et håndboldforløb, var bevidste om, at skolesport var for en begrænset periode samt en „smagsprøve“ på virkeligheden. Dette forhold fremstod ikke nært så klart i interviewene med børnene i projektet på Skolen v. Rønnebær Allé.

I spørgeskemaundersøgelsen foretaget første og andet år blev ildsjælene spurgt om, hvordan de vurderede samarbejdet mellem skole og foreningsliv. Det første år blev samarbejdet mellem ildsjæle og foreningsinstruktører generelt vurderet til at have fungeret godt. I 9 (42,8%) ud af 21 skolesportsprojekter blev samarbejdet med foreningsinstruktørerne vurderet som meget tilfredsstillende, se figur 5. En enkelt skole vurderede første års samarbejde som direkte utilfredsstillende, grunden hertil var, at det på trods af mange henvendelser fra skolens side var meget svært at opnå kontakt og engagement fra den lokale idrætsforening.

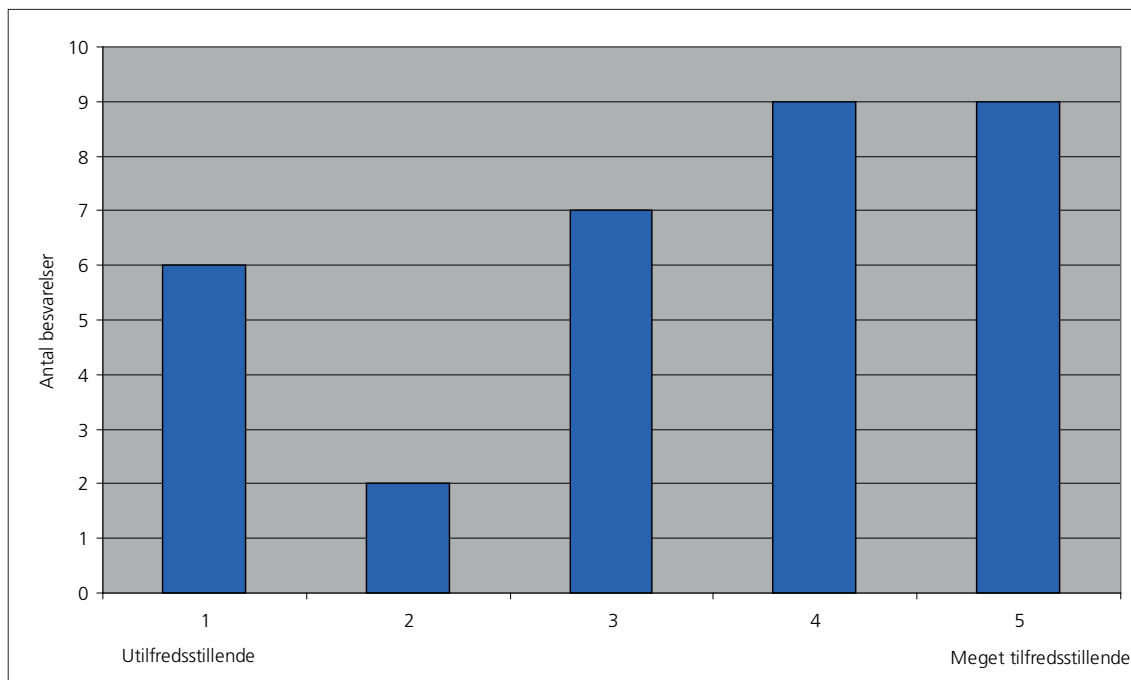
Figur 5. Skolesportsprojekterne fordelt efter hvor tilfredsstillende samarbejdet mellem ildsjæle og foreningsinstruktører fungerede det første år.

Anm.: kun de 21 skoler hvor et samarbejde har fundet sted har besvaret dette spørgsmål

I modsætning til første år tegnede der sig et mere broget billede af tilfredsheden af samarbejdet mellem skoler og idrætsforeninger i projektets andet år, se figur 6. I lighed med første år vurderede 9 (21,4%) skoler samarbejdet med foreningsinstruktørerne som meget tilfredsstillende. Men samarbejdet blev modsat på 6 (14,3) skoler vurderet som direkte utilfredsstillende. Årsagen til at 6 skoler andet år ikke fandt samarbejdet tilfredsstillende, skal i 2 af de 6 skoler ses i lyset af, at der slet ikke fandt noget samarbejde sted. De øvrige skolers årsag til at vurdere samarbejdet som utilfredsstillende har sin årsag i en mangelfuld og dårlig kontakt til idrætsforeningerne. I interviewene med de kommunale tovholdere fremgår det, at man i nogle lokalområder har haft meget svært ved at få foreningerne med i skolesportsprojektet af den årsag, at det ikke har været muligt at finde instruktører, som kunne deltage i skolesport så tidligt på dagen. I en kommune har det været et generelt problem i forbindelse med alle projekterne, hvorfor man i kommunen forsøger at finde en alternativ model for de fast forankrede skolesportstilbud, som ikke inkluderer foreningssamarbejde.

Figur 6. Skolesportsprojekterne fordelt efter hvor tilfredsstillende samarbejdet mellem ildsjæle og foreningsinstruktører har fungeret.

Anm.: Ikke alle 36 skoler, hvor et samarbejde har fundet sted, har besvaret dette spørgsmål. Vurder og kommenter samarbejdet mellem ildsjæle og foreningsinstruktører i løbet af dette skoleår. I alt 9 ud af 42 skoler har ikke besvaret spørgsmålet. Af de syv skoler, som ikke har haft noget samarbejde i projektets andet år, har 5 skoler besvaret dette spørgsmål. To af disse skoler har vurderet samarbejdet til et 1-tal, en skole til et 2-tal og to skoler til et 3-tal. At de fem skoler har valgt at besvare spørgsmålet, selvom de ikke har haft noget samarbejde, må tolkes som at disse skoler er utilfredse med det manglende samarbejde.

5.5.1. Foreningsmedlemskab

Et af målene med at etablere brobygning mellem skoler og foreninger har handlet om at vække de foreningsløse elevers interesse for de idrætsaktiviteter, der foregår i idrætsforeningerne og således at gøre de foreningsløse foreningsaktive. For at sikre det optimale grundlag for overgangen fra skolesport til idrætsforeninger, har man på langt de fleste skoler lavet særlige tiltag for at informere idrætsforeningerne om elevgruppen. I projektets første år var foreningsinstruktørerne i langt størsteparten af de skolesportsprojekter, som havde etableret foreningssamarbejde, blevet introduceret til projektet og til gruppen af idrætsusikre og foreningsløse elever inden mødet med eleverne. I et par projekter kendte foreningsinstruktøren elevgruppen på forhånd. Kun i forbindelse med 3 ud af 21 skolesportsprojekter fandt en sådan introduktion ikke sted. I projektets andet år var foreningsinstruktørerne inden mødet med eleverne blevet introduceret for målgruppen i 19 af de 35 skolesportsprojekter, der havde haft samarbejdet med idrætsforeninger. Andet år var det således kun i godt halvdelen (54,3%) af projekterne, en sådan introduktion havde fundet sted. Foreningsinstruktørernes introduktion til Projekt Skolesport og til de foreningsløse og idrætsusikre elever, har fundet sted enten gennem samtale med ildsjælene, ved skriftlig information, ved fælles opstartsmøde

eller ved, at foreningsinstruktørerne har overværet skolesport, inden de selv skulle stå for aktiviteterne.

I spørgeskemaundersøgelsen blev ildsjælene spurgt, om nogle af de foreningsløse og idrætsusikre elever, der deltog i skolesport, var begyndt at dyrke idræt i en forening. Første år svarede 16 (61,5%) ud af de 26 adspurgte ildsjæle ja til dette spørgsmål, 7 skemaer var ubesvarede/ved ikke og kun 3 svarede nej. Ud af de 16 besvarelser, hvor der blev svaret ja, lå antallet af elever, der var begyndt at dyrke idræt i en idrætsforening på mellem 1-5 elever. Samme spørgsmål blev besvaret i projektets andet år og her svarede 28 (66,7%) ud af de 42 adspurgte ja til, at foreningsløse og idrætsusikre elever var begyndt at dyrke idræt i en idrætsforening. 8 skemaer var ubesvarede/ved ikke og 6 svarede nej. Ud af de 28 besvarelser, der havde svaret ja, lå antallet af elever, der var begyndt at dyrke idræt i en idrætsforening på mellem 1-30 elever. Dog lå 68% af de besvarelser, hvor der var angivet hvor mange elever, der er begyndt at dyrke idræt i en forening, på mellem 1-5 elever. Sammenholdes oplysningerne om, hvorvidt de foreningsløse og idrætsusikre elever er begyndt at dyrke idræt i en idrætsforening, med oplysningerne omhandlende om foreningsinstruktørerne var blevet introduceret til målgruppen eller ej, var der i undersøgelsen andet år en tydelig positiv sammenhæng mellem disse to faktorer. I alle 19 projekter, hvor foreningsinstruktøren var blevet introduceret til målgruppen, var en eller flere foreningsløse og idrætsusikre elever begyndt at dyrke foreningsidræt. Denne sammenhæng var dog ikke at spore i undersøgelsen foretaget første år. Af interviewene med de kommunale tovholdere tegner der sig et billede af, at succes med at få eleverne gjort foreningsaktive i høj grad afhænger af, hvor udsat en elevgruppe der er tale om. I en af kommunerne har eleverne ifølge tovholderen så store problemer, at det kræver en tidshorisont på længere end de tre år projektperioden har forløbet over, hvis disse elever skal gøres foreningsaktive. I en anden kommune, hvor der er mange tosprogede elever, har det ifølge tovholderen ikke været noget problem at få de tosprogede over i skolesportstilbudet, men det har været svært at få dem videre over i foreningerne. Nogle få stykker er det dog alligevel lykkedes at få sluset over i foreningsverdenen, men herefter har problemet været at fastholde dem. Ifølge tovholder hænger det sammen med usikkerheden og ukendskabet til de danske foreningstraditioner samt økonomien. Tovholderens erfaring er, at selvom skolen tilbyder økonomisk hjælp, falder de tosprogede elever alligevel fra, da det af familierne opleves som nedværdigende at få skolen til at betale kontingent.

Sammenholder man oplysningerne om, hvorvidt de foreningsløse og idrætsusikre elever er begyndt at dyrke idræt i en idrætsforening med de i afsnit 7.2 Kvaliteten i idrætstilbudene nævnte oplysninger om, om foreningsinstruktørerne har undervist på skolen og/eller i idrætsforeningen, ses der i undersøgelsen foretaget første og andet år ingen klare indikationer på, om det har haft betydning, hvor instruktøren underviser, for om de foreningsløse og idrætsusikre elever begynder at dyrke idræt i en forening. Men derimod ser det ud til, at det har betydning, hvorvidt skolerne har indgået et samarbejde med idrætsforeninger, for, om elever begynder at dyrke idræt i en forening.

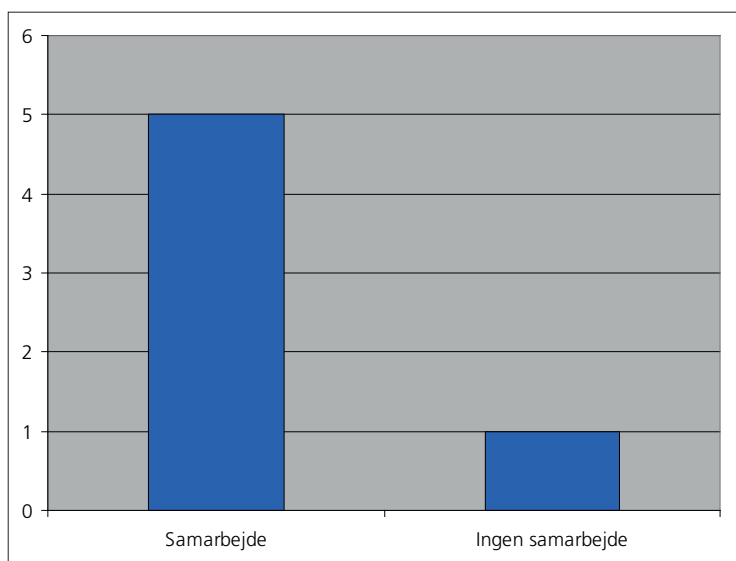
Eksempelvis var der blandt de fem skolesportsprojekter, der første år ikke havde samarbejde med foreningsinstruktører kun 1 (20%) skole, hvor foreningsløse elever var begyndt at dyrke idræt i en forening. Det skal holdes op imod, at foreningsløse og idrætsusikre elever det første år begyndte at dyrke idræt i 67% af de projekter, hvor instruktøren udelukkende har undervist på skolen, i 75% af de projekter, hvor instruktøren udelukkende underviste i foreningen, og i 71% af de skolesportsprojekter hvor instruktøren underviste i både skole og forening. Som allerede beskrevet har ildsjælene i mange projekter benyttet sig af forskellige tiltag, hvis en elev har fået mod på at starte i en forening. Af interviewene med de kommunale tovholdere fremgår det, at arbejdet med at tage kontakt til trænere i den forening, den idrætsusikre elev ønsker at starte i, i nogle kommuner bliver varetaget af en overordnet person i kommunen. En kommunal tovholder fortæller, at han har taget sig af dette arbejde. Når en elev har ønsket at starte i en forening, har han på forhånd taget kontakt til træneren og sat træneren ind i, at her kommer et barn, der er lidt anderledes. I en anden kommune har man som tidligere omtalt ansat en fritidsvejleder til at varetage kontakten mellem barn og forening. Foreningen bliver på forhånd sat ind i, at her kommer et barn med særlige behov, og skønnes det nødvendigt, går fritidsvejlederen med eleven i foreningen de første par gange. Ifølge flere tovholdere er den gode relation mellem skole og foreningsliv meget personafhængig. I de projekter hvor ildsjælen selv er foreningsaktiv og dermed er kendt ansigt i foreningslivet har samarbejdet forløbet uden problemer. I langt de fleste projekter, som har haft succes med at skabe brobygning mellem skole og foreningsliv, har enten ildsjælen eller kommunen i forvejen haft gode kontakter til nogle af idrætsforeningerne i lokalområdet. I interviewet med en af de kommunale tovholdere fremgår det, at man i denne kommune har en god kontakt til 20 ressourcestærke foreninger, som ifølge tovholderen har det ekstra overskud, som skal til for at indgå i et projekt som Skolesport. Det er foreninger, som kommunen har samarbejde med i flere forskellige sammenhænge, hvorfor kommunen også er opmærksom på ikke at overbruge dem. At det er de samme foreninger, der bliver samarbejdet med i forbindelse med løsning af diverse velfærdsopgaver i kommunerne, er en problematik, som også bliver nævnt i interviewene med andre kommunale tovholdere.

Alt i alt må det konkluderes, at de fleste skolesportsprojekter i projektperioden har formået at skabe et samarbejde mellem skole og foreningsliv, og her har samarbejdet de fleste steder været velfungerende. Men der har også været skoler, hvor samarbejdet ikke har fungeret optimalt, eller som slet ikke har formået at etablere et samarbejde. De skolesportsprojekter, som har kørt uden samarbejde med en eller flere idrætsforeninger, har nogen steder alligevel være en succes. Andre steder er projekterne lukket ned, fordi det ikke er lykkedes at etablere et sådant samarbejde, og det dårlige eller manglende foreningssamarbejde er i flere af disse projekter årsagen til, at tilbudet om skolesport ikke føres videre efter projektperiodens ophør. Eksemplet fra den ene af projektkommunerne har vist, at skolesport kan eksistere uden samarbejde med foreningslivet. Men er ideen

med skolesportstilbudet, at det skal fungere som en platform for et senere foreningsmedlemskab i en idrætsforening, ser det ud til, at et samarbejde med idrætsforeningerne giver en langt større sandsynlighed for, at de idrætsusikre og foreningsløse elever får lyst og motivation til at dyrke idræt i en idrætsforening. En kommunal tovholder udtrykker selve ideen med skolesport som en platform for et senere foreningsmedlemskab således: „Projekt Skolesport dækker et behov, som ellers ikke bliver dækket af andre tiltag, det er af stor værdi, at vi får fanget de socialt udsatte så tidligt som overhovedet muligt, og får sat dem i forbindelse med foreningerne. Skolesport fungerer som en rampe, og at de her får nogle værktøjer til senere at kunne fungere i en forening.“⁴¹

Trods det faktum, at brobygningen mellem skoler og foreningsliv gennem projektperioden har været en udfordring i flere lokalområder, og således har været en af projektets største udfordringer, er der, som det fremgår af figur 7 alligevel kun en af de seks kommuner, hvor skolesport forsætter, som ikke har en model for skolesport, der inkluderer foreningssamarbejde.

Figur 7. Samarbejde med idrætsforeninger i de kommuner hvor skolesport er videreført efter projektperiodens ophør.

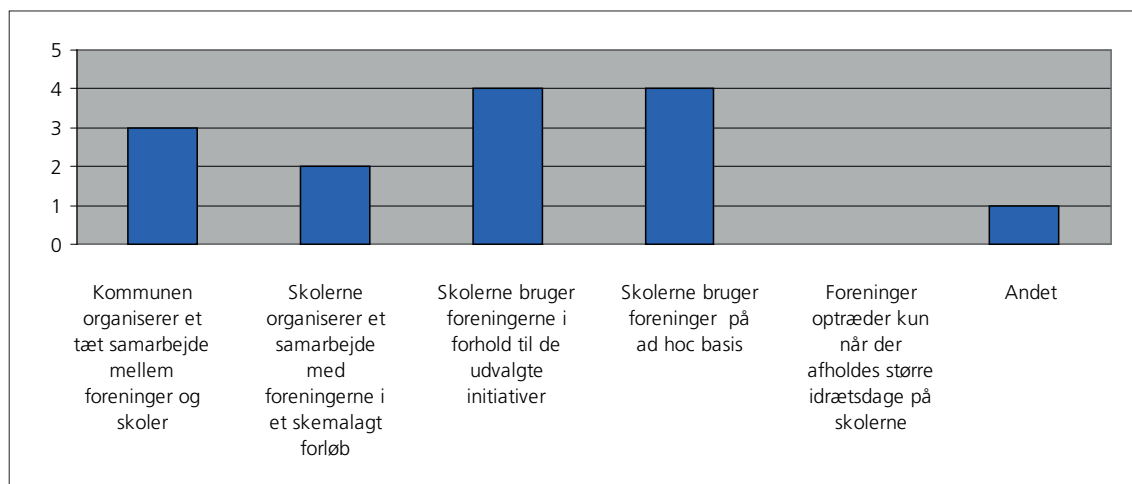

Samarbejde med idrætsforeningerne har taget sig forskelligt ud i de enkelte skolesportsprojekter. Samarbejdet er blevet udformet efter en hensyntagen til elevgruppen. Særlig de projekter, som har haft mange idrætsusikre og foreningsløse elever, har gennem projektperioden opnået en erfaring om, hvordan samarbejdet med de lokale foreningsliv fungerer mest optimalt i forhold til elevgruppen. Samarbejdet i de fastforankrede skolesportstilbud har derfor, som det ses af figur 8, også forskellig karakter. I de fem kommuner, hvor skolesport kører videre i fast forankrede tilbud med foreningssamarbejde, benyttes mindst to af de i figur 8 nævnte samarbejds modeller.

41. Citat fra interview med en af de 14 tovholdere foretaget august/september 2007.

I tre kommuner er den kommunale tovholder med til at organisere et tæt samarbejde mellem skoler og foreningsliv, mens det ikke er tilfældet i de to andre kommuner. I disse to kommuner er det alene skolen, som organiserer samarbejdet.

Figur 8. Modeller for samarbejdet med foreningerne i de fast forankrede skolesportstilbud.

Anm.: I kategorien „Andet“ er en kommune, der har sponsoraftaler m. eliteklubber

5.5.2. Opsummering

- De fleste skolesportsprojekter har formået at skabe et samarbejde mellem skole og foreningsliv, det første år havde 80,8% af skolerne foreningssamarbejde, og det andet år var tallet steget til 83,3%. I disse skolesportsprojekter har samarbejdet de fleste steder været velfungerende. Men der har også været skoler, hvor samarbejdet ikke har fungeret optimalt, eller som slet ikke har formået at etablere et samarbejde.
- De skolesportsprojekter, som har kørt uden samarbejde med en eller flere idrætsforeninger har nogen steder alligevel være en succes. Andre steder er projekterne lukket ned, fordi det ikke er lykkedes at etablere et sådant samarbejde, og det dårlige eller manglende foreningssamarbejde er i flere af disse projekter årsagen til, at tilbudet om skolesport ikke føres videre efter projektperiodens ophør
- I ca. to tredjedele af skolesportsprojekterne er de foreningsløse og idrætsusikre elever, der deltog i skolesport, begyndt at dyrke idræt i en forening. Antallet af elever der i de enkelte skolesportsprojekter er blevet foreningsaktive, har strakt sig mellem 1-30 elever
- I over halvdelen af skolesportsprojekterne har man lavet særlige tiltag for at informere idrætsforeningerne om elevgruppen. Resultatet af undersøgelsen foretaget andet år viser en tydelig positiv sammenhæng mellem det faktum, at foreningsinstruktøren på forhånd er blevet introduceret til målgruppen og det faktum, at de foreningsløse og

idrætsusikre elever var begyndt i en idrætsforening. I alle 19 projekter, hvor foreningsinstruktøren var blevet introduceret til målgruppen, var en eller flere foreningsløse og idrætsusikre elever begyndt at dyrke foreningsidræt.

- I langt de fleste projekter, som har haft succes med at skabe brobygning mellem skole og foreningsliv, har enten ildsjælen eller kommunen i forvejen haft gode kontakter til nogle af idrætsforeningerne i lokalområdet. At ildsjælen i flere af projekterne ud over sit virke som idrætslærer også er en aktiv og kendt person i det lokale foreningsliv er en vigtig faktor, der har vist sig at have en positiv indvirkning på brobygningen mellem skole og foreningsliv.

5.6. Partnerskaber og netværk

I evalueringen af skolesports 2. år indgik der en delundersøgelse af, hvordan samspillet mellem kommunens forvaltning, projektskolen og foreningslivet fungerede i de to kommuner, hvor casestudierne var blevet udført. Undersøgelsen omfattede også hvilke netværk, der var blevet etableret i forbindelse med Projekt Skolesport. Undersøgelsen blev foretaget gennem interview med tovholderne i Helsingør og Kolding Kommune. Nedenstående er en beskrivelse af, hvordan den organisatoriske ramme for projekterne har set ud med fokus på samarbejdet mellem de involverede parter.

Organisatorisk har Projekt Skolesport i begge kommuner været rodfæstet ved tovholderens funktion. Han/hun har haft kontakten til skolerne, støttet ildsjælene og formidlet kontakten til idrætsforeningerne. Derudover har tovholderen haft kontakten til kommunens politikere samt til Dansk Skoleidræt og DIF's projektledere. På lokalt projektniveau har ildsjælene haft ansvaret for den praktiske formidling af aktiviteterne samt kontakten til eleverne, deres forældre og skolens ledelse. I forhold til idrætsforeningerne er det ifølge de to tovholdere centralt, at disse ikke gøres ansvarlige i arbejdet med skolesport. Foreningsinstruktørernes rolle i Projekt Skolesport har som gæsteinstruktører været at repræsentere idrætsforeningen og derved formidle kontakten mellem børnene og foreningslivet. Flere faggrupper har således indgået i arbejdet med Projekt Skolesport. Der er etableret uformelle netværk mellem tovholdere, idrætslærere og foreningsinstruktører, men også pædagoger i de tilknyttede fritidshjem og sundhedspersonale, skolesundhedsplejersker, er blevet inddraget som aktører i samarbejdet. Internt i det kommunale arbejde er det samspillet skole-, fritidsafdeling samt børn/ungeudvalg imellem, der har været de kommunale interessenter i projektet.

Et velfungerende samarbejde afhænger, ifølge den ene af tovholderne, af en tilstrækkelig informationsmængde formidlet af tovholderen til alle parterne. Ved skolesports opstart har tovholderen nøje defineret, hvilke roller de forskellige faggrupper skulle spille samt hvilke forventninger, der kunne være internt faggrupperne imellem. Via møder mellem parterne blev der udformet deciderede funktionsbeskrivelser, der både fortalte

om ansvarsfordelingen mellem ildsjæl, tovholder og eventuelle andre ressourcepersoner, men også om rollefordelingen mellem den kommunale tovholder og projektlederne fra DIF og Dansk Skoleidræt. På den måde har tovholderen formået at gøre Projekt Skolesport aktuel i bevidstheden hos mange.

At skolesport er aktuel i de implicerede parter bevidsthed understreges yderligere af tovholderen i den anden kommune, der pointerer, hvor centralt det er, at parterne føler ejerskab af projektet, hvis de skal gå helhjertet ind i projektsamarbejdet.

De to tovholdere blev i interviewet spurgt om, hvordan man kunne optimere partnerskabet mellem skole, forening og kommune og derved optimere Projekt Skolesports situation. Hertil beskrev tovholderen i Kolding, hvordan hun gerne så, at kommunen ansatte en bevægelseskonsulent. En person hvis arbejdsområde var koncentreret om at rådgive skoler og institutioner om de muligheder, der er for øget fysisk aktivitet og bevægelse blandt børn, da det ville forbedre skolesports situation i kommunen.

Tovholderen i Kolding er ansat som fritidskonsulent, og har derfor også mange andre arbejdsopgaver at varetage. Med en kommunalt ansat bevægelseskonsulent ville opgaverne koncentreres omkring ét indsatsområde.

I Helsingør varetages tovholderfunktionen allerede af en konsulent for bevægelse og sundhed. Ifølge ham kunne en optimering bestå i at udnytte det potentiale, der ligger hos pædagogerne i fritidshjemmene. Personalet i fritidshjem eller skolefritidsordninger er sammen med børnene i det tidsrum, hvor idrætslærerne (ildsjælene) får ekstra timer for at varetage skolesport. Via kursusvirksomhed kunne pædagogerne opkvalificeres til at kunne stå for skolesportsaktiviteterne, så der på den måde arbejdes væk fra problemstillingen om at skaffe instruktører i de tidlige eftermiddagstimer. Skolesport kunne optimeres ved at bringe en faggruppe på banen, der i forvejen er sammen med målgruppen i aktivitetstidsrummet.

En analyse af interviewene foretaget med de 14 kommunale tovholdere efter projektets ophør viser, at et tilbud som skolesport er afhængigt af, at der er en kommunal tovholder, som kan profilere projektet og arbejde på at synliggøre skolesport i de kommunale ledelser og forvaltninger. De steder, hvor skolesport ikke videreføres, har interessen for at videreføre skolesport kun ligget på lærerniveau. Der har ingen kommunal opbakning været for at videreføre projekterne.

Der har i et flertal af projekterne også fundet et samarbejde sted mellem ildsjælene i kommunen. I flere kommuner har ildsjælene for eksempel samarbejdet om at lave fælles arrangementer bestående af fælles opstartsshow, fælles idrætsdage, fælles planlægning af skolesportsforløbende samt fælles kurser for ildsjæle og junioridrætslærere. Første år deltog eksempelvis alle projektskoler i halvdelen, dvs. 4 ud af de 8 kommuner i fælles skolesportsarrangementer, i alt deltog 16 skoler (bilag 1.39) Andet år deltog alle projektskoler i 5 af de 14 deltagende kommuner i fælles skolesportsarrangementer. I alt havde 26 skolesportsprojekter deltaget i fælles skolesportsarrangementer andet år (bilag 1.40).

5.6.1. Opsummering

- Der er i kommunerne etableret uformelle netværk mellem tovholdere, idrætslærere og foreningsinstruktører. I nogle kommuner er også pædagoger i de tilknyttede fritidshjem og sundhedspersonale, skolesundhedsplejersker blevet inddraget som aktører i samarbejdet.
- Et centralt punkt i samarbejdet mellem skole-kommune og det frivillige foreningsliv er, at idrætsforeningerne ikke gøres ansvarlige i selve arbejdet med skolesport. Foreningsinstruktørernes rolle i Projekt Skolesport skal være at optræde som gæsteinstruktører samt være en repræsentant for idrætsforeningen og derved formidle kontakten mellem børnene og foreningslivet.
- Et velfungerende samarbejde afhænger af, om de involverede parter føler ejerskab til projektet, samt at de enkeltes roller er nøje defineret. I dette arbejde spiller den kommunale tovholder en afgørende rolle som den øverst ansvarlig i koordinering af arbejdet mellem faggrupperne.
- Et tilbud som skolesport er afhængig af, at der er en kommunal tovholder, som kan profilere projektet og arbejde på at synliggøre skolesport i de kommunale ledelser og forvaltninger. De steder hvor skolesport ikke videreføres har interessen for at videreføre skolesport kun ligget på lærerniveau. Der har i disse kommuner ingen kommunal opbakning været for at videreføre projekterne.

5.7. Forankring af skolesport

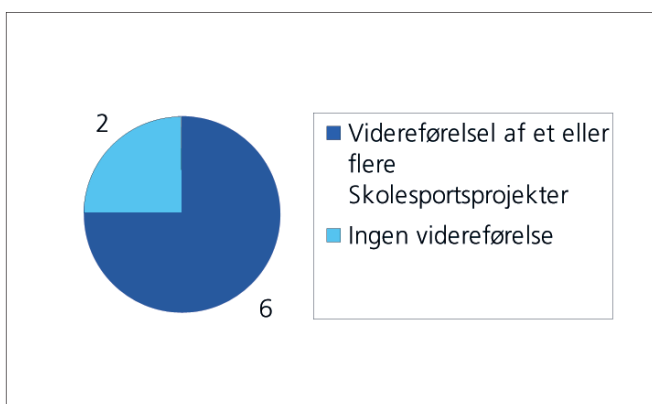
For 8 af de deltagende kommuners vedkommende ophørte Projekt Skolesport med at eksistere som et projekt ved afslutningen af skoleåret 2006/2007, hvorfor det har været muligt at undersøge hvordan samt hvor mange af projekterne, der er videreført efter projektperiodens ophør. For de andre 6 kommuners vedkommende ophører skolesport først som projekt ved udgangen af skoleåret 2007/2008, hvorfor den undersøgelse, der har været foretaget af disse projekters forankring, kun kan give et billede af, hvilke tanker kommunerne i øjeblikket har for skolesports fremtidige eksistens, men ikke kan sige noget om, hvad der rent faktisk kommer til at ske med disse projekter. Vægtningen af analysen i dette afsnit er lagt på de 8 kommuner som allerede har afsluttet projektet. Nedenstående analyse bygger hovedsagligt på den spørgeskemaundersøgelse og de interview som blev foretaget med de kommunale tovholdere i august/september 2007.

I forbindelse med evalueringen af Projekt Skolesports 2. år gav tovholderne fra Helsingør og Kolding kommune nogle forslag til, hvordan en konkret forankring eller videreførelse af Projekt Skolesport kunne se ud. Disse bud på forankring, som indgik i evalueringsrapporten i 2006, har dannet idegrundlaget for, om og hvordan kommunerne har valgt at videreføre skolesportstilbudene. Forslagene er samlet nedenfor:

- Skolesport lagt ind under en eksisterende idrætsforening. I Helsingør har man gennem samarbejde med en lokal idrætsforening fået kidsvolley (under Projekt Skolesport) etableret som ungdomsafdeling i en forening, der i forvejen ikke havde aktivitetstilbud for den aldersgruppe.
- Dyrk idræt hvor børnene mødes. Lad Projekt Skolesport blive forankret som del af hverdagen i SFO'en eller fritidshjemmet og varetaget af pædagogerne (institutions-sport).
- Kommunal støtte til forankringen. I Kolding anser tovholderen forankringen som mulig, hvis kommunen tilkender støtte til lærertimerne, så ildsjælene kan fortsætte aktiviteterne. På den måde kan skolesporten blive en del af skolens daglige drift.
- De enkelte skoler afsætter selv lærertimerne til ildsjælene og viderefører på den måde projekterne lokalt.
- Øge samarbejdet ved at udvide målgruppen aldersmæssigt. Både i Kolding og Helsingør findes kommunale væresteder for 4. til 7. klasse, hvor idræt varetages af bl.a. den lokale idrætsforening om aftenen.

- Et facilitetsfællesskab mellem en forening og skolen er en optimal mulighed for at videreføre aktiviteterne sideløbende med foreningens aktiviteter. På Skolen v. Rønnebær Allé i Helsingør foregår skolesport sideløbende med andre aktiviteter i HFI-atletik, der er fysisk bygget sammen med skolens lokaler. Skolesporten varetages af en idrætslærer, der er aktiv på både skolen og i foreningen.
- Det er vigtigt, at skolesport ikke udelukkende bliver et skoleidrætstilbud. Uanset hvordan kommunerne vælger at forankre skolesportsprojekterne, bør den foreningsmæssige dimension være inddraget.

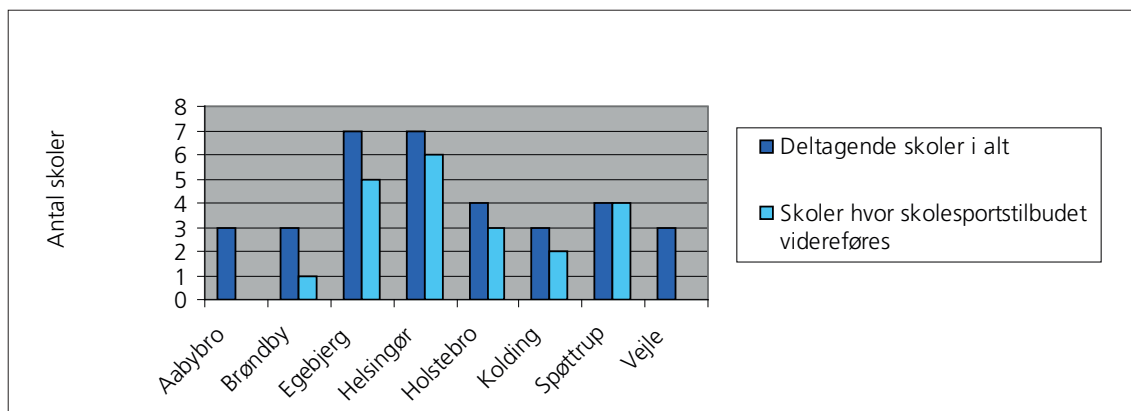
Figur 9. Kommuner fordelt efter om de viderefører eller ikke viderefører skolesportsprojektet.

Som det fremgår af figur 9 har 6 ud af de 8 kommuner, der startede skolesportsprojektet op i skoleåret 2004/2005 valgt at forsætte skolesportstilbudet efter projektperiodens ophør. I de 6 kommuner kører skolesportstilbudet videre på 21 ud af de i alt 34 skoler som har indgået i projektet. I fem kommuner videreføres projektet kun på nogle af de deltagende skoler, mens projektet på de øvrige skoler enten er blevet lukket ned ved projektperiodens ophør eller allerede tidligere i projektperioden er lukket ned. På figur 10 ses, hvordan videreførelsen af skolesportstilbudet er fordelt i kommunerne. Af figuren ses, at skolesportstilbudet kun videreføres på alle de deltagende skoler i én kommune. I de fem kommuner, hvor kun nogle af projekterne videreføres, lukker skolesportsprojekterne ned på de skoler, hvor projektet ikke har fungeret optimalt. På enkelte af disse skoler blev projektet allerede lukket ned efter projektperiodens første eller andet år. I de 8 kommuner, som endnu ikke har afsluttet Projekt Skolesport, har 5 ud af 6 kommuner interesse i og en forventning om at skolesportstilbudene videreføres efter projektperiodens ophør ved afslutningen af skoleåret 2007/2008 (bilag 1.43). I de 5 kommuner har skolesport været en stor succes, hvorfor de kommunale tovholdere har tillid til, at man i kommunen vil finde midler til en fremtidig model og finansieringsform for skolesportstilbudene. Samlet set har de 5 kommuner, hvor man forestiller sig at skolesportstilbudene videreføres, planer om at videreføre 14 ud af de 18 eksisterende skolesportsprojekter (bilag 1.44). I den kommune, hvor man på forhånd

ikke forestiller sig at skolesportstilbudene videreføres, skyldes det primært kommunesammenlægningerne, der har skabt mange forandringer, blandt andet med hensyn til kommunens økonomi.

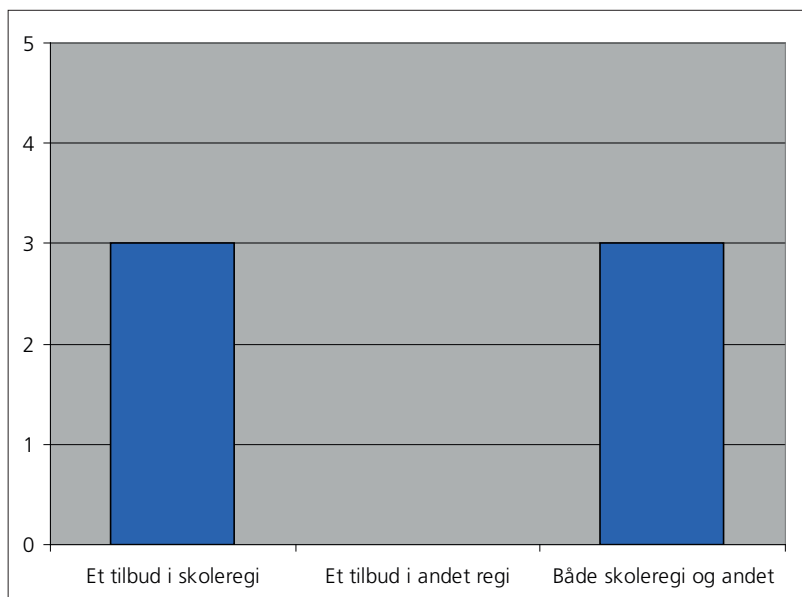
Figur 10. Kommunerne fordelt efter hvor mange skoler der har deltaget i Projekt Skolesport, og hvor mange skoler hvor skolesportstilbudet videreføres.

Der har været forskellige årsager til at projekterne ikke har fungeret. En af de hyppigst angivne årsager er som beskrevet tidligere det manglende foreningssamarbejde. Derudover har man på en skole erfaret, at projektet ikke egner sig til skoler med meget ressourcestærke elever. På en anden skole, som har en stor gruppe utilpassede elever, har man haft svært ved at få fat i børnene lige efter skoletid, hvilket har resulteret i, at man i stedet for skolesport har åbnet et sted for unge mennesker efter kl. 17, hvor de spiller streetfodbold. Tiltaget hedder ikke skolesport, da det er blevet i et lidt andet regi, og for nogle lidt andre børn, men der har til dette tiltag været stor aktivitet, og tiltaget har i høj grad ifølge den kommunale tovholder udfyldt et hul, da skolen inden tiltaget var præget af meget hærværk fra unge, der var på skolen efter skoletid uden noget at tage sig til. I de to kommuner, hvor skolesport ikke er blevet videreført har det været en politisk beslutning som konsekvens af kommunesammenlægningen. På kommunalt niveau har der ikke været den store ledelsesmæssige interesse for projektet. I begge kommuner har man haft problemer med at etablere samarbejde med foreningslivet. Det har krævet alt for mange ressourcer fra ildsjælenes side at holde kontakten ved lige med foreningerne, og på en af skolerne i begge kommuner er det slet ikke lykket at få etableret et samarbejde. Ildsjælene har oplevet, at en af barriererne for et samarbejde med foreningerne har været tidspunktet på dagen, som en af tovholderne udtrykker det, har det været meget tungt at få etableret kontakten til foreningerne på grund af tidspunktet på dagen og klubbernes manglende syn for at det kunne give noget til klubberne. De to kommunale tovholdere er dog ikke lukkede for at tage ideen med et idrætstilbud efter skoletid op om nogle år, når der er kommet mere ro på kommunesammenlægningerne. I den ene kommune ser man en mulighed for et fremtidigt samarbejde mellem SFO'erne og idrætsforeningerne, mens man i den anden kommune

kan forestille sig en kommende model for skolesport, hvor det er idrætsforeningerne, der tilbyder skolesport, som noget man kan gå til, og hvor lærernes rolle er at spotte samt opfordre potentielle emner blandt eleverne.

Figur 11. Fordeling af modeller som skolesport er videreført efter i de seks kommuner, der har valgt at videreføre skolesport.

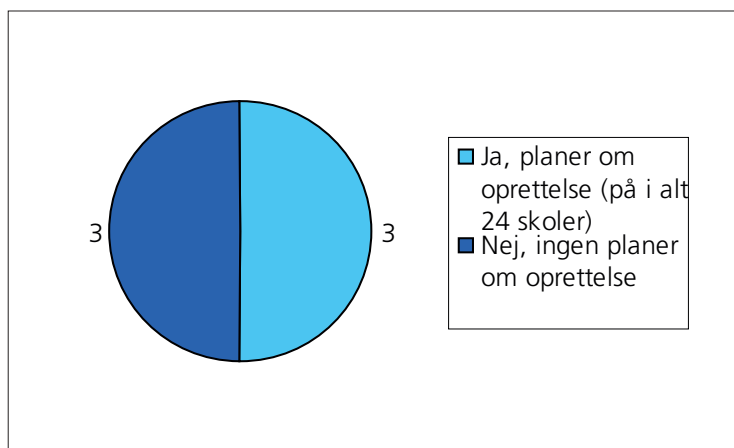

I halvdelen af de seks kommuner, hvor skolesport forsætter, videreføres skolesport ikke på alle skoler efter den model, de har kørt efter i projektperioden (se figur 11). I en kommune satser man på et øget samarbejde mellem skolerne og institutioner omkring skolerne SFO/fritidshjem, hvor pædagoger i langt højere grad bliver inddraget i tilbudene. Kernen i de nye idrætstilbud efter skoletid er forsat, at en ildsjæl er den ansvarlige for tilbudet, men i den ene af kommunerne kan ildsjælen i ligeså høj grad være en pædagog, en foreningsinstruktør eller en forælder, som det kan være en idrætslærer fra skolen. I en anden kommune er skolesportstilbudet på den ene af skolerne blevet et foreningstilbud, som skolen bakker op om. I den tredje kommuner er det fremtidige skolesportstilbud knyttet til SFO-ordningen. Det er således en pædagog og ikke en skolelærer, der står for tilbudet. I de tre andre kommuner forsætter skolesport som hidtidigt med at være et tilbud, som bliver drevet af en idrætslærer på skolen i samarbejde med en eller flere lokale foreninger, dog med den undtagelse, at man i en af kommunerne er blevet Team-Danmark elitekommune, og derfor bliver skolesport på en enkelt af skolerne i denne kommune afløst af andre idrætstilbud, idet skolen er blevet en idrætsskole.

For de 5 kommuners vedkommende, hvor projektet endnu ikke er afsluttet, men hvor man har planer om at videreføre skolesportstilbudene, har kun to af de fem kommuner planer om at videreføre skolesport efter den model, som har eksisteret i projektperioden (bilag 1.45). I to af de tre øvrige kommuner har man endnu ikke afklaret, hvordan

skolesport skal videreføres, og i den tredje kommune skal skolesport videreføres som et tilbud i SFO-regi, hvor SFO'er og idrætsforeninger indgår samarbejde.

Figur 12. Oversigt over hvor mange af de seks kommuner, hvor skolesport videreføres, der har planer om at oprette skolesport på kommunes øvrige skoler.

På figur 12 ses, at tre af de seks kommuner, som har valgt at videreføre skolesportstilbudet, har planer om at oprette tilbud om skolesport på flere skoler i kommunen end de skoler, der har været med i projektperioden. Samlet set er der planer om at oprette nye skolesportstilbud på 24 skoler. I en af de tre kommuner er planen, at alle skoler på sigt skal have et skolesportslignende tilbud. I de to andre kommuner har man planer om at udvide tilbudet til en eller flere skoler, som har særlig behov. Begrundelsen for at udvide skolesportstilbudet i to ud af de tre kommuner er, at der i fremtiden skal sættes mere på forebyggende tiltag i forhold til sundhedsområdet, og her er skolesport en oplagt del af kommunens forebyggelsesprogram. Begrundelsen for, at man i de tre andre kommuner ikke ønsker at udvide skolesportskonceptet er dels økonomisk, dels usikkerhed om eventuelt forestående skolesammenlægninger, samt at området ikke bliver prioriteret særlig højt i en af de tre kommuner.

I fire af de seks kommuner hvor skolesport forsættes, er der ud over skolesportsprojektet også andre igangværende tilbud/projekter, der arbejder på at få mere idræt og bevægelse ind i folkeskolen. I en kommune er der i flere af kommunens SFO'er idrætstilbud om eftermiddagen, pædagogerne står for aktiviteterne i samarbejde med lokale idrætsforeninger. En anden kommune er som tidligere nævnt blevet Team Danmark elitekommune, hvilket indebærer, at der i kommunen bliver etableret fire idrætsskoler, hvor eleverne har idræt 2 gange 3 timer om ugen, og en tredje kommune arbejder i øjeblikket også på at blive Team Danmark elitekommune. I den fjerde kommune har man med udgangspunkt i kommunens satsning på forebyggelse og sundhedsfremme, lavet en 6-punkts plan, som alle skoler skal arbejde efter, og hvor et af punkterne er idræt efter skoletid.

5.7.1. Finansiering af de forankrede skolesportstilbud

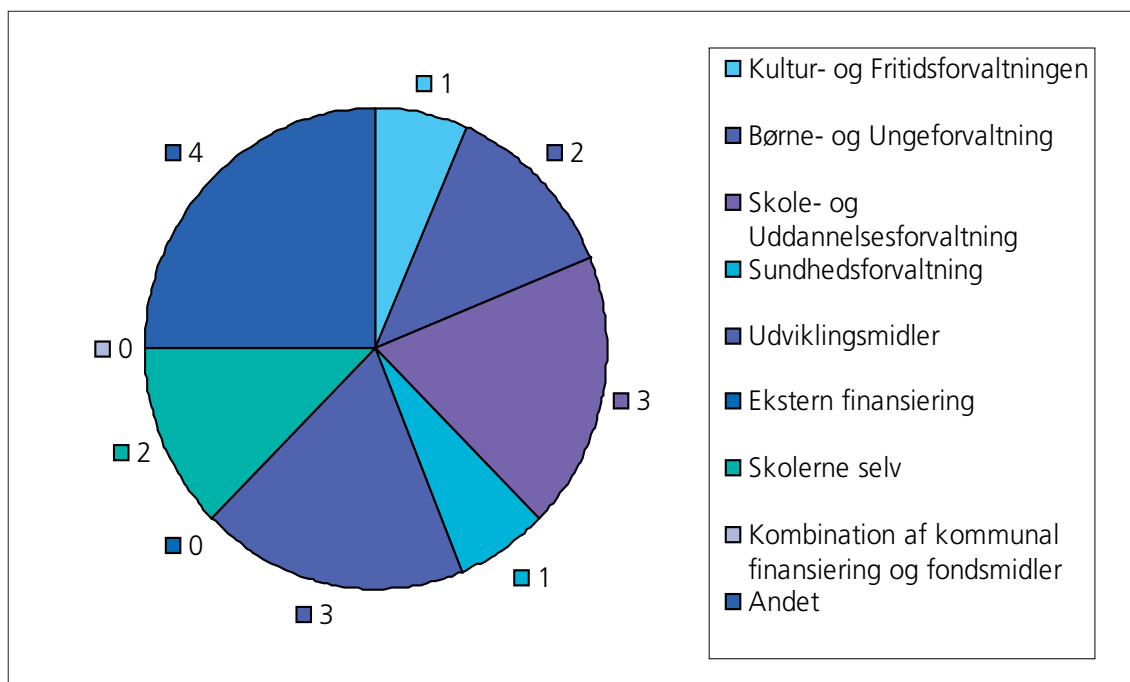
At seks ud af de otte kommuner, som startede skolesportsprojektet op i skoleåret 2004/2005, har valgt at støtte projektet, så det kan fortsætte, må ses som en ubetinget succes. Der er ingen tvivl om, at skolesportsprojekterne på langt de fleste deltagende skoler har dækket et behov ved at give de elever, der ikke normalt går til fritidsaktiviteter efter skoletid, mulighed for at gå til skolesport. Skolesport har således formået med succes at dække et hul i det udbud af fritidsaktiviteter, som bliver tilbudt til børn og unge i kommunerne. Mange af de børn, som har deltaget i skolesport, er børn, som idrætsforeningerne ikke når. På 21 ud af de i alt 34 skoler, der har deltaget i projektet, forsætter skolesport. Her har skolesport været så stor en succes, at man er indstillet på både fra kommunernes og fra skolernes side at videreføre projektet. Endvidere har tre kommuner haft så stor succes med skolesport, at de vil udbrede det til andre skoler i kommunen.

Kommunerne har fra projektperiodens begyndelse skullet stille økonomiske og arbejdsmæssige ressourcer til rådighed. Det kan have haft den fordel at vejen til, at kommunerne i fremtiden selv skal stå for finansieringen, ikke er så uoverkommelig, som hvis alle midlerne til projektet var kommet udefra. Men for at sikre, at Skolesportsprojekterne bliver fast forankrede tilbud i kommunerne, er det nødvendigt at kommunerne finder frem til en finansieringsform, som kan sikre dette. I en af de kommuner, hvor skolesportstilbudet er forsæt, er der kun afsat penge til at køre skolesportstilbudet i skoleåret 2007/2008. I en anden kommune kører skolesport kun videre, fordi der er nogle projektmidler, som ikke er blevet brugt. I to andre kommuner er det skolerne selv, der finansierer skolesport, og det er derfor op til dem, hvor længe skolesport skal fortsætte med at eksistere. I en kommune er skolesport en del af en større sundhedsindsats og ser derfor i denne kommune ud til at kunne fortsætte i årene fremover. Endelig er der i den sidste kommune ingen fremtidig grænse for, hvor længe kommunen vil støtte projektet, da man kan se, at det har haft en meget positiv effekt i forhold til at aktivere de unge af anden etnisk herkomst.

Figur 13 viser, hvilke forvaltninger samt øvrige finansieringskilder, der sikrer det økonomiske fundament til de fast forankrede skolesportstilbud i de seks kommuner. I alle kommuner bliver skolesportsprojekterne finansieret fra to eller flere af de i figuren nævnte finansieringskilder. De seks kommuner har alle fundet deres egen model, for hvilke forvaltninger skolesport hører under, samt hvem der står for finansieringen. I tre kommuner hører skolesport under Børne- og Ungeforvaltningen og i to kommuner under Skoleforvaltningen. I tre af kommunerne finansieres skolesport af midler fra en enkelt forvaltning (to kommuner Skole- og Uddannelsesforvaltningen, og en kommune Sundhedsforvaltningen) samt en eller to af de øvrige finansieringskilder. I to af kommunerne bidrager to forvaltninger til finansieringen (en kommune Børne- og Ungeforvaltningen samt Skole- og Uddannelsesforvaltningen og en kommune Kultur- og Fritidsforvaltningen samt Børne- og Ungeforvaltningen). I den sidste af de seks kommuner hører Skolesport under og bliver finansieret af Børn & Unge direktørområdet,

Sundheds- og forebyggelses direktørområdet, Kultur & Planlægnings direktørområdet samt midler i forbindelse med oprettelsen af Team-Danmark idrætsskoler.⁴²

Figur 13. Oversigt over hvordan de fast forankrede skolesportstilbud er finansieret i de seks kommuner, der viderefører skolesport.

Anm.: kategorien Andet indeholder dels hele finansieringsformen for den ene kommune Børn & Unge direktørområdet, Sundheds- og forebyggelsesdirektørområdet, Kultur & Planlægnings direktørområdet, samt midler i forbindelse med oprettelsen af Team Danmark idrætsskoler. Dels Restpenge fra Skolesportsprojektet, fritidsvejlederordningen samt idrætsforeninger.

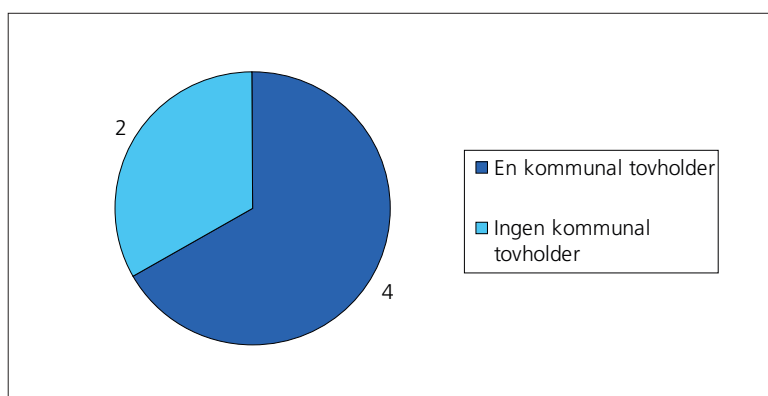
Det har ikke ud fra de undersøgelser, der er foretaget, været muligt at opstille et kvalificeret bud på, hvor meget et fast forankret skolesportstilbud koster. De fast forankrede skoleidrætstilbud er i de seks kommuner angivet til at koste pr. skole/pr. år fra 10.000 som det lavest budgetterede til 15.000 og 20.000, og som det højst angivne til 100.000 i en af kommunerne.⁴³ Ud fra beskrivelsen af de seks kommuner, der har videreført skolesport, afhænger beløbet størrelse af, hvilken model for skolesport der er valgt, og i særlig grad af hvem og hvor mange af de implicerede parter, der af kommunen aflønnes i forbindelse med deres deltagelse i skolesport. Nogle skoler har selv fundet midler til at finansiere lærernes løn, mens tre ud af de seks kommuner giver et honorar til idrætsforeningerne for deres arbejde, og på enkelte skoler bliver junioridrætslederne ligeledes aflønnet. Derudover kommer eventuelle midler til aflønning af den kommunale tovholder.

42. Figuren i bilag 1.46 viser, hvordan man i de endnu ikke afsluttede projekter forestiller sig at skolesport skal finansieres, dette er dog langt fra endnu afklaret, da undersøgelsen finder sted i august 2007.

43. Angående beløbet bliver det i interviewene med tovholderne understreget af det er ca. anslåede beløb.

De kommunale tovholdere er i interviewene alle blevet spurgt om, hvilke kriterier kommunerne lægger til grund for den fortsatte støtte af skolesportstilbudene. I 8 ud af de 11 kommuner, hvor skolesport enten allerede er videreført, eller hvor der er planer herom, er det ifølge tovholdere de sundhedsmæssige grunde som kommunen lægger til grund. Enkelte kommuner har alene dette grundlag for at støtte skolesport, mens de fleste kommuner også har andre kriterier for deres fortsatte støtte. I 6 af de 11 kommuner støtter kommunen således projektet på grund af den effekt, tilbudet har i forhold til at styrke svage børns fritidsliv og netværk. Her er det således de sociale grunde, der vægtes højt. I 6 af de 11 kommuner har årsagen også været, at man er interesseret i at støtte skolesport af idrætsmæssige grunde, da projektet giver mulighed for at få gjort flere børn foreningsaktive. I 3 kommuner ser man derudover en værdi i, at skolesportstilbudet kan styrke elevernes indlæring, med en tro på at fysisk aktive børn lærer bedre. Disse tre kommuner har alle de 4 nævnte kriterier som grundlag for deres beslutning om at støtte skolesportstilbudet.

Figur 14. Oversigt over om der i de seks kommuner, der viderefører skolesport, stadig er en kommunal tovholder som overordnet forbindelsesled.

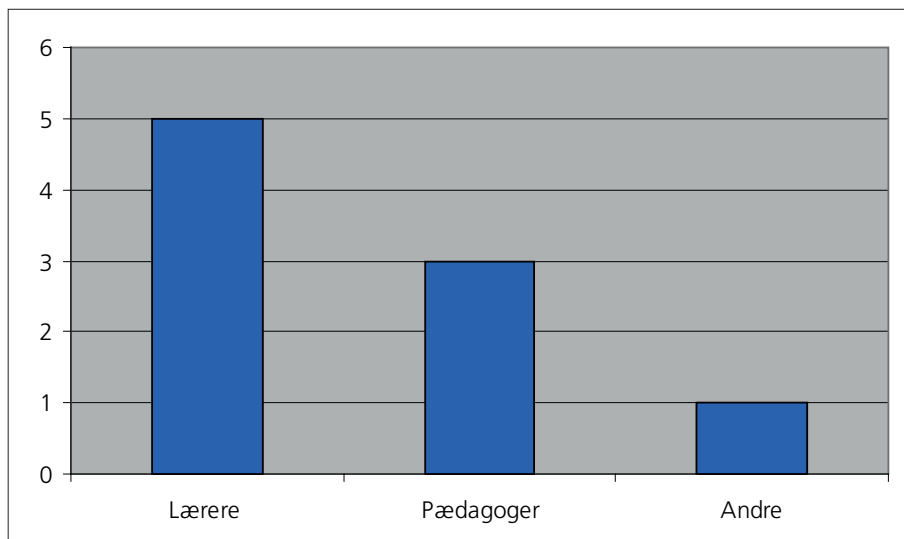
Som det ses af figur 14 har 4 kommuner valgt at beholde den kommunale tovholder som overordnet forbindelsesled. Begrundelsen for, at der i to af kommunerne ikke længere er en kommunal tovholder tilknyttet skolesport, er i den ene kommune, at de ildsjæle, der kører skolesportstilbudet videre og som alle varetager rollen som både Idrætslærer og fritidsvejleder, har opnået et tæt samarbejde, der bevirker, at der i denne kommune ikke længere er behov for en tovholder. I den anden kommune skal årsagen findes i en økonomisk prioritering af kommunens midler. Den tidligere tovholder, som er fritidskonsulent i kommunen, forsætter dog med at støtte skolesport ved at hjælpe med at formidle kontakten mellem skolerne og foreningerne, desuden har man i denne kommune valgt at ansætte en fritidsvejleder på tre af de mest udsatte skoler i kommunen.

I to af de seks kommuner er tovholderens funktion blevet nedlagt eller kraftig reduceret, hvilket må ses som en væsentlig forringelse af skolesportstilbudet, da den kommunale tovholder som nævnt tidligere har spillet en central rolle som overordnet forbindelsesled i projektperioden. I de interview med tovholderne fra Helsingør og

Kolding kommune bliver tovholderens rolle som central aktør understreget, idet begge tovholdere mener, at projekterne i deres forankrede form stadig skal koordineres af en kommunal ansat tovholder. Det er ifølge tovholderne afgørende for en succesfuld forankring, at en person har overblik over kommunens projekter samt har kontakten til idrætsforeningerne, idrætsorganisationerne samt kommunalpolitikere. Både tovholderen i Helsingør og i Kolding beskriver, hvordan funktionen bør varetages af en person, der både har grundigt kendskab til kommunalforvaltning og politik, og samtidig har føling med projektaktiviteterne på individniveau, har indsigt i foreningskulturen og kender kommunens lokalmiljøer.

I undersøgelserne foretaget første og andet år blev tovholderenes tidsforbrug i forbindelse med projektet undersøgt, og det blev ligeledes undersøgt, om antallet af arbejdstimer svarede til det forventede. Resultatet af undersøgelserne viste at det antal timer, der blev anvendt i forbindelse med de enkelte skolesportsprojekter strakte sig lige fra 10 timer pr. skole/pr. år, som det mindste til 80 timer pr. skole/pr. år, som det højeste. Hvad angik spørgsmålet om, om antallet af arbejdstimer svarede til forventningerne viste resultatet, at tovholderne i forbindelse med 16 af skolesportsprojekterne havde anvendt det forventede antal arbejdstimer, og i forbindelse med 5 skolesportsprojekter havde tovholder anvendt flere arbejdstimer end forventet (bilag 1.41). Andet år havde tovholderne i forbindelse med 22 af skolesportsprojekterne anvendt det forventede antal arbejdstimer, mens de i lighed med første år i forbindelse med 5 skolesportsprojekter havde anvendt flere arbejdstimer end forventet (bilag 1.42), mens en tovholder i forbindelse med et enkelt projekt havde anvendt mindre arbejdstimer end forventet. Der kan på baggrund af disse resultater således ikke opstilles noget klart bud på hvor mange timer en tovholder realistisk set skal anvende på et idrætstilbud som skolesport. Tovholders arbejdstid er i høj grad afhængig af de lokale forhold, der eksisterer omkring skolerne, samt hvilke arbejdsopgaver, der kan lægges ud til de andre parter. Den tovholder som i projektets andet år havde anvendt mindre arbejdstimer end forventet, havde anvendt 80 arbejdstimer på et enkelt projekt, hvilket var det højst angivne timeantal. Det siger noget om, at der kan være meget forskellige behov for de kommunale tovholderes arbejdsindsats i de enkelte lokalområder.

Figur 15. Oversigt over hvilke faggrupper der er ildsjæle i de seks kommuner der viderefører skolesport.

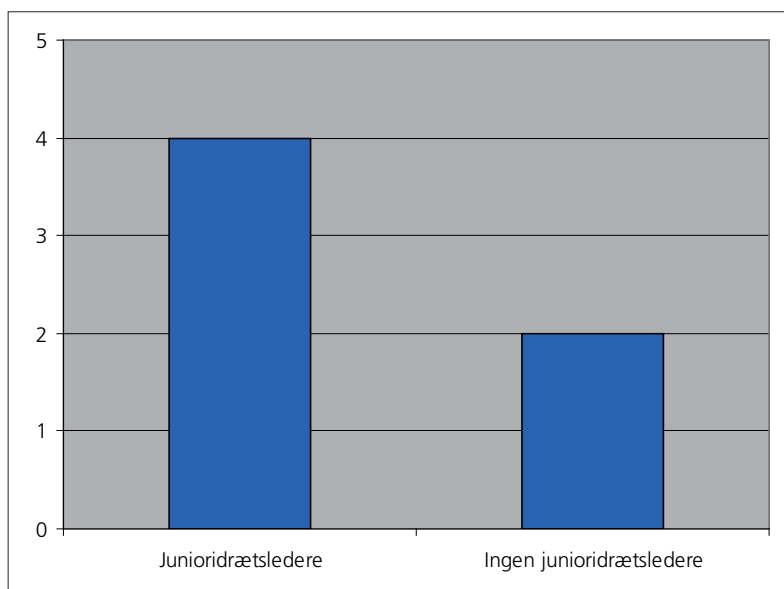

På figur 15 ses, at ildsjælene i 5 af de 6 kommuner, hvor skolesport er videreført i alle eller nogle skolesportstilbud stadig er idrætslærere. Det er således kun i en enkelt kommune, at man har lavet en skolesportsmodel, hvor idrætslærerne ikke længere indgår. I denne kommune varetages de fast forankrede tilbud kun af pædagoger, mens ungdomsskolen uddanner junioridrætsledere, som så sammen med SFO pædagoger står for skolesport. Der er hverken idrætsforeninger eller skolelærere med i skolesportstilbudene. Lærerne er ikke længere med ud fra en økonomisk betragtning, da man synes, at tilbudet skal kunne baseres på frivillig arbejdskraft. Da det er små skoler har SFO-personalet et rimeligt godt indblik i elevernes familiære situation og trivsel, og skolelederne er med ind over. SFO-personalet er desuden selv foreningsmennesker, som har en interesse for idræt.

Det må dog anses som positivt, at så stor en procentdel af kommunerne forsøger at fastholde en skolesportsmodel, hvor idrætslæreren er ildsjæl. De samlede resultater af evalueringen viser, at det er forbundet med flere fordele, at det er en folkeskolelærer, som er den ansvarlige for at rekruttere de foreningsløse og idrætsusikre elever. Gennem den daglige kontakt med eleverne har lærerne et indgående kendskab til eleverne og deres familier, og ved dermed hvilke elever, der har gavn af tilbudet. Lærerne opfattes som kendte og har en autoritet, som bevirker, at forældre, der normalt er skeptiske overfor de aktiviteter, der foregår i foreningslivet, har haft en langt større åbenhed overfor tilbudet. Resultatet af evalueringen viser, at det har virket meget positivt for især tilgangen af elever med anden etnisk baggrund, at det har været en lærer, der har haft ansvaret for projekterne, da familier af anden etnisk herkomst er langt mere fortrolige med skolen som institution, hvorfor der er en stor åbenhed for at børn af begge køn må deltage i skolesport. På spørgsmålet om, hvad der vil gå fra, hvis lærerne ikke længere skal varetage rollen som ildsjæl, udtaler en af de kommunale tovholdere: „Det der vil gå fra, det er jo, at lærerne de rekrutterer jo til projektet, det er dem, der søger for, at man kan få

fat i dem i klasserne. Det er dem der ved, at den familie dem er der bøvlt med (...) og måske også har et lidt andet syn på nogen ting end pædagogerne kan have“.⁴⁴

Figur 16. Oversigt over om der i de 6 kommuner som viderefører skolesport indgår junioridrætsledere.

På figur 16 ses, at der i 4 ud af de 6 kommuner, som forsætter skolesportstilbudet indgår junioridrætsledere. I den ene af de to kommuner, hvor der ikke i de skolesportstilbud, der videreføres, indgår junioridrætsledere, har der i projektperioden været junioridrætsledere tilknyttet. Junioridrætslederne indgår ikke i de fremtidige tilbud, da man i projektperioden brugte projektmidler til at aflønne dem, hvilket der ikke længere er økonomisk mulighed for. I den anden kommune har junioridrætsledere ikke været en del af skolesportsmodellen.

5.7.2. Opsummering

- I 6 ud af de 8 kommuner, der startede skolesportsprojektet op i skoleåret 2004/2005 er skolesportstilbudet forsat efter projektperiodens ophør. I de 6 kommuner kører skolesportstilbudet videre på 21 ud af de i alt 34 skoler som har indgået i projektet.
- I halvdelen af de seks kommuner hvor skolesport forsætter, videreføres skolesport ikke på alle skoler efter den model, de har kørt efter i projektperioden. Kernen i de nye idrætstilbud efter skoletid er dog forsat, at en ildsjæl er den ansvarlige for tilbudet, men ildsjælen kan i ligeså høj grad være en pædagog, en foreningsinstruktør eller en forælder, som det kan være en idrætsslærer fra skolen.

44. Citat fra interview med en af de 14 tovholdere foretaget august/september 2007

- I alle kommuner bliver de fast forankrede skolesportsprojekter finansieret fra to eller flere finansieringskilder. De seks kommuner har alle fundet deres egen model for, hvilke forvaltninger skolesport hører under, samt hvem der står for finansieringen.
- I 4 ud af de 6 kommuner, som forsætter skolesportstilbudet indgår junioridrætsledere.
- En fremtidssikring af et tilbud som skolesport kræver en kommunal opbakning. Kommunen skal varetage den overordnede funktion, der skal være en kommunal tovholder, som har den overordnede ledelsesfunktion. Det er et grundlæggende kriterium, at der er nogen, der kan trække projekterne ovenfra.

6. Diskussion og Konklusion

Formålet med Projekt Skolesport har været at skabe en platform, der fungerer som stadie mellem skolens lærerorganiserede idrætsundervisning og foreningernes trænerorganiserede tilbud. Ideen bag Skolesport er, at det er et sted, hvor læreren og træneren agerer i fællesskab og skaber et godt miljø for idræt og leg, og at det er et sted, hvor de idrætsusikre elever med støtte fra en idrætslærer, de er trygge ved, kan opnå fysiske og sociale kompetencer. Kompetencer som er nødvendige ved overgangen fra idrætsundervisning/SFO til foreningens aktiviteter. Den model Projekt Skolesport har været bygget op efter, med en kommunal tovholder som overordnede forbindelsesled, en idrætslærer som ildsjæl og instruktør fra det frivillige foreningsliv som medspillere og inspiratorer, har vist sig at være et sikkert og godt udgangspunkt i opfyldelsen af formålskriterierne. Skolesportstilbudene har haft succes med at indfange målgruppen, og eleverne har haft stort udbytte og glæde af skolesport. Projektets form har vist sig egnet til at varetage målgruppens behov, hvad angår familiernes velvillighed over for skolesport. Men også tidspunktet i umiddelbar forlængelse af skoletid samt aktiviteternes udformning, der generelt har været mere legeprægede og mindre konkurrenceprægede end de foreningsbaserede idrætsaktiviteter, har været med til at tiltrække og fastholde målgruppen. At seks ud af de otte kommuner, som startede skolesportsprojektet op i skoleåret 2004/2005, har valgt at støtte projektet, er et udtryk for, at skolesportstilbudet udfylder et hidtil udækket behov. Der er ingen tvivl om, at skolesportsprojekterne på langt de fleste deltagende skoler har dækket et behov ved at give de elever, der ikke normalt går til fritidsaktiviteter efter skoletid, mulighed for at gå til skolesport. Skolesport har således formået med succes at dække et hul i det udbud af fritidsaktiviteter, som bliver tilbudt børn og unge i kommunerne. Mange af de børn, som har deltaget i skolesport, er børn, som idrætsforeningerne ikke får fat i.

I halvdelen af de kommuner, hvor skolesport er videreført efter projektperiodens ophør, er skolesport ikke på alle skoler videreført efter den model, de har kørt efter i projektperioden. På nogle af skolerne i disse kommuner satser man på et øget samarbejde mellem SFO/fritidshjem og idrætsforeningerne, hvor pædagoger bliver de nye ildsjæle. Kernen i flere af de nye idrætstilbud efter skoletid er forsat, at en ildsjæl er den ansvarlige for tilbudet, men ildsjælen kan i ligeså høj grad være en pædagog, en foreningsinstruktør eller en forælder, som det kan være en idrætslærer fra skolen. Det rejser naturligvis spørgsmålet om, om en forælder eller en pædagog er lige så kvalificeret til at varetage den særlige opgave, det er at udvælge og formidle skolesport til de elever, som har mest behov for tilbudet. Er eksempelvis en pædagog lige så god til at varetage den tryghedsskabende rolle, som det igennem projektperioden har vist sig, at lærerne i høj grad har formået. Ikke kun over for de deltagende elever, men i særlig grad også overfor disse elevers forældre. Har en forælder eller en SFO-pædagog den samme indsigt og det samme kendskab til børnenes familiære situation?

Et andet spørgsmål, der kan stilles til de nye „faggrupper“ rolle som ildsjæle, er, om eksempelvis pædagoger har de samme kompetencer, når det gælder om at fungere som igangsættere af idrætsaktiviteter? At overlade rollen som ildsjæl til andre „faggrupper“, hvad enten det er pædagoger, foreningsinstruktører eller forældre betyder, at der skal ske en omfordeling af opgaverne, hvis de alternative modeller for skolesport skal fungere med lige så stor en succes i forhold til inddragelsen af de idrætsusikre og foreningsløse elever. Et af de tiltag, der i den forbindelse kan være nødvendig er at sikre et tæt samarbejde mellem eksempelvis den forening, som overtager skolesportstilbudet og skolen, hvor skolens rolle i en sådan skolesportsmodel stadig kan være at stå for rekrutteringen af elever fra målgruppen. En opkvalificering gennem efter/videreuddannelse af det pædagogiske personale i forhold til planlægning og udførelse af idrætsaktiviteter kunne være en anden mulighed. Det helt grundlæggende spørgsmål er, om der går noget tabt ved at skolesportsprojektet ikke længere er fast forankret på skolen som faglig institution, hvilket vil sige, at tilbudet mister den værdi, som det besidder, ved at det er skolen som institution og autoritet der udbyder skolesportstilbudet.

Processen omkring projektet har vist, at et godt og velfungerende skolesportstilbud skal tilpasse de forhold der eksistere i lokalmiljøet. Man kan derfor ikke ubetinget udlede, at et skolesportsprojekt med en ildsjæl som er eksempelvis pædagog ikke i nogle lokalmiljøer kan fungere mindst lige så godt, som et tilbud hvor ildsjælen er idrætslærer. Man kan derimod sige, at det kræver en ildsjæl i ordets bogstaveligste forstand at varetage et idrætstilbud for en gruppe elever, der med flere af de kommunale tovholders beskrivelse „er lidt anderledes“.

En fremtidssikring af et tilbud som skolesport, hvor man er afhængig af et samarbejde mellem flere „faggrupper“ kræver en kommunal opbakning. Skolesportstilbudene er afhængige af, at en tovholder i kommunen varetage den overordnede funktion i forhold til formidlingen mellem parterne. Resultatet af undersøgelserne viser, at det i nogle lokalområder har krævet et stort arbejde at etablere og vedligeholde kontakt til foreningslivet, et arbejde der derfor ikke skal ligge hos ildsjælene, men hos den kommunale tovholder.

Selve ideen med Skolesport er, at skabe brobygning mellem skole og foreningsliv. Trods dette har enkelte skolesportsprojekter i den treårige projektperiode kørt uden inddragelse af foreningslivet. Selvom disse projekter har været en stor succes, må det ses som et fundamentalt brud på ideen med Skolesport. Ønsker man forsat i de fremtidige skolesportstilbud at skabe et grundlag for, at de deltagende elever bliver foreningsaktive, viser resultaterne fra de løbende undersøgelser, at en tæt samarbejdsrelation mellem skole og foreningsliv har betydning for, om de idrætsusikre og foreningsløse elever bliver foreningsaktive. Med andre ord har et tæt samarbejde mellem skole og forening en positiv effekt på rekrutteringen af nye foreningsmedlemmer.

Inddragelsen af junioridrætsledere har gennem hele projektperioden vist sig at være en kæmpe succes. Junioridrætslederne har en positiv effekt på fastholdelsen af de idrætsusikre og foreningsløse elever. Lærerne har været meget glade for at have junioridræts-

lederne med som hjælpelærere, ikke kun som ekstra hænder, men også fordi de har en anderledes tilgang til de deltagende elever. Junioridrætslederne har fungeret som positive rollemodeller, og de har været med til at skabe øget tryghed, ikke kun i selve skolesportstilbudet, men også på skolen generelt. Inddragelse af junioridrætsledere har ikke kun vist sig at være en gevinst for de elever, der deltager i skolesportstilbudet, men i høj grad også for junioridrætsledere selv. De elever, der er blevet junioridrætsledere er vokset med opgaven. Ved at få overdraget et ansvar, har eleverne fået større selvtilid samt større glæde ved at gå i skole. På baggrund af disse erfaringer, kan det anbefales, at der i forbindelse med fremtidige skolesportstilbud bliver oprettet kurser/valgfag, hvor junioridrætsledere kan få en uddannelse, der kvalificerer dem til at indgå i skolesport.

En central problemstilling, der er blevet tydelig i analysen af undersøgelserne om, hvordan kommunerne viderefører eller har planer om at videreføre skolesport er, hvordan man sikrer at tilbudene bliver fast forankrede skolesportstilbud. Kun i meget få kommuners tilfælde kan man på nuværende tidspunkt tale om skolesportstilbud, som er sikret en fast forankring flere år ud i fremtiden. Det helt store spørgsmål, som denne rapport lader stå tilbage, er hvordan man sikrer en varig fremtidig finansiering af skolesport. I en af de kommuner, hvor skolesport er videreført, er der kun afsat penge til at køre skolesportstilbudet videre dette år. I en anden kommune kører skolesport kun videre, fordi der er nogle projektmidler tilbage. I to andre kommuner er det skolerne, der finansierer skolesport, og det er derfor lagt op til dem, hvor længe skolesport skal eksistere. I en kommune er skolesport en del af en større sundhedssatsning og ser derfor ud til at kunne forsætte i årene fremover, og endelig i den sidste kommune er der ingen fremtidig grænse for, hvor længe kommunen vil støtte projektet, da man kan se, at det har haft en enorm effekt på aktiveringen af elever med anden etnisk baggrund. Kommunerne har fra projektperiodens begyndelse skullet stille økonomiske og arbejdsmæssige ressourcer til rådighed. Det kan have haft den fordel, at vejen til, at kommunerne i fremtiden selv skal stå for finansieringen, ikke er så uoverkommelig, som hvis alle midlerne til projektet var kommet udefra. Men for at sikre at Skolesportsprojekterne bliver varige tilbud i kommunerne, er det nødvendigt at kommunerne finder frem til en finansieringsmodel, der kan sikre dette.

7. Perspektivering

I sommeren 2008 udløber projektperioden for de sidste skolesportsprojekter. Danmarks Idræts-Forbund og Dansk Skoleidræt arbejder på at udvide skolesport til andre kommuner og udvikle konceptet. Sammen med de involverede parter i kommunerne samt nye samarbejdspartnere vil de to organisationer i den tilbageværende periode arbejde med forskellige tiltag der styrker skolesport og sikre, at projekterne kan bringes videre i mere fast forankrede skolesportsmodeller.

Herunder følger Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbunds egne tanker om det fremtidige arbejde med skolesport:

Ovenpå en vellykket projektperiode og et eksemplarisk samarbejde mellem Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbund omkring Skolesport, åbner der sig en masse muligheder for det videre arbejde for Skolesport.

Organisationerne er enige om, at et så vigtigt område som at kunne tilbyde børn og unge mere bevægelse lige efter skoletid skal opdyrkes yderligere. Der foreligger en lang række gode og brugbare erfaringer, som der kan bygges videre på, ikke mindst i de nuværende Skolesportskommuner, men også i forhold til kommende kommuner og skoler, der vil lave Skolesport.

Konkret har Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbund gjort en række tiltag for at igangsætte en ny indsats, før den gamle rinder helt ud.

Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbund har nedsat en visionsgruppe for Skolesport. Gruppen består af 3-4 ressourcepersoner fra hver organisation. Ydermere vil Team Danmark blive inviteret til gruppens første møde, således at vi får elitekommunernes perspektiv med. Det må forventes, at de kommende idrætsskoler i elitekommunerne vil bidrage til en bedre almen sundhedstilstand gennem en forøgelse af den ugentlige motionsmængde.

Visionsgruppen skal arbejde med at inspirere og koordinere fremtidige tiltag omkring Skolesport i de to organisationer.

Styregruppen for Projekt Skolesport vil etablere et ekstraordinært forankringstiltag, som skal anvendes i de kommuner, der i fremtiden vil bruge Projekt Skolesport som en integreret del af deres sundheds-, børn og unge- eller idrætspolitik.

Dette tiltag skal således give et økonomisk incitament til de kommuner, der præsenterer de bedste forudsætninger for, at Projekt Skolesport kan gå fra udvikling til varig drift og dermed sikre et fast tilbud til børn og unge om deltagelse i idrætsaktiviteter efter skoletid.

I forhold til formidling af Projekt Skolesport, vil der blive produceret et præsentationsmateriale. Det kan i fremtiden bruges i Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbunds dialog med beslutningstagere i kommunerne, når der skal ideer på bordet i forhold til at give idrætten en større rolle i folkeskolen, samtidig med at idrætten gøres mere attraktiv og hensynsfuld overfor de idrætsusikre børn.

Et kommende inspirations- og informationsmateriale vil have et andet sigte end nærværende evalueringsrapport. Materialet vil blive udarbejdet i let tilgængelig form og skal inspirere andre kommuner til at satse helhjertet på at give børn og især de idrætsusikre et attraktivt idrætstilbud efter skoletid. Inspirations- og informationsmaterialet skal både ligge i netform på organisationernes hjemmesider og i trykt form. Der vil ligeledes blive produceret en DVD, som primært skal være med til at sætte levende billeder på de mange gode historier, der er skabt af Projekt Skolesport.

Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbund vil i foråret 2008 afvikle en borgmesterkonference, som skal præsentere Projekt Skolesports resultater og erfaringer for kommunale beslutningstagere på politisk og administrativt topniveau. Konferencen skal ligeledes være med til at styrke forankringen af Projekt Skolesport ved at præsentere oplæg, som kan sætte projektets resultater og erfaringer på kommunernes idræts-, børne-, unge-, skole og sundhedspolitiske dagsordener.

Det er Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbunds ønske at kunne samle interessenterne omkring Skolesport til en netværksdag en gang årligt. Alle projektkommuner har udtrykt, at den erfaringsudveksling der kan laves omkring Skolesport på sådanne dage, er unik for projektet og en stor motivationsfaktor for arbejdet med Skolesport. I fremtiden vil alle landets kommuner blive indbudt til netværksdage, der kan styrke erfaringsudvekslingen mellem kommuner, der arbejder aktivt med Skolesport eller lignende tilbud.

Da evalueringerne af dette projekt har peget på Junioridrætsledernes vigtighed for Skolesport, er ambitionen at Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbund også fremover motiverer skoler og kommuner til at uddanne nye junioridrætsledere. Dette gøres ved at fortsat at udbyde materialet og kurset til kommuner og skoler.

8. Referencer

Albrechtsen, Maria: Fra projektidræt til foreningsidræt? – En undersøgelse af idrætsusikre og foreningsløse børns deltagelse i *Projekt Skolesport*, Speciale ved Institut for Idræt, Københavns Universitet, 2006.

Kulturministeriet: Børn og unge i bevægelse – perspektiver og ideer, Kulturministeriet, København juni 2003.

Kvale, Steinar: Interview – en introduktion til det kvalitative forskningsinterview. Hans Reitzels forlag, København 2002

Rapporter

Charlotte Jørgensen (nu Østergaard): Evaluering af Projekt Skolesport 2005. Første delrapport: Spørgeskemaundersøgelse, Institut for Idræt, Københavns Universitet, 2005.

Charlotte Østergaard og Maria Albrechtsen: Evaluering af Projekt Skolesport 2006. Anden delrapport, Institut for Idræt, Københavns Universitet 2006.

Kilder

Retningslinjer for Kulturministerens udviklingspulje „Børn og unge i bevægelse“, Kulturministeriet 24. juni 2003.

Nye Retningslinjer for Kulturministerens udviklingspulje „Børn og unge i bevægelse“, Kulturministeriet 20. juni 2005.

Dansk Skoleidræt og Dansk Idræts-Forbunds ansøgning om tilskud til Projekt Skolesport, 29. oktober 2003.

Dansk Skoleidræt og Danmarks Idræts-Forbunds Projektbeskrivelse: „Projekt Skolesport“ (Idræt efter skoletid) u.å.

Kulturminister Brian Mikkelsens tale ved den Nationale åbning af EU-projektet: „Det Europæiske år for uddannelse gennem Idræt“ – EYES-2004. 2. februar 2004.

Projekt Skolesport. Slutrapport – marts 2000. Udarbejdet af Karin Hansen, Projekt-kordinator for Skolesport, Dansk Skoleidræt.

MERE BEDRE IDRÆT I KØBENHAVN, Danmarks Idræts-Forbund, Steen B. Hansen 09.03.00

Regeringsgrundlag 2001, Statsministeriet: (<http://www.stm.dk/publikationer/regeringsgrundlag/reggrund01.htm#idrætten>).

Bilag 1. Tabeller

Bilag 1.1. Skolesportsprojekter fordelt efter antallet af uger som aktiviteterne har forløbet over i projektets 1. år

	N	%
15-19 uger	2	7,7
20-24 uger	7	26,9
25-29 uger	1	3,8
30-34 uger	11	42,3
35-39 uger	4	15,4
40-44 uger	1	3,8
I alt	26	100

Anm.: Indplacering i 5 ugers intervaller er foretaget af projektmedarbejder efter svarmodtagelse.

Bilag 1.2. Skolesportsprojekter fordelt efter antallet af uger som aktiviteterne har forløbet over i projektets 2. år

	N	%
5-10 uger	1	2,4
11-14 uger	0	0,0
15-19 uger	3	7,2
20-24 uger	4	9,6
25-29 uger	8	19,1
30-34 uger	11	26,3
35-39 uger	7	16,6
40-44 uger	5	11,9
45-49 uger	0	0,0
50-52 uger	1	2,4
Ubesvaret	2	4,8
I alt	42	100

Anm.: Indplacering i 5 ugers intervaller er foretaget af projektmedarbejder efter svarmodtagelse. En af respondenterne afgav en aktivitetsperiode på kun 5 uger, der bør dog tages forbehold for, at de 5 uger, der blev angivet, muligvis er en fejl, da respondenterne andetsteds i spørgeskemaet angav, at skolesport forløb over 2 perioder af 3 måneders varighed.

Bilag 1.3. Skolesportsprojekter fordelt efter antallet af ugentlige gange aktiviteter har været tilbudt i projektets 1. år

	N	%
1 gang om ugen	22	84,6
2 gange om ugen	4	15,4
I alt	26	100

Bilag 1.4. Skolesportsprojekter fordelt efter antallet af ugentlige gange aktiviteter har været tilbudt i projektets 2. år

	N	%
1 gang om ugen	36	85,7
2 gange om ugen	5	11,9
3 gange om ugen	1	2,4
I alt	42	100

Anm.: På enkelte spørgeskemaer har antal gange om ugen, hvor der kunne dyrkes skolesport, været angivet til 1-2 gange om ugen, dette svar er blevet indtastet som 1 gang om ugen.

Bilag 1.5. Skolesportsprojekter fordelt efter det ugentlige antal timer der er skolesport i projektets 1. år

	N	%
1 time/ugen	4	15,4
1,5 time/ugen	7	26,9
2 timer/ugen	11	42,3
3 timer/ugen	2	7,7
4 timer/ugen	2	7,7
I alt	26	100

Anm.: Resultatet er behæftet med usikkerhed, da der i spørgeskemaet bliver spurgt til antallet af timer, underforstået en time = 60 minutter, og da det er uklart om svarerne i alle besvarelserne er tænkt som sådan eller som en skolelektion = 45 minutter. Flere respondenter har svaret 1,5 timer, hvilket tyder på at spørgsmålet i disse tilfælde er tolket to skolelektioner omregnet til 1,5 time.

Bilag 1.6. Skolesportsprojekter fordelt efter det ugentlige antal timer der er skolesport i projektets 2. år

	N	%
1 time/ugen	6	14,3
1,5 time/ugen	17	40,5
2 timer/ugen	15	35,7
3 timer/ugen	0	0,0
4 timer/ugen	2	4,8
5 timer/ugen	0	0,0
6 timer/ugen	1	2,4
I alt	42	100

Anm.: Hvor respondenterne har angivet 1-2 timer er svaret indlæst som 1,5 time.

Bilag 1.7. Skolesportsprojekter fordelt efter om projektet har været struktureret som et sammenhængende forløb over hele skoleåret eller om det har været opdelt i moduler i projektet 2. år.

	N	%
Et sammenhængende forløb	25	59,5
Opdelt i moduler	16	38,1
Både/og	1	2,4
I alt	42	100

Bilag 1.8. Skolesportsprojekter fordelt efter hvordan eleverne har haft mulighed for at tilmelde sig projekterne i projektet 2. år.

	N	%
Åben tilmelding	17	40,5
Fast tilmelding ved projektets start	11	26,2
Fast tilmelding, men ved frafald åben for nye elever	2	4,8
Fast tilmelding, men med mulighed for senere tilmelding	6	14,3
Både åben og fast tilmelding	6	14,3
I alt	42	100

Anm.: De tre nederste svarkategorier er skabt af projektmedarbejder ud fra de respondenternes beskrevne tekstsvare i spørgeskemaet.

Bilag 1.9. Antal skolesportsprojekter der har udbudt skolesport på klassetrinene 0. til 7. klasse i projektets 1. år

	Antal projekter	%
0. klasse	6	23
1. klasse	6	23
2. klasse	6	23
3. klasse	26	100
4. klasse	25	96
5. klasse	24	92
6. klasse	18	69
7. klasse	11	42

Bilag 1.10. Antal skolesportsprojekter der har udbudt skolesport på klassetrinene 0. til 9. klasse i projektets 2. år

	Antal projekter	%
0. klasse	8	19,0
1. klasse	10	23,8
2. klasse	15	35,7
3. klasse	34	81,0
4. klasse	41	97,6
5. klasse	38	90,5
6. klasse	28	66,7
7. klasse	15	35,7
8. klasse	2	4,8
9. klasse	1	2,4

Bilag 1.11. Skolesportsprojekter fordelt efter hvilken elevgruppe, der har fået tilbud skolesport i projektets 1. år

	N	%
Alle elever	17	65,4
Primært de foreningsløse og idrætsusikre elever	6	23,1
Kun de foreningsløse og idrætsusikre elever	3	11,5
I alt	26	100

Anm.: Inddelingen i de tre kategorier er blevet foretaget af projektmedarbejder efter svarmodtagelsen. Svarkategorien: Primært de foreningsløse og idrætsusikre elever er en tilføjelse. I spørgeskemaet var der kun mulighed for de to øvrige svarkategorier, derudover var der også mulighed for at beskrive en anden inddeling end de to foreslåede. Da der i flere af skemaerne uden svarkategorien "andet" er svaret at tilbudet om skolesport primært har været rettet mod de foreningsløse og idrætsusikre, har det været nødvendigt at tilføje denne ekstra kategori. Det skaber dog en statistisk usikkerhed, da det ikke vides, om andre respondenter ville have valgt svarkategorien: Primært de foreningsløse og idrætsusikre elever, hvis denne svarkategori havde været mulig.

Bilag 1.12. Skolesportsprojekter fordelt efter hvilken elevgruppe, der har fået tilbud skolesport i projektets 2. år

	N	%
Alle elever	27	64,3
Primært de foreningsløse og idrætsusikre elever	14	33,3
Kun de foreningsløse og idrætsusikre elever	0	0,0
Ubesvaret	1	2,4
I alt	42	100

Bilag 1.13. Skolesportsprojekter fordelt efter antallet af elever, der deltog ved projektstart i Projekt Skolesport 1. år

	N	%
1-9 elever	2	7,7
10-19 elever	5	19,2
20-29 elever	5	19,2
30-39 elever	5	19,2
40-49 elever	2	7,7
50-59 elever	3	11,5
60-69 elever	3	11,5
70-79 elever	0	0
80-89 elever	1	3,8
I alt	26	100

Anm.: Indplacering af antal elever i intervaller af 10 er foretaget af projektmedarbejder efter svarmodtagelsen. Tallene i tabellen er kun et billede af elevantallet ved projektstart, og da der er kommet nye elever til i løbet af året i 22 ud af de 26 projekter, er tallene således ikke et udtryk for hvor mange elever, der i alt har deltaget i skolesportsprojekterne. Antallet af nytilkomne elever efter projektstart strækker sig fra 2-20 nytilkomne elever.

Bilag 1.14. Skolesportsprojekter fordelt efter antallet af elever, der har deltaget i Projekt Skolesport 2. år

	N	%
1-9 elever	1	2,4
10-19 elever	6	14,3
20-29 elever	11	26,2
30-39 elever	5	11,9
40-49 elever	6	14,3
50-59 elever	4	9,5
60-69 elever	2	4,8
70-79 elever	0	0,0
80-89 elever	2	4,8
90-99 elever	1	2,4
100 elever eller derover	3	7,1
Ubesvaret	1	2,4
I alt	26	100

Anm.: Indplacering af antal elever i intervaller af 10 er foretaget af projektmedarbejder efter svarmodtagelsen

Bilag 1.15. Skolesportsprojekter fordelt efter det procentvise frafald af alle elever i projektets 1. år

	N	%
0%	1	3,8
1-9%	2	7,7
10-19%	5	19,2
20-29%	4	15,4
30-39%	7	26,9
40-49%	0	0
50-59%	3	11,5
60-69%	2	7,7
Ubesvaret	2	7,7
I alt	26	100

Anm.: Indplacering af den procentvise fordeling i intervaller af 10 er foretaget af projektmedarbejder efter svarmodtagelsen.

Bilag 1.16. Skolesportsprojekter fordelt efter det procentvise frafald af alle elever i projektets 2. år

	N	%
0%	3	7,1
1-9%	5	11,9
10-19%	6	14,3
20-29%	12	28,6
30-39%	4	9,5
40-49%	3	7,2
50-59%	1	2,4
60-69%	1	2,4
Ubesvaret	7	16,7
I alt	26	100

Anm.: Indplacering af den procentvise fordeling i intervaller af 10 er foretaget af projektmedarbejder efter svarmodtagelsen.

Bilag 1.17. Skolesportsprojekter fordelt efter antallet af foreningsløse og idrætsusikre elever, der deltog ved projekts start i projektets 1. år

	N	%
1-9 elever	7	26,9
10-19 elever	10	38,5
20-29 elever	3	11,5
30-39 elever	2	7,7
40-49 elever	0	0
50-59 elever	1	3,8
Ubesvaret	3	11,5
I alt	26	100

Anm.: Indplacering af antal elever i intervaller af 10 er foretaget af projektmedarbejder efter svarmodtagelsen.

Bilag 1.18. Skolesportsprojekter fordelt efter antallet af deltagende foreningsløse og idrætsusikre elever i projektets 2. år

	N	%
0 elever	1	2,4
1-9 elever	8	19,0
10-19 elever	15	35,7
20-29 elever	5	11,9
30-39 elever	5	11,9
40-49 elever	0	0,0
50-59 elever	0	0,0
60-69 elever	1	2,4
Ubesvaret	7	16,7
I alt	26	100

Anm.: Indplacering af antal elever i intervaller af 10 er foretaget af projektmedarbejder efter svarmodtagelsen.

Bilag 1.19. Skolesportsprojekter fordelt efter det procentvise frafald af foreningsløse og idrætsusikre elever i projektets 1. år

	N	%
0%	5	19,2
1-9%	1	3,8
10-19%	5	19,2
20-29%	5	19,2
30-39%	4	15,4
40-49%	0	0
50-59%	2	7,7
Ubesvarede	4	15,4
I alt	26	100

Anm.: Indplacering af den procentvise fordeling i intervaller af 10 er foretaget af projektmedarbejder efter svarmodtagelsen.

Bilag 1.20. Skolesportsprojekter fordelt efter det procentvise frafald af foreningsløse og idrætsusikre elever i projektets 2. år

	N	%
0%	8	19,0
1-9%	0	0,0
10-19%	7	16,7
20-29%	8	19,0
30-39%	5	11,9
40-49%	1	2,4
50-59%	1	2,4
Ubesvarede	12	28,6
I alt	42	100

Anm.: Indplacering af den procentvise fordeling i intervaller af 10 er foretaget af projektmedarbejder efter svarmodtagelsen.

Bilag 1.21. skolesportsprojekter fordelt efter den procentvise andel af idrætsusikre og foreningsløse elever ved projektets start i forhold til det samlede antal deltagende elever i projektets 1. år

	N	%
0%	0	0
1-24%	6	23,1
25-49%	6	23,1
50-74%	6	23,1
75-100%	5	19,2
Ubesvaret	3	11,5
I alt	26	100

Anm.: Indplacering af den procentvise fordeling i intervaller af 10 er foretaget af projektmedarbejder efter svarmodtagelsen.

Bilag 1.22. Skolesportsprojekter fordelt efter den procentvise andel af idrætsusikre og foreningsløse elever i forhold til det samlede antal deltagende elever i projektets 2. år.

	N	%
0%	1	2,4
1-24%	8	19,0
25-49%	9	21,4
50-74%	10	23,8
75-100%	7	16,7
Ubesvaret	7	16,7
I alt	42	100

Bilag 1.23. Skoler fordelt efter andelen af skoler der har en svag idrætsprofil i projektets 1. år

	Antal skoler	%
Skolen har utilstrækkelige og/eller dårlige idrætsfaciliteter	0	0
Skolen har en lav prioritering af idrætsområdet på ledelsesniveau	1	4
Skolen har en høj procent af foreningsløse elever	6	23
Skolen har en høj procent af idrætsusikre elever	6	23
Skolen har en høj procent af tosprogede elever	4	15

Anm.: En høj procent af tosprogede elever er af projektmedarbejder efter svarmodtagelsen vurderet til minimum 20% tosprogede elever. Den højeste procent af tosprogede elever på de skoler, der deltager i projektskolesport, er 45%.

Bilag 1.24. Skoler fordelt efter andelen af skoler der har en svag idrætsprofil i projektets 2. år

	Antal skoler	%
Skolen har utilstrækkelige og/eller dårlige idrætsfaciliteter	7	16,7
Skolen har en lav prioritering af idrætsområdet på ledelsesniveau	2	4,8
Skolen har en høj procent af foreningsløse elever	8	19,0
Skolen har en høj procent af idrætsusikre elever	8	19,0
Skolen har en høj procent af tosprogede elever	7	16,7

Anm.: I tabellens tre nederste kategorier var der i spørgeskemaet ikke angivet, hvad der menes med en høj procent. Det vil sige, at respondenternes egen vurdering af, hvad der menes med en høj procent, har haft indflydelse på svaret. Svarene på de tre spørgsmål viser, at forståelsen af en høj procentandel er relativ. Man må formode, at den enkelte skoles vurdering af at have en høj andel af de tre elevgrupper, er anslået ud fra en sammenligning med kommunens øvrige skoler samt befolknings sammensætningen i skolens område. 20% tosprogede børn kan i en kommune opfattes som højt og i en anden som lavt. Således har Skolen v. Rønnebær Allé ikke svaret ja til at have en høj procent foreningsløse elever, selvom de har angivet en procentandel på 35%. Modsat har alle tre skoler i Brørup svaret ja til at have en høj procent af foreningsløse elever. Her er procenten angivet til 10-20%. Projektmedarbejder har efter svarmodtagelsen vurderet en høj procent af foreningsløse og idrætsusikre samt tosprogede elever til minimum 20%. Hvor det har været muligt i forhold til den i svarene angivne procentdel, er svarene inden indtastning korrigeret efter denne retningslinje. Resultatet må dog læses med det forbehold, at ikke alle, der har angivet, at de har en høj procentdel, efterfølgende har svaret på, hvor høj den er.

Bilag 1.25. Skolesportsprojekternes fordeling efter hvem der har stået for aktiviteterne i projektets 1. år

	Antal projekter	Procentvise andel af projekterne
Ildsjæle (folkeskolelærere)	24	92
Junioridrætslærere	7	27
Unge foreningsinstruktører (13-17)	12	46
Voksne foreningsinstruktører	18	69

Bilag 1.26. Skolesportsprojekternes fordeling efter hvem der har stået for aktiviteterne i projektets 2. år

	Antal projekter	Procentvise andel af projekterne
Ildsjæle (folkeskolelærere)	38	90,5
Junioridrætslærere	14	33,3
Unge foreningsinstruktører (13-17)	10	23,8
Voksne foreningsinstruktører	24	57,1

Bilag 1.27. Skolesportsprojekter fordelt efter det antal lærertimer ildsjælen har anvendt på projektet i forholdt til det forventede antal læretimer i projektets 1. år

	N	%
Mindre end forventet	0	0
Som forventet	19	73
Mere end forventet	7	27
I alt	26	100

Bilag 1.28. Skolesportsprojekter fordelt efter det antal lærertimer ildsjælen/ildsjælene i dette skoleår har anvendt på projektet i forholdt til det forventede antal lærertimer i projektets 2. år

	N	%
Mindre end forventet	1	2,4
Som forventet	24	57,1
Mere end forventet	14	33,3
Ubesvaret	3	7,1
I alt	42	100

Bilag 1.29. Skolesportsprojekter fordelt efter hvor mange arbejdstimer ildsjælene har anvendt i forbindelse med skolesports 1. år

	N	%
0-19 timer	0	0
20-39 timer	0	0
40-59 timer	6	23,1
60-79 timer	9	34,6
80-99 timer	4	15,4
100-119 timer	1	3,8
120-139 timer	2	7,7
Ubesvarede	4	15,4
I alt	26	100

Bilag 1.30. Skolesportsprojekter fordelt efter hvor mange arbejdstimer ildsjælene har anvendt i forbindelse med skolesports 2. år

	N	%
0-19 timer	1	2,4
20-39 timer	1	2,4
40-59 timer	7	16,7
60-79 timer	9	21,4
80-99 timer	3	7,1
100-119 timer	1	2,4
120 timer eller derover	3	7,1
Ubesvaret	17	40,5
I alt	26	100

Bilag 1.31. Skolesportsprojekterne fordelt efter, om der i forbindelse med projekt skolesport 1. skoleår blev uddannet junioridrætsledere

	N	%
Der er i forbindelse med projektet uddannet junioridrætsledere	7	27
Der er ikke i forbindelse med projektet uddannet junioridrætsledere	19	73
I alt	26	100

Bilag 1.32. Skolesportsprojekterne fordelt efter, om der i forbindelse med projekt skolesports 2. skoleår blev uddannet junioridrætsledere

	N	%
Der er i forbindelse med projektet uddannet junioridrætsledere	16	38,1
Der er ikke i forbindelse med projektet uddannet junioridrætsledere	26	61,9
I alt	42	100

Bilag 1.33. Skolesportsprojekter fordelt efter, hvordan projektet er formidlet til eleverne og deres forældre i projektets 1. år.

	Antal foreninger	%
Sendt en skrivelse hjem	16	62
Informationsfolder	10	38
Opslag/plakater	5	19
Orientering i klasserne	4	15
Personlig henvendelse	8	31
Skoleblad	2	8
Information på skolens hjemmeside	3	12
Orientering ved forældremøde	6	23
Orientering ved fællessamling på skolen	2	8
Opstartsshow	4	15

Anm.: Opdelingen af hvordan projekterne har været formidlet i kategorier er foretaget af projektmedarbejder efter svarmodtagelsen. Beskrivelsen af, hvilken form for formidling skolerne har benyttet sig af, skulle respondenterne indføre i en åben svarkategori. Respondenterne har således ikke haft mulighed for at vælge de i tabellen nævnte formidlingsmuligheder, og der kan derfor muligvis være flere skoler end de i tabellen opgivne, der har benyttet sig af de nævnte formidlingsformer, men som ikke har tænkt på at få alle formidlingsformerne med i den åbne besvarelse.

Bilag 1.34. Skolesportsprojekter fordelt efter hvilke ressourcepersoner, der ud over tovholder, ildsjæle og foreningsinstruktører er involveret i projektet i projektets 1. år

	Antal foreninger	%
Sundhedsplejerske	8	30,8
Pædagoger (SFO/fritidsinstitution)	16	61,5
Forældre	2	7,7
Sundhedstjenesten	8	30,8
Andre	1	3,8

Anm.: I kategorien andre ressourcepersoner er lederen af et værested, der i et projekt har været med til at udpege de idrætsusikre elever.

Bilag 1.35. Skolesportsprojekter fordelt efter, hvorvidt eleverne har haft mulighed for medbestemmelse i projektets 1. år

	N	%
Ja	9	34,6
Nej	4	15,4
Delvist	13	50
I alt	26	100

Bilag 1.36. Skolesportsprojekter fordelt efter, hvorvidt eleverne har haft mulighed for medbestemmelse i projektets 2. år

	N	%
Ja	11	26,2
Nej	9	21,4
Delvist	22	52,4
I alt	42	100

Bilag 1.37. Skolesportsprojekter fordelt efter om foreningsinstruktører har deltaget i kurser og eller efteruddannelse i forbindelse med Projekt Skolesports 1. år

	N	%
Foreningsinstruktører har deltaget i kurser eller efteruddannelse	0	0
Foreningsinstruktører har ikke deltaget i kurser eller efteruddannelse	26	100
I alt	26	100

Bilag 1.38. Skolesportsprojekter fordelt efter om foreningsinstruktører har deltaget i kurser og eller efteruddannelse i forbindelse med Projekt Skolesport 2. år

	N	%
Foreningsinstruktører har deltaget i kurser eller efteruddannelse	2	4,8
Foreningsinstruktører har ikke deltaget i kurser eller efteruddannelse	38	90,5
Ubesvaret	2	4,8
I alt	42	100

Bilag 1.39. Skolesportsprojekter fordelt efter om eleverne har deltaget i fælles skolesportsarrangementer i projektets 1. år

	N	%
Eleverne i skolesportsprojektet har deltaget i et fælles skolesportsarrangement med elever fra andre skoler i kommunen	16	61,5
Eleverne i skolesportsprojektet har ikke deltaget i et fælles skolesportsarrangement med elever fra andre skoler i kommunen	10	38,5
I alt	26	100

Bilag 1.40. Skolesportsprojekter fordelt efter om eleverne har deltaget i fælles skolesportsarrangementer i projektets 2. år

	N	%
Eleverne i skolesportsprojektet har deltaget i et fælles skolesportsarrangement med elever fra andre skoler i kommunen	26	61,9
Eleverne i skolesportsprojektet har ikke deltaget i et fælles skolesportsarrangement med elever fra andre skoler i kommunen	16	38,1
I alt	42	100

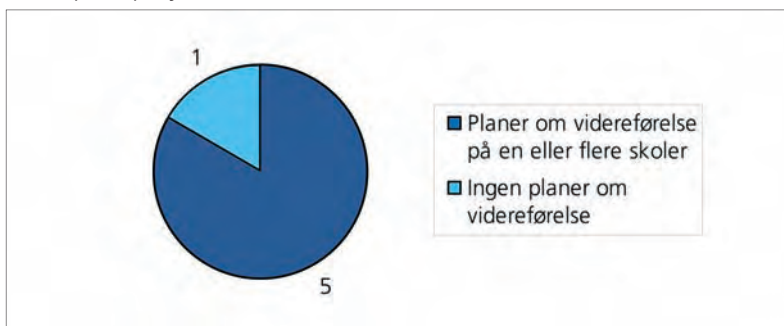
Bilag 1.41. Skolesportsprojekter fordelt efter det antal arbejdstimer tovholder har anvendt på projektet 1. år i forholdt til det forventede antal arbejdstimer

	N	%
Mindre end forventet	0	0
Som forventet	16	62
Mere end forventet	5	19
Antal ubesvarede	5	19
I alt	26	100

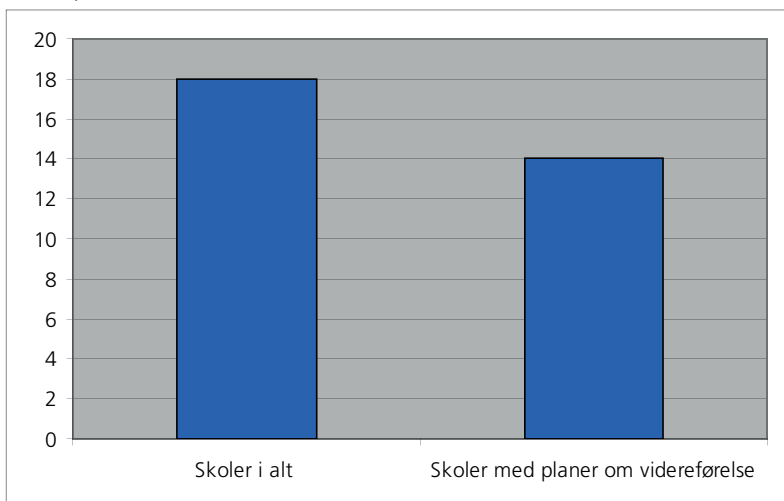
Bilag 1.42. Skolesportsprojekter fordelt efter det antal arbejdstimer tovholder i dette skoleår har anvendt på projektet 2. år i forholdt til det forventede antal arbejdstimer

	N	%
Mindre end forventet	1	2,4
Som forventet	22	52,4
Mere end forventet	5	11,9
Antal ubesvarede	14	33,3
I alt	42	100

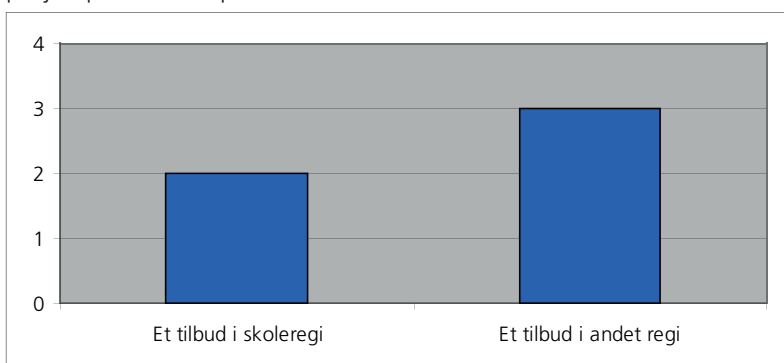
Bilag 1.43. Oversigt over hvor mange kommuner, der har planer om at videreføre skolesport, blandt de kommuner der afslutter skolesportsprojektet sommer 2008

Bilag 1.44. Oversigt over hvor mange skoler der har planer om at videreføre skolesport i de Skolesportsprojekter der afslutter skolesport sommer 2008

Bilag 1.45. Fordeling af modeller som skolesport videreføres efter ved projektperiodens ophør sommer 2008

Bilag 1.46. Forestilling om finansiering af de fast forankrede skolesportstilbud

